

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UTILIZAREA DEPLINĂ
ȘI EFICIENȚĂ

A CAPACITĂȚILOR
DE PRODUCȚIE

La invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU
VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE
A PREȘEDINTELUI REPUBLICII ARABE SIRIENE,
HAFEZ AL-ASSAD

**Expresie grăitoare a dezvoltării raporturilor de prietenie româno-siriene,
a dorinței comune de a da noi dimensiuni colaborării multilaterale
în interesul celor două popoare, al cauzei generale a păcii și înțelegerii**

Dezbateri în mari unități industriale

UTILIZAREA DEPLINĂ ȘI EFICIENTĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE (1)

— În obiectivul „R. E.”: creșterea producției de metal
la Combinatul siderurgic din Galați —

COMBINATUL SIDERURGIC de la Galați — una din cele mai mari și moderne unități metalurgice din țară — asigură în prezent circa 60% din producția de metal a României urmînd să obțină în acest an un plus de 1,3 mil. tone de oțel față de realizările înregistrate în 1980. Pentru îndeplinirea acestei sarcini de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională au fost luate măsuri în vederea utilizării superioare a potențialului productiv, în

primul rînd pentru folosirea intensivă, la indici înalți a utilajelor, agregatelor și suprafețelor productive pe seama căruia se va obține cea mai mare parte din plusul prevăzut la producția fizică. Ca urmare, în cursul lunii ianuarie a.c., s-au realizat integral sarcinile din planul de producție al acestei perioade la toți indicatorii.

Ce înseamnă pentru combinatul gălățean utilizarea deplină, eficientă, a capacităților de producție, cum se acțio-

nează pentru valorificarea potențialului existent, cu ce probleme se confruntă și cum pot fi înlăturate unele „obstacole” pentru ca în acest an și în întregul cincinal 1981—1985 să se obțină o producție de metal superioară fără cheltuieli suplimentare — iată cîteva probleme cărora încearcă să le răspundă analiza de față realizată cu participarea unor specialiști și cadre de conducere din marele combinat.

Perfecționarea organizării și conducerii producției

CREȘTEREA producției de metal la nivelul stabilit în condițiile în care în 1980 planul nu a fost realizat, impune în continuare să se acționeze pentru funcționarea optimă a utilajelor și agregatelor, o bună aprovizionare tehnico-materială, o disciplină tehnologică fermă în toate sectoarele și schimbările. Analizele ce au avut loc pe marginea rezultatelor din 1980 și pe cincinalul precedent au condus la reliefarea unor învățăminte prețioase, la stabilirea unor măsuri și responsabilități concrete pe întreaga filieră a producției, de la pregătirea materiilor prime pînă la execuția producției, în așa fel încît să se satisfacă cantitativ și calitativ fiecare obligație contractuală cu beneficiarii interni sau externi.

Între acestea la loc de frunte se situează cele care vizează perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii, factor deosebit de valoros pentru ridicarea indicilor de utilizare, reducerea cheltuielilor și a costurilor de producție pe tona realizată de metal. Aceste măsuri se materializează în:

● **îmbunătățirea sistemului de urmărire a realizării producției planificate pe fiecare utilaj, agregat și secție de producție pe bază de grafice orare și pe schimburi.** În acest fel s-a instituit un sistem de analize pe decade și zilnice a respectării programelor de fabricație, nu numai în ce privește realizarea unor indici în general, ci și pe fiecare agregat, precum și a sarcinilor concrete privind producerea și livrarea metalului. Asemenea măsuri au avut — așa cum apreciază specialiștii din cadrul combinatului — o contribuție însemnată la creșterea producției de metal. Să dăm numai un singur exemplu: la laminorul slebing în 1980, mai ales în primele 6—7 luni, producția nu a depășit 8 000 t pe zi. Introducerea graficului de programare și urmărire a producției, întărirea responsabilității, aplicarea unor măsuri privitoare la asigurarea aprovizionării etc. au determinat creșterea producției la 10 000 tone pe zi, lucru deosebit de important atît în ce privește onorarea la timp a unor contracte, cît și din punct de vedere al sporirii eficienței economice;

● **legarea mai strînsă a activității serviciilor funcționale cu cerințele cele mai stringente ale secțiilor direct productive și sporirea aportului lor la rezolvarea prin forțe proprii a problemelor pe care le ridică creșterea randamentului cu care sînt utilizate suprafețele și instalațiile productive.** Un exemplu concret, edificator în acest sens, îl constituie instituirea în fiecare unitate a combinatului a practicii de concentrare a potențialului creator al unor colective de ingineri și tehnicieni pe găsirea de soluții la o problemă tehnică pînă atunci nerezolvată, în cadrul unor tematici concrete de cercetare. Pe această bază s-a obținut, de exemplu, la un sortiment de tablă foarte important pentru economia națională, o creștere a indicelui de scoatere

de la 40% la 80%, cu influențele pozitive asupra creșterii indicelui intensiv de utilizare a capacităților de producție implicate în respectivul proces de producție, concomitent cu reducerea costurilor pe tona de tablă realizată. Un asemenea mod de lucru a permis realizarea în cadrul combinatului a laminării oțelurilor inoxidabile feritice în bandă la cald, operațiune tehnologică care pînă nu de mult se executa exclusiv în străinătate, și atacarea în prezent a problemei laminării oțelurilor inoxidabile cu nichel, cu toate implicațiile favorabile asupra utilizării capacităților de producție generate de asigurarea unei siguranțe sporite în aprovizionarea instalațiilor productive cu acest material ș.a.

Sînt luate în studiu și cercetare, pentru a fi soluționate cît mai repede și alte probleme de importanță majoră. Socotim că asemenea mod de participare a specialiștilor la satisfacerea unor cerințe stringente ale producției, evidențiind punerea în valoare a creației tehnice, a inițiativelor valoroase ale fiecărui specialist din combinat, prezintă o înaltă eficiență economică.

● **intensificarea preocupărilor pentru creșterea continuă a eficienței activității de recrutare și pregătire a cadrelor.** Este vorba în primul rînd de măsurile luate în direcția asigurării de cadre calificate. În această privință se cer remarcate eforturile consecvente care au avut în vedere revigorarea acțiunii de reciclare a muncitorilor și a maiștrilor, de policalificare a cadrelor, de trecere în producție a muncitorilor auxiliari, ținînd însă permanent seama de influențele pe care introducerea progresului tehnic le are asupra definirii și delimitării noțiunii de „muncitor auxiliar” în industria metalurgică.

În mod deosebit se cere menționată atenția acordată creșterii gradului de cointeresare a oamenilor muncii din combinat în sporirea producției realizate pe fiecare utilaj, în toate secțiile productive. Prin măsurile luate s-a asigurată o legătură mai strînsă, mai directă, între realizările obținute în producție și cîștigul realizat de fiecare participant la procesul muncii (prin stabilirea unui raport mai adecvat între cuantumul stimulenteilor și penalizărilor personalului tehnic-ingineresc și cel al muncitorilor, prin extinderea muncii în acord global, intranșigență față de disciplină etc.). Un aport deosebit în îmbunătățirea activității l-a avut delegarea și creșterea responsabilităților în grad substanțial sporit la nivelul directorilor de întreprinderi, al șefilor de secții, de echipă, al maiștrilor, în calitate de conducători și organizatori ai producției și ai muncii pentru respectarea sarcinilor de plan.

Eforturile de perfecționare continuă a conducerii și organizării producției și a muncii au avut implicații favorabile în direcția ridicării indicilor de utilizare a agregatelor siderurgice. Evoluția gradului de folosire a instalațiilor productive evidențiază faptul că în luna ianuarie a.c. nivelurile efective înregistrate depășeau media realizărilor anului 1980 la furnale, la oțelăriile L.D., la laminorul de tablă grosă, la mașinile de aglomerare din secția nr. 2 (tabelul nr. 1). Și față de nivelul pla-

Tabelul nr. 1
Evoluția indicilor de utilizare a agregatelor

Agregatul tehnologic	Niveluri efective de utilizare înregistrate în	
	anul 1980	ianuarie 1981
Furnalele nr. 1—4	90,07	93,6
Furnalul nr. 5	94,41	98,2
Oțelării L.D.	82,40	84,0
Laminorul de tablă groasă	76,90	79,8
Mașini de aglomerare :		
— secția nr. I	86	86
— secția nr. II	72,66	81,6

nificat, în luna ianuarie a acestui an indicii de utilizare a fondurilor fixe realizați sînt superiori la numeroase utilaje tehnologice de bază (baterii de cocsificare, laminorul de tablă groasă, furnalul nr. 5 — tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Realizarea indicilor planificați de utilizare a fondurilor fixe la unele grupe de utilaje tehnologice

Utilajul tehnologic	Niveluri înregistrate în ianuarie 1981	
	Plan	Realizări
Baterii de cocsificare	84	84,3
Laminorul de tablă groasă	78	79,8
Furnalele nr. 1—4	97	93,8
Furnalul nr. 5	98	98,2

Alături de aceste realizări se cere menționat faptul că, în cadrul combinatului gălățean, există încă însemnate rezerve în domeniul utilizării capacităților de producție a căror punere în valoare face necesară în acest an asigurarea ritmicității în aprovizionarea cu materii prime și materiale, accelerarea finalizării și punerii în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor de investiții, perfecționarea activității de întreținere și reparații a fondurilor fixe.

Ritmicitate în aprovizionarea cu materii prime și materiale

DIMENSIUNEA și specificul utilajelor și agregatelor tehnologice fac imperios necesară, pentru utilizarea lor deplină și eficientă, desfășurarea riguroasă a aprovizionării locurilor de muncă cu materiile prime și materialele necesare. Existența instalațiilor productive de mari dimensiuni și productivități solicită, pentru o funcționare la parametrii ridicați, atît contractarea din vreme a necesarului de aprovizionat, cît și livrarea ritmică de către furnizori a materialelor cerute de desfășurarea procesului de producție. Avînd în vedere acest lucru, din cursul anului trecut au fost inițiate multiple acțiuni în direcția pre-

gătirii temeinice, și asigurării cu un grad ridicat de certitudine a bazei materiale a planului pe 1981. Pe aceste teme, s-a reușit ca în acest an să se asigure primirea materiilor prime de bază din import la nivelul cantitativ și calitativ stabilit — minereu de fier și parțial cocs.

Nu același lucru se poate spune însă despre o serie de materiale și materii prime din producția indigenă ca: prafuri de turnare, ulei pentru laminoare, cărbune cocsificabil, calcar, var dolomită etc., situație care de altfel reflectă unele neajunsuri în activitatea unor furnizori întâlnite, din păcate, și în anii trecuți. În anul 1980, din lipsa cărbunilor nu s-au putut realiza peste 100 000 t cocs. Din păcate și în acest an livrările de cărbuni, în special din Valea Jiului se situează cu peste 10 000 t sub nivelul prevederilor; de asemenea, datorită nerespectării la timp a prevederilor stabilite prin contracte (prafuri unguente și uleiuri speciale), de către unitățile specializate din Brașov, și cele ale industriei petrochimice, oțelăriile L.D. și laminoarele au înregistrat „timpuri morți” în funcționare, concretizați în nerealizarea unor cantități importante de oțel și laminate. După părerea specialiștilor din combinat, pentru înlăturarea acestui neajuns se impune ca **coordonatorii de balanță a respectivelor materiale să fundamenteze necesarul pe aprecieri mai realiste, mai temeinic aprofundate în ce privește dimensiunea resurselor și a consumului, în așa fel încît să existe certitudinea pentru beneficiar de realizare a resurselor înscrise în balanță, iar Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să supravegheze temeinic respectarea acestei cerințe.**

Un sprijin sporit de către furnizori se cere acordat și în ce privește aprovizionarea cu var, dolomită și și feroaliaje. Este adevărat că se află în curs de construcție un număr de trei asemenea cuptoare, dar pînă la terminarea lor varul se aduce de la unitățile care-l produc în prezent situate la Bicaz, Brașov ș.a. și care nu întotdeauna își respectă la termen obligațiile contractuale. Mai multă atenție în onorarea solicitărilor combinatului siderurgic, atît în ce privește cantitățile de livrat cît și în respectarea prevederilor calitative din contracte apare necesară și din partea furnizorilor de dolomită (primită de la Piriul Cailor-Suceava), precum și a celor de feroaliaje. Interesant de semnalat este faptul că în cazul feroaliajelor o asemenea măsură de deplin posibilă de realizat operativ, dat fiind că furnizorii aparțin tot de același for tutelat — Ministerul Metalurgiei.

Dacă urmărim nivelul realizărilor obținute în luna ianuarie a.c. la indicii de utilizare a furnalelor 1—4 (tabelul nr. 2) și cauzele care au determinat funcționarea lor mai redusă în această perioadă față de prevederile de plan, desprindem — așa cum ni s-a relevat în dezbaterile de la combinat — necesitatea unei colaborări mai active și a altor furnizori la bunul mers al producției siderurgice. În acest sens se cere menționat faptul că unii furnizori au livrat o serie de produse (cărămizi refractare și altele) al căror caracteristici tehnico-funcționale difereau de cele înscrise în contracte, din cauza cărora s-au pierdut circa 100 mii tone de metal în anul 1980. Mai mult, calitatea cărămizilor refractare utilizate la instalațiile de turnat continuu a condus la înregistrarea unor durabilități scăzute ale oalelor de la 15—17 turnări la numai 5—7, și ca ur-

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 26)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Dinamica producției de cărbune

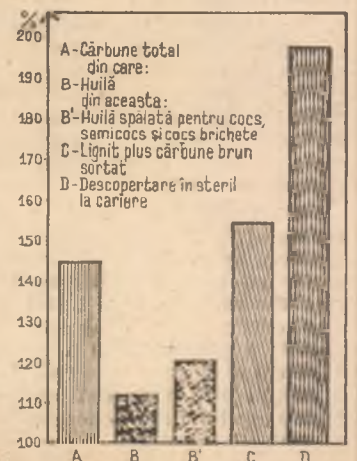
ÎN CINCINALUL 1981—1985 extracția cărbunelui ocupă un loc deosebit de important în economia națională, ponderea cărbunelui în balanța de energie primară a țării urmînd să crească continuu. Producția de cărbune va atinge în acest an un nivel de peste 50 mil. t., reprezentînd o creștere de 44,5% față de realizările anului precedent. În cadrul producției totale, huila va crește cu 12,1%, din care huila spălată pentru cocs, semicocs și cocs brichete, cu aproape 21%. O dezvoltare mare se prevede la producția de lignit și cărbune brun, la

care creșterea față de 1980 este de 54,8%.

Realizarea nivelurilor de producție prevăzute necesită ca oamenii muncii care își desfășoară activitatea în acest sector să-și concentreze eforturile pentru punerea la timp în funcțiune a noilor capacități de producție, atît la nivelele și carierele existente, cît și la obiectivele noi. O atenție deosebită trebuie acordată executării volumului de lucrări de descoperțare a unor cariere (aproape dublu față de anul 1980). Totodată, este necesar ca mijloacele tehnice să fie utilizate mai

bine, astfel ca indicii de utilizare intensivă și extensivă, planificați pe 1981, să fie atinși și chiar depășiți. În acest scop este necesar ca lucrările de întreținere, precum și reparațiile capitale să fie executate în cele mai bune condiții și la termenele prevăzute în grafice. Întărirea echipelor de reparații și întreținere cu muncitori bine pregătiți profesional, asigurarea cu piesele de schimb necesare, controlul operațiilor executate, sînt modalități prin care se poate asigura funcționarea ireproșabilă a masinilor și utilajelor din dotare.

Creșterea procentuală a producției de cărbuni pe 1981 față de realizările din 1980.

Adunări generale ale oamenilor muncii

PARTICIPARE COLECTIVĂ LA REZOLVAREA PROBLEMELOR PRODUCȚIEI

CREȘTEREA producției indigene de hidrocarburi, ca o condiție a independenței energetice a țării; obținerea acestei independențe, ca o condiție a continuării dezvoltării economice susținute. Această relație strategică, formulată clar în documentele Congresului al XII-lea al partidului, a dat noi dimensiuni de importanță activității desfășurate de colectivul **Intreprinderii de prospecțiuni geologice și geofizice pentru hidrocarburi**. Beneficiind de cadre valoroase, de o bază tehnică îmbogățită și modernizată de la an la an, această unitate desfășoară pe întreg teritoriul țării, precum și în platforma continentală românească a Mării Negre intense cercetări în vederea identificării structurilor ce ar putea conține petrol și/sau gaze; de volumul și calitatea acestor lucrări, de informațiile lito-stratigrafice pe care ele le furnizează depinde direct evidențierea corectă a rezervelor, în vederea unor eventuale exploatare viitoare.

Rezultatele bune obținute în cincinalul trecut, inclusiv în 1980, atestă înțelegerea deplină, de către lucrătorii I.P.G.G.H., a misiunii ce le revine în valorificarea bogățiilor subsolului. Faptul că, de pildă, pe baza indicațiilor obținute prin foraj structural de mică adâncime asupra conținutului de hidrocarburi al unor colectoare din diferite zone s-a realizat tubarea, pentru probe de producție, a mai mult de jumătate din sondele terminate denotă **scurtarea sensibilă a timpului între investigație și pregătirea exploatareii**.

În adunarea generală ce a avut loc la începutul acestei săptămâni, reprezentanții oamenilor muncii, organul colectiv de conducere au făcut din analiza critică a activității desfășurate în 1980 un larg inventar operațional al problemelor ce trebuie rezolvate în abordarea campaniei de lucru din primul an al noului cincinal.

1981 inaugurează, în evoluția I.P.G.G.H., o perioadă în care dezvoltarea foarte rapidă a volumului activității va trebui realizată în condiții de dificultate sporită, sub aspectul terenului prospectat: formații geologice la mare adâncime, zone cu relief și structuri complicate, depozite sedimentare marine. Participanții la adunarea generală au detaliat câteva obiective ce solicită prioritar atenția, gândirea și efortul colectiv.

● **PROGRESUL TEHNIC.** 3 brevete de invenții, 6 atestări de noutăți tehnice pe plan național; executarea unor lucrări de specialitate și acordarea de asistență tehnică în cadrul cooperării economice și tehnice a României cu Irak, Algeria, Thailanda, R.P.D. Coreeană, Bangladesh, Grecia; specializarea în întreprindere a unor cadre tehnice din alte țări. Aceste elemente din activul pe 1980 sînt ilustrative pentru acumulările realizate de cadrele I.P.G.G.H. în materializarea unei constante deschideri spre nou. La specificul lucrărilor de prospecțiuni geofizice, a dispune de un evarantai cît mai larg din gama de posibilități pe care le oferă progresul tehnic înseamnă a-ți asigura soluții alternative pentru situații imprevizibile (de pildă, generalizarea metodei de generare a undelor elastice în sonde mici și cu cantități reduse de explozivi a substituit eficient executarea unui volum însemnat de foraj seismic, ce depășea capacitatea existentă pentru astfel de operații). De aceea, pentru noua etapă se mizează pe **intensificarea introducerii tehnologiilor moderne de lucru, a utilajelor de tehnicitate ridicată** — obiectiv ce deține o pondere însemnată în programul unitar de măsuri pe acest an. Chiar în adunarea generală au apărut noi propuneri în acest sens, referitoare la însușirea unor premii pe plan mondial în metodele de detectare și de interpretare a datelor; totodată, au fost relevate cauze de ordin obiectiv și subiectiv care determină uneori nerespectarea tehnologiilor indicate în proiecte (astfel, este nevoie de mai multă receptivitate și operativitate din partea unor unități agricole în realizarea colaborării la care sînt legal obligate, privind accesul în zonă al echipelor și instalațiilor de prospecțiuni; printr-o coordonare care să armonizeze interesele ambelor părți se pot evita deplasările repetate și costisitoare ale instalațiilor, încălcarea ordinii tehnologice normale care garantează obținerea informațiilor geologice cerute prin proiect). Odată cu întărirea controlului tehnologic, se impun scurtarea duratei și mărirea eficienței modificărilor de tehnologii solicitate uneori de situația de pe teren.

● **FOLOSIREA DEPLINĂ A CAPACITĂȚII.** Creșterea și diversificarea parcului de utilaje și mijloace de transport tehnologic a fost însoțită de preocuparea sporită pentru **judicioasa lui exploatare, pentru completarea prin forțe proprii a bazei tehnico-materiale**. În anul trecut s-au mărit vitezele de lucru la toate tipurile de instalații; un adevărat record propriu a fost înregistrat la prospecțiunile seismice marine, unde, pentru recuperarea timpului pierdut datorită sosirii cu întârziere a utilajelor, într-o lună s-a realizat 45 la sută din programul anual. Prin dezvoltarea activității de autoutilare și confecții de piese de schimb (care a atins un volum de 16,5 milioane de lei), prin recondiționarea pieselor uzate și recuperarea celor în stare bună din utilajele casate, prin depășirea planului de reparații capitale s-a atenuat influența negativă a unor dificultăți în aprovizionare. Totuși, din cauza staționării mari a utilajelor de foraj, producția pe o instalație a scăzut: problema asigurării necesarului de carburanți și materiale de foraj, dar mai cu seamă a stabilirii judicioase a priorităților în distribuirea și redistribuirea resurselor existente se pune acut. Propunerile făcute în adunarea generală au vizat, pe de altă parte, întărirea ordinii și disciplinei, inclusiv în ce privește respectarea instrucțiunilor de exploatare și întreținere, efectuarea la timp și de bună calitate a reviziilor și reparațiilor, lărgirea asistenței tehnice pe teren din partea specialiștilor de la centrala întreprinderii, pentru creșterea randamentului și evitarea opririlor accidentale ale instalațiilor de foraj și stațiilor de înregistrare. Devine esențială asigurarea permanentizării cadrelor, ca o condiție a calificării lor corespunzătoare, și, deci, a bunei gospodării a materialelor, utilajelor și aparaturii (procurate, în parte, din import); pe lângă măsurile stabilite în contractul colectiv de muncă, sînt necesare și rezolvări la nivele superioare întreprinderii, în privința unor condiții sociale adecvate specificului unei activități itinerante, adesea în amplasamente izolate, depărtate de localități.

Anul acesta urmează să fie introduse în lucru o serie de noi tipuri de utilaje — ceea ce impune, pe de o parte, acțiuni corelate ale diferitelor compartimente din întreprindere și cadrele de conducere de pe teren, pentru pregătirea tehnologică, organizarea brigăzilor și instruirea adecvată a personalului de exploatare, iar pe de altă parte, sprijinul obligat (în termenii contractelor), din partea unor furnizori ce trebuie să se considere direct implicați în prioritatea pe care partidul o acordă producției de materii prime și combustibili. (40 de instalații pentru foraj seismic, primite în anul trecut, încă n-au fost puse în funcțiune, întrucît necesită unele modificări, pentru mărirea fiabilității; întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova tergiversează trimiterea echipei pentru remedieri la câteva tractoare speciale; întreprinderea de utilaj petrolier Tirgoviște a re-reprogramat livrarea unor instalații de foraj și subsansamble pentru granice, contractate inițial pentru 1979).

În cadrul dezbaterilor a fost evidențiată posibilitatea de a micșora decalajul între necesar și resursele alocate la carburanți și lubrifianți, prin continuarea dieselizării parcului de vehicule, stricta raționalizare a transporturilor (inclusiv obținerea autorizării pentru folosirea mijloacelor ușoare la deplasarea între punctele de lucru a unor încărcături mici), alegerea celor mai scurte trasee de la o locație la alta, asigurarea materială a întreținerii (lipsa unor simple simeringuri face să se piardă mii de litri de ulei); de altfel, colectivul și-a propus să economisească în acest an, față de consumurile normate, 70 tone de benzină și 50 tone de motorină.

ANGAJAMENTUL în întrecere, adoptat de adunarea generală, stipulează **depășirea cu 2 procente a sarcinilor fizice de producție pe 1981** — obiectiv ambițios. Dacă ținem seama de gradul de încărcare dat prin plan (la foraj, de pildă, o creștere de peste 12 la sută față de realizările din anul trecut); prin întărirea autogestivității, potrivit cerințelor noului mecanism economic-financiar, **beneficiile vor întrece cu 7 la sută nivelul stabilit**. Întemeiat pe condițiile create, pe inițiativa și voința colectivă, startul în cincinal al I.P.G.G.H., se anunță rodnic.

Dan CONDREA

SOLUȚII PENTRU CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A MASEI LEMNOASE

AȘA CUM PREVĂD Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., industria de exploatare și prelucrare a lemnului se dezvoltă în principal pe seama sporirii gradului de valorificare a masei lemnoase. În acest început de an și de cincinal în unitățile producătoare se manifestă ample preocupări pentru punerea în valoare a rezervelor existente în acest domeniu, pentru creșterea gradului de prelucrare și competitivității pe piața externă a produselor fabricate. De remarcat orientarea spre crearea de tipuri noi de produse și materiale, care permit sporirea eficienței economice, realizarea din aceeași cantitate de lemn a mai multor produse.

La ce nivel se situează normele de consum ?

NORMAREA consumurilor materiale pe bază de studii tehnico-economice constituie unul din principalele mijloace utilizate în acțiunea de ridicare a nivelului de gospodărire a lemnului, de creștere a eficienței economice. Urmărirea consecventă a realizării planului de normare a consumurilor dă posibilitatea întreprinderilor și centralelor industriale să intervină cu promptitudine atunci când se constată depășiri nejustificate sau rezerve ce pot fi puse în valoare. Evoluția principalelor norme de consum de materiale lemnoase vădește faptul că unitățile prelucrătoare manifestă în mod constant preocuparea de a gospodări cât mai bine lemnul, de a evita risipa, de a valorifica superior această importantă materie primă.

După cum rezultă din graficul nr. 1, realizările sunt importante și au permis economisirea a mii de metri cubi de lemn: ele puteau fi însă și mai mari dacă nu s-ar fi înregistrat, îndeosebi în

sectorul celulozei și hîrtiei, la producția de celuloză sulfat natural și la cea de pastă mecanică, depășiri ale normelor de consum de lemn, planificate. În același interval de timp (9 luni din 1980) s-a consumat mai mult de 2,2% peste prevederi, ceea ce echivalează cu peste 6 000 mc de lemn. Cea mai mare depășire, 0,5% (peste 1 100 mc lemn), s-a înregistrat la C.C.H. „Letea” din Bacău. Asemenea fenomene pot fi evitate în viitor, cu condiția ca întreprinderile forestiere și de transport (aparținind de același minister), să organizeze livrarea lemnului în lungimi multiple de 1—2 m, pentru ca la secționarea mecanizată a acestuia la unitățile consumatoare să nu rezulte capete scurte ce nu pot fi introduse în toacătoare.

Depășirea unor norme de consum de celuloză la producția diverselor sortimente de hîrtii sau cartoane reprezentate, în fond, tot risipă de lemn. În această situație se află, de exemplu, norma de consum de celuloză la producția de hîrtie pentru saci, depășită de C.C.H. Suceava cu 1,7% (echivalentul a circa 5 000 mc lemn), datorită neaprovizionării cu maculatură cl. V-a, ca urmare a neîndeplinirii de către unele unități ale Ministerului Industriei Ușoare a sarcinilor de pregătire a maculaturii. O altă normă de consum din această categorie este cea de celuloză la producția de hîrtie pentru scris-tipărit, normă depășită de C.C.H. Brăila cu 2% (echivalentul a circa 8 000 mc lemn) în urma deselor opriri ale producției, datorate utilizării unor materiale cu calitate necorespunzătoare (caolin cu procent ridicat de impurități etc.).

Și depășirea cantității normate de maculatură în producția de mucava (cu 0,2%), putea fi evitată dacă fabricile de celuloză și hîrtie ar fi primit întreaga cantitate de maculatură cu caracteristici calitative conform standardului — și anume cu cel mult 1% praf

și cu maximum 12% umiditate. Dar se constată uneori că unitățile Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile livrează maculatură necorespunzătoare, ceea ce influențează negativ eficiența economică a întreprinderilor, dar și consumul de materiale, printre care lemnul.

Reducerea grosimii produselor

UNA DIN CĂILE prin care se intensifică valorificarea unor sortimente lemnoase este utilizarea acestora în grosimi corespunzătoare domeniilor de folosință, spre a se evita supragrosimile generatoare de risipă. Sînt vizate, în primul rînd, produsele utilizate la panouri de acoperire (placaj, furnir, PFL și PAL) întrebuițate ca înlocuitor de cherestea în reperi constructive le rezistență. Pentru atingerea acestui deziderat s-a urmărit ca din aceeași cantitate de materie primă lemnoasă să se obțină produse avînd o suprafață sporită, pe calea diminuării ponderii grosimilor maxime în totalul producției și creșterii ponderii grosimilor minime (graficul 2).

La placaje, ponderea grosimii minime (4 mm) în totalul producției a crescut de la 54,5 la sută în 1970, la 56 la sută în 1975 și la 58 la sută în 1980, ceea ce a făcut ca grosimea medie să scadă, în același interval de timp, de la 5,65 mm la 5,38 mm. La furnire estetice, ponderea grosimii minime de 0,35 mm a avut următoarea evoluție: 32,2 la sută în 1970, 33,7 la sută în 1975 și 36 la sută în 1980. Ca urmare, grosimea medie a scăzut de la 0,65 mm la 0,58 mm, reducere care, la nivelul anului 1980, a permis acoperirea cu furnir a unei suprafețe suplimentare de circa 11 mil. mp panouri. La PFL proporția grosimii minime (2,5 mm) a crescut de la 18,5 la sută în 1970, la 19,8 la sută în 1980, permițînd diminuarea grosimii medii de la 4,58 mm la 4,44 mm. Economia calculată pentru anul 1980 de pe urma scăderii grosimii medii este de peste 2 mil. mp PFL.

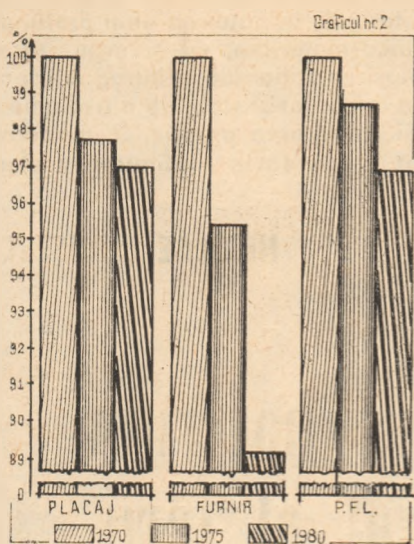
Utilizarea plăcilor aglomerate din lemn (PAL) ca înlocuitoare de cherestea la panouri autoportante nesolicitate la sarcini dinamice a dat rezultate remarcabile. Pornind de la constatarea că 1 mc PAL de 16 m/m grosime înlocuiește 1 mc cherestea de 24 m/m grosime, rezultă că 1 mc de PAL asigură acoperirea unei suprafețe mai mari cu 50% decît 1 mc cherestea. Eficiența acestei înlocuiri a dus la creșterea treptată a ponderii PAL în consumul total,

În nr. 50/1980 al Revistei economice au fost analizate problemele valorificării lemnului în exploatarea forestieră.

Nivelul unor norme de consum realizate pe 9 luni — 1980, față de realizările din anul 1970

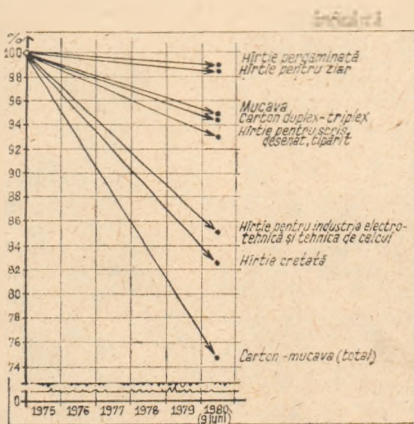
Evoluția grosimilor medii la unele produse din lemn utilizate la panouri de acoperire

ajungând în prezent să depășească proporția cherestelei.

Pentru restul consumurilor, producția de PAL a fost programată cu o grosime medie în ușoară scădere, justificată de creșterea consumurilor care necesită PAL cu grosimi mici. Astfel, realizările pe 9 luni din 1980 indică o greutate medie pe metru pătrat de 12,07 kg, față de 12,21 kg/mp realizat în anul 1978, care reprezintă o economie de circa 500 tone PAL, echivalent cu circa 400 mii mp plăci. Sarcina care stă în fața unităților de producție de PAL, PFL, placaj, furnir este cea decurgând din necesitatea îmbunătățirii continue a calității produselor pe calea respectării tehnologiilor de fabricație, recepției corespunzătoare a materiei prime.

O altă măsură importantă inițiată cu câțiva ani în urmă, este cea prin care s-a urmărit **reducerea treptată a gramajului mediu la producția de hirtii și cartoane**, astfel ca din aceeași cantitate de materie primă (pastă și celuloză) să se obțină la unele sortimente papetare o suprafață sporită. Această scădere trebuie, desigur, corelată cu o creștere corespunzătoare a rezistenței mecanice ținând seama de domeniile de utilizare a hirtii și cartoanelor respective.

Rezultatele obținute, în cei cinci ani de aplicare a măsurilor preconizate sînt, în general, satisfăcătoare, reușin-

Evoluția gramajelor medii (kg/mp) la unele sortimente de hirtie și carton, realizate în perioada 1975—1980

du-se obținerea unor greutate medii unitare comparabile cu cele pe plan internațional, cu asigurarea caracteristicilor calitative în limitele prevăzute de standarde. (graficul 3).

Din 1975 și pînă în prezent, greutatea medie a hirtiei de ziar a fost redusă de la 50,3 g/mp, la 49,8 g/mp, ceea ce numai pe 9 luni din 1980 a însemnat o producție suplimentară de peste 15 mil. mp hirtie. De menționat că pe plan mondial hirtia de ziar are, în cea mai mare parte a ei, gramajul mediu cuprins între 48,8—51 g/mp (existind și hirtie de ziar de 42—54 g/mp, dar cu o pondere în consum de numai 6—8 la sută). De asemenea, reduceri semnificative s-au înregistrat la hirtia pentru scris, desenat, tipărit (de la 68,5 g/mp la 63,9 g/mp), carton duplex-triplex (de la 400 g/mp la 380 g/mp), mucava (de la 1175 g/mp la 1124 g/mp) ș.a. Cantitățile suplimentare obținute pe 9 luni din 1980 prin reducerea gramajelor sînt demne de menționat: peste 100 mil. mp hirtie pentru scris, desenat, tipărit; peste 9 mil. mp carton duplex-triplex; 1,8 mil. mp mucava; circa 2 mil. mp hirtie pergamentată etc.

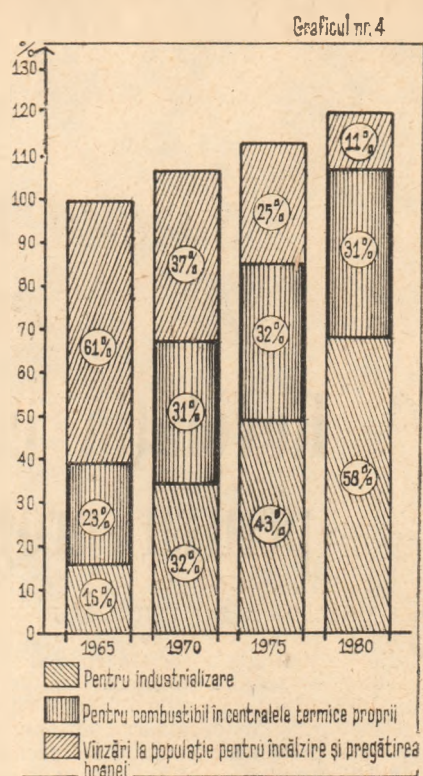
Pentru acest an sînt prevăzute prin plan noi reduceri de gramaje, sarcină pe deplin realizabilă cu condiția de a se lua din timp măsurile tehnico-organizatorice care vizează respectarea cu strictețe a tehnologiilor de fabricație și întărirea spiritului de răspundere pentru gospodărirea cât mai rațională a materiei prime valoroase.

Resursele refolosibile = materie primă de bază

PREOCUPAREA pentru valorificarea deplină a resurselor lemnoase refolosibile a căpătat o amploare sporită în ultimii ani. Se are în vedere lemnul de mici dimensiuni rezultat de la exploatarea masei lemnoase în sortimente de bază (bușteni, lemn de mină, lemn pentru celuloză etc.), de lemnul obținut la prelucrarea buștenilor (în cherestea, placaj, furnir, doage, traverse etc.), precum și materialul lemnos ce „cade” la croirea și prelucrarea mecanică a cherestelei, plăcilor, furnirului în produse finite; mobilă, lăzi, timplărie etc. Aceste resurse refolosibile (capete, rămășițe, rumeguș etc.) constituie o importantă materie primă care trebuie valorificată integral, potrivit cu structura ei. Este de menționat că la nivelul anului 1980, resursele refolosibile lemnoase au înglobat un volum reprezentînd circa 22% din cel al masei lemnoase exploatată.

În trecut, cea mai mare parte a acestor resurse era utilizată drept combustibil sau era abandonată pur și simplu. În prezent 58% din resurse constituie materie primă pentru produse industrializate (graficul nr. 4). Odată cu punerea în funcțiune a primelor fabrici de plăci (PAL, PFL) și cu amplificarea producției de celuloză, acest lemn inferior a devenit o materie primă de bază alături de lemnul masiv. În acest fel, proporția lemnului masiv în totalul materiei prime la producția de PAL a scăzut de la 83% în anul 1965, la 43% în 1980, iar la PFL de la 56% la 48%.

Rezultatele obținute pînă în prezent pot fi amplificate, atît în sensul creșterii cantității de rămășițe industrializate, cît și în cel al îmbunătățirii struc-

Evoluția structurii utilizării resurselor lemnoase secundare

turii lor pe specii. Astfel, merită să se studieze posibilitatea extinderii folosirii în producția de plăci a rămășițelor de stejar, anin, salcîm, care în prezent sînt folosite drept combustibil. Pornind de la constatarea că structura dimensională și pe specii a resurselor secundare lemnoase este foarte variată, ar trebui să se elaboreze rețete de fabricație a unor plăci avînd caracteristici diferențiate pe domenii de utilizare.

O resursă care este încă în mult prea mică măsură industrializată, o constituie **coața arborilor**. În prezent se valorifică în composturi pentru fertilizarea și protecția solului circa 100 mii mc, dar în viitorul apropiat s-ar putea extinde la 250—300 mii mc, concomitent cu extinderea domeniilor de valorificare prin procese chimice care să ducă la obținerea de furfural, metanol, diferite substanțe tanante.

Resursele refolosibile lemnoase constituie nu numai o materie primă importantă, dar și un foarte bun combustibil, înlocuitor al hidrocarburilor (păcură, motorină, gaze naturale). Pornindu-se de la acest considerent, s-au prevăzut sarcini ca unitățile la care rezultă deseuri de lemn să le utilizeze pe cele improprii pentru industrializare (așchii cu putregai, parte din rumeguș, coajă, capete de plăci și cherestea îmbibate cu diverse chimicale ș.a.) drept combustibil în centrale termice la producerea de abur pentru diverse procese tehnologice. În 1980, cantitatea totală de astfel de resturi destinată combustibilului în unitățile proprii a însumat peste 1,3 mil. mc, care a înlocuit o cantitate de 390 mii tone c.c. (echivalent cu peste 330 mii mc gaze naturale sau cu peste 530 mii tone păcură). Această orientare a contribuit atît la îmbunătățirea balanței resurselor combustibile, cît și la economisirea unor importante cantități de combustibil deficitar.

Petre CIOCLU

„Un obiectiv esențial al cincinalului viitor este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinzând atât baza tehnico-materială, cât și organizarea producției. În acest scop se vor asigura folosirea rațională a întregului fond funciar, încheierea procesului de raționare a culturilor și stabilire a asolamentelor, mecanizarea completă a lucrărilor și chimizarea producției, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Revoluția în agricultură — element hotărîtor pentru progresul economico-social al țării

CA URMARE A POLITICII AGRARE promovată de partidul și statul nostru, agricultura românească — ani de zile pe nedrept apreciată ca o activitate de „mai mică importanță” — se află de circa un deceniu și jumătate, și aceasta din inițiativa secretarului general al partidului, pe calea unei dezvoltări și modernizări continue. Acest sector de mare însemnătate, prezentînd un grad de mecanizare și tehnicitate tot mai ridicat, premise esențiale pentru integrarea activității unei forțe de muncă cu un nivel de calificare tot mai mare, aduce o contribuție în creștere la progresul economiei, la ridicarea pe cote tot mai înalte a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Datele Comunicatului cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării în cincinalul 1976—1980 relevă că agricultura a înregistrat, în acest răstimp, progrese în toate sectoarele. Anii 1976—1980 — în care agriculturii i-au fost destinate investiții de peste 126 mld. lei (fiind puse în funcțiune 225 noi capacități agrozootehnice, sumă cu 56% mai mare decît investițiile respective din cincinalul 1971—1975 și aproximativ egală cu cea a investițiilor destinate agriculturii țării în cele două cincinale dinainte: în care baza tehnico-materială a agriculturii a crescut cu 27 mii tractoare, peste 21 mii combine autopropulsate ș.a., asigurîndu-se mecanizarea aproape în întregime a lucrărilor de arat, semănat, recoltat cereale păioase, floarea-soarelui și soia; în care agricultura a beneficiat de o cantitate de îngrășăminte substanțială activă mai mare cu 1,9 milioane tone decît cea din 1971—1975, de o creștere a suprafețelor irigate cu aproape 900 mii ha etc. — constituie perioada unor profunde transformări pe calea dezvoltării intensive a agriculturii, inclusiv a perfecționărilor în conducerea și organizarea acesteia. În aceste condiții, producția globală a agriculturii (calculată ca medie pe cincinal) a depășit cu 26,4% nivelul respectiv atins în cincinalul precedent, înregistrînd o creștere cu un ritm mediu anual de 4,8%. Comparativ cu perioada 1971—1975, în cincinalul 1976—1980 s-a asigurat o creștere a producției medii anuale de circa 4,6 mil. tone cereale, aproape 1 mil. tone legume și 373 mii tone de fructe. S-a obținut o producție medie anuală de 2.333 mii tone carne viu (pentru sacrificare), 48,9 mil. hl. lapte de vacă, 35,4 mii tone lînă și 6.566 mil. ouă.

Pe această bază livrările de produse agroalimentare la fondul de stat destinat populației au crescut în măsură însemnată. Dacă în anul 1950, producția globală agricolă era aproximativ de 32,5 miliarde lei, în 1965 a ajuns la 62,5 miliarde lei, în 1975 la 93,8 miliarde lei, pentru ca în 1980 să ajungă la 128,2 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 4 ori față de 1950. Un asemenea salt spectaculos înregistrat de agricultura noastră — mai ales în ultimii 15 ani — s-a înscris drept o premisă sigură de creștere a nivelului de trai, creștere reflectată de sporirea consumului la produse agroalimentare de bază.

Însemnate disponibilități pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament

EVOLUȚIA agriculturii românești se integrează în cerințele calitative de dezvoltare ale economiei în ansamblu, ținîndu-se deopotrivă, seama de tendințele ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial. Tocmai în această perspectivă a fost elaborat de către partid, din inițiativa tovarășului Nicolae

Ceaușescu, obiectivul înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament. În formularea acestui obiectiv complex menit să ridice la cote înalte realizările agriculturii românești s-a pornit de la o seamă de cerințe, cit și de la o seamă de posibilități pentru îmbunătățirea rezultatelor, posibilități existente în agricultura noastră și, din păcate, multe nefolosite încă. Raportîndu-ne la primul aspect s-a avut în vedere importanța vitală a creșterii agriculturii pentru satisfacerea cerințelor în amplificarea ale unei populații cu un nivel de viață tot mai ridicat. De asemenea, a fost luată în considerație marea însemnătate a sectorului agricol ca bază complexă de materii prime pentru o industrie în plină dezvoltare, mai ales în condițiile în care în calea unor importuri de materii prime și materiale necesare dezvoltării industriale se ridică greutăți dintre cele mai serioase, generate de prețul lor tot mai ridicat, de costul în continuare sporire al transportului etc. S-a avut în vedere și rolul exportului agricol ca sursă de creare a unor disponibilități valutare în condițiile unei piețe mondiale favorabile produselor agricole.

În ce privește cel de-al doilea aspect, cel al posibilităților nevalorificate, marile disponibilități ale agriculturii românești sînt puse în lumină, într-un cadru de ansamblu, de însăși diferența substanțială existentă — să ne referim de exemplu la cincinalul recent încheiat — între creșterea investițiilor destinate agriculturii (56%) și sporirea producției agricole cu mai puțin de jumătate din acest nivel (26%). Sînt numeroase argumentele de detaliu care pot susține o asemenea apreciere. De exemplu, anumite întirzieri ca și nerespectarea unor prevederi în ceea ce privește punerea la dispoziția agriculturii a unor produse (utilaje, îngrășăminte, anumite lucrări de amenajări funciare etc.) crează dificultăți în procesul de desfășurare a activității din această ramură. De asemenea, referîndu-ne la responsabilitățile ce revin exclusiv agriculturii, se pot menționa neajunsurile care se manifestă încă în utilizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și în executarea lucrărilor, în aplicarea măsurilor agrozootehnice, în folosirea sistemelor de irigații, în ce privește organizarea — adeseori necorespunzătoare — a recoltării, transportului și depozitării producției, în ce privește asigurarea bazei furajere, organizarea selecției, reproducției și îngrijirii animalelor — toate acestea, generînd importante pierderi în agricultură. S-a avut în vedere și structura de vîrstă, sex și profesională a forței de muncă ocupată în prezent în agricultură, care indică o populație avînd cu precădere o vîrstă relativ mai înaintată, în mare parte feminină, lipsa cadrelor cu pregătire medie, un asemenea cadru revenînd, adeseori, la 1—2 cadre cu pregătire superioară.

Fundamentată în condițiile analizei cauzelor și efectelor acestor situații, strategia înfăptuirii revoluției agrare include acțiunea tuturor componentelor — productive, tehnice, organizatorice, infrastructurale și însăși afective ale agriculturii românești, privite atît prin prisma specificului acestui domeniu, cît și în lumina integrării lui cu dezvoltarea industriei, a economiei în ansamblu său. În scopul înfăptuirii revoluției agrare este evidentă necesitatea aprecierii agriculturii prin prisma valorilor sale tradiționale cît și a puternicelor virtuți industriale dobîndite, cadru din care se pot detașa componente fundamentale ale statutului complex din punct de vedere profesional și social dobîndit deja de ocupațiile agricole, dar afirmat în măsură insuficientă în practica economică. Acțiunile de creare a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, de inten-

sificare a dezvoltării micii industrii, în speță la sate, recente prevederi ale legiuitorului în ce privește autoaprovizionarea județelor cu produse agroalimentare contribuie la valorificarea mai bună a potențialului de care dispune această ramură.

Responsabilități sporite pentru toți factorii

TOCMAI în această perspectivă complexă anul 1981 relevă un ritm de creștere al producției, agricole mai înalt decât cel al producției industriale. Pe ce temeuri se sprijină el? În condițiile unui program de investiții susținut, agricultura va fi dotată cu 14 300 de tractoare, 6 000 de combine autopropulsate pentru recoltatul porumbului, combine de recoltat sfeclă, mașini de recoltat cartofi, precum și alte mașini și utilaje agricole cu funcțiuni de utilitate multiple, iar suprafața agricolă ce va reveni pe un tractor fizic va fi mai mică de 70 ha. Cantitatea de îngrășăminte chimice ce revine pe un hectar de teren arabil, vii și livezi va fi în 1981 de 172 kg substanță activă, de peste două ori mai mult decât în anul 1970. Lucrările de îmbunătățiri funciare vor fi extinse, amenajându-se 195 000 ha pentru irigații, executându-se lucrări de desecare pe o suprafață de 100 000 ha, iar pe 90 000 ha se vor lua măsuri pentru combaterea fenomenelor de eroziune a solului.

În raport cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale și în condițiile orientărilor de o mare însemnătate care au permis reorganizarea întregului sistem al agriculturii naționale se prevede ca, în condițiile unui an agricol normal, să se obțină în 1981 o producție netă în valoare de 73,8—82,2 miliarde lei, în medie cu 9% mai mare decât anul trecut. Sarcinile enumerate pentru anul 1981 implică o maimare participare la efortul major de ridicare pe noi trepte calitative a agriculturii din partea Consiliului Național al Agriculturii, a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, a U.N.C.A.P., a D.G.A.I.A. județene, a tuturor celor ce lucrează și muncesc nemijlocit pe ogoare: o mai mare participare a țărănimii însăși, organizarea tot mai temeinică a muncii la nivelul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, al C.A.P. și I.A.S., al fiecărei ferme și formații de lucru, pentru folosirea rațională și integrală a pământului, aplicarea unor tehnologii moderne, menite să contribuie la sporirea continuă a producției agricole.

Consiliile unice agro-industriale integrate temeinic în procesul creșterii producțiilor agricole

SĂ URMĂRIM în continuare ce rol, ce atribuții concrete dețin în acest cadru consiliile unice, agroindustriale de stat și cooperatiste, organisme a căror constituire a fost și este concepută să dinamizeze în măsură însemnată producția agricolă? Instituționalizarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste a avut la bază principii economice, organizatorice și sociale de mare însemnătate principiață și practică: conducerea unitară a tuturor sectoarelor agriculturii, accentuarea procesului de concentrare, integrare și specializare, folosirea rațională a bazei tehnico-materiale, accentuarea procesului de integrare a cercetării și învățămîntului cu producția, creșterea rolului specialiștilor în aplicarea diferențiată a tehnologiilor de cultivare a plantelor și creștere a animalelor etc. Firește realizările obținute de unitățile agricole de stat și cooperatiste încorporează și activitatea consiliilor agroindustriale de stat și cooperatiste. Dar aportul acestor unități în creșterea agriculturii nu este încă pe măsura posibilităților create și nici a rezultatelor așteptate, în acest sens, ținind seama de sarcinile mari ce revin agriculturii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la îmbunătățirea muncii de conducere a agriculturii, sublinia la întâlnirea de la Brașov: „...este necesar, în primul rînd, să luăm măsuri corespunzătoare pentru a da mai multă vialță consiliului unic agroindustrial, pentru ca activitatea lui să răspundă cerințelor și sarcinilor ce i-au fost stabilite”.

În acest context, considerăm că preocupările acestor unități titulare de plan și funcționînd pe principiul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare trebuie să asigure, în mod superior, introducerea unor asolamente raționale, amplasarea cit mai bună a culturilor, aplicarea cu eficiență maximă a tehnologiilor moderne, punerea în valoare a potențialului productiv al pământului, folosirea lui integrală, creșterea continuă a fertilității acestuia. În cadrul consiliilor trebuie să se controleze, să se asigure aplicarea normelor prevăzute pentru fiecare solă și cultură în parte, unitățile respective fiind direct răspunzătoare, împreună cu unitățile agri-

cole din perimetrul lor, de realizarea la timp și în bune condițiuni a operațiilor amintite. Avem de-a face cu măsuri tehnice și tehnico-organizatorice care trebuie cu rigurozitate înfăptuite. Experiența dovedește că, corelate cu aplicarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agrotehnice, asemenea măsuri pot duce la sporirea producției vegetale cu circa 20—25%.

Realizarea producției agricole la nivelul sarcinilor propuse reclamă generalizarea acordului global în agricultură. În acest cadru de acțiune se vedește însă o anume contradicție între principiul retribuției minime garantate și cel al acordului global, primul devenind uneori o frînă în aplicarea acordului global. Este necesar, deci, ca asigurarea minimului garantat să nu fie ruptă de realizarea sarcinilor de plan, ci legată prin pirghii stimulative de însuși procesul de înfăptuire a sarcinilor. Totodată, se impune ca sporirea producției agricole vegetale să fie în mod nemijlocit corelată cu preocupările consiliilor unice pentru creșterea animalelor și a producției animale, pe baza valorificării mai bune a furajelor, a tuturor resurselor vegetale. Sînt eforturi ale căror roade trebuie să se concretizeze în final într-o producție mai mare de lapte, carne, lînă și ouă, astfel încît, așa cum sublinia secretarul general al partidului, nu numai scriptic, ci însăși în planul realității, zootehnia să dețină la sfîrșitul cincinalului 45—46% din totalul producției agricole. Consiliilor unice le revin astfel sarcini sporite; ele trebuie să ia toate măsurile tehnice și organizatorice pentru creșterea producției și dezvoltarea bazei furajere, în așa fel încît să se asigure în întregime, din producție proprie, întregul necesar de furaje pentru efectivele de animale deținute de unitățile din componența lor, precum și a obligațiilor ce revin prin lege pentru fondul de stat, livrîndu-se animalele la greutatea stabilită, înlăturîndu-se pierderile mari ce se înregistrează prin livrarea animalelor la greutatea mai mici.

O preocupare centrală a consiliilor unice agroindustriale trebuie să o constituie promovarea acțiunilor de asociere și cooperare între cooperativele agricole, precum și dintre acestea și unități de stat și ale cooperatistei de consum, în producția agricolă, prelucrarea și valorificarea superioară a produselor respective, precum și în domeniul industriei mici, al executării propriilor lucrări de construcții și prestări de servicii. O mare atenție trebuie acordată, totodată, perfecționării, sub toate aspectele, a activității stațiilor pentru mecanizarea agriculturii, respectiv integrării mai profunde a acestora în activitatea de producție a unităților agricole, urmărindu-se cu perseverență efectuarea la timp și în bune condițiuni a tuturor lucrărilor agricole. Se impune ca consiliile agroindustriale să aplice organizarea de formațiuni mari la executarea lucrărilor agricole, acordul global și în sistemul relațiilor de plată de către unitățile de producție către S.M.A. și mecanizatori. Pe această bază S.M.A. vor deveni organisme strîns legate de realizarea producției, veniturile acestora și ale mecanizatorilor urmînd să depindă, în mai mare măsură, de rezultatele producției agricole. Firește că și unitățile agricole răspund față de stațiile de mecanizare a agriculturii de asigurarea la timp, potrivit tehnologiilor, a semintelor, îngrășămintelor și substanțelor pesticide, de întreținerea culturilor prin executarea la timp și de calitate a lucrărilor manuale s.a.

Trebuie subliniate și necesitatea ca împreună cu cooperativele agricole, consiliile unice să acționeze pentru concentrarea terenurilor din cîmp — repartizate ca loturi în folosință personală — în sole speciale, organizate în apropierea satelor, asigurîndu-se, contra plată, executarea mecanizată a principalelor lucrări agricole; necesitatea organizării de stații sau sectoare S.M.A. în zonele necooperativizate, pentru ajutorarea țărănimii în efectuarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole. O mai mare exigență, responsabilitate sporită trebuie să se vîdească în procesul întreținerii și reparației la timp și de calitate a mașinilor și tractoarelor, a tuturor utilajelor, folosirii raționale a carburanților și lubrifianților, instaurării în fiecare unitate, subunitate și loc de muncă a unui spirit de ordine și disciplină desăvîrșite. Implicarea sub toate aspectele a mecanizatorilor în realizarea producției planificate constituie, în fapt, un element esențial al înfăptuirii revoluției agrare.

Recent realizata creștere a numărului de specialiști care să-și desfășoare nemijlocit activitatea în producția agricolă, în organizarea și conducerea producției cerealiere, legumicole, pomiviticele, de creștere a animalelor poate constitui garanția unui însemnat reviriment în activitatea unităților agricole din cadrul consiliilor unice. Totodată, transferarea, de către specialiștii băncilor agricole, a centrului activității în cadrul consiliilor amintite, va crea un plus de claritate și operativitate referitor la aplicarea, potrivit tuturor disponibilităților existente,

Alexandru IGNAT

(Continuare în pag. 9)

PUNCTE DE VEDERE

Componente economice în perfecționarea organizării și conducerii agriculturii

Îmbunătățirea metodologiei de calcul al eficienței la nivelul consiliului agroindustrial

CADRU ORGANIZATORIC pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar în toate unitățile componente și titular de plan, consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist trebuie să pună în centrul preocupărilor sale realizarea de către toate unitățile a unei activități economice eficiente, rentabile, pe baza creșterii producției și productivității muncii și reducerii costurilor de producție. În aceste condiții, stabilirea criteriilor și a unui sistem adecvat de indicatori de eficiență, precum și calculul corect și unitar al acestora dobîndesc o semnificație deosebită.

Considerăm că, în noile condiții create de conducerea unitară a agriculturii în raza consiliului unic agroindustrial, caracterul unitar al criteriilor, sistemului de indicatori și metodologiei de calcul al acestora trebuie să fie principala caracteristică a modalității de aplicare a noului mecanism economico-financiar. Îndiferent de forma de proprietate (de stat sau cooperatistă) sau de treapta organizatorică (de la unitatea de producție pînă la consiliul unic agroindustrial), unitatea de criterii, sistem de indicatori și metodologie de calcul este obligatorie, pentru a imprimă acestei principale pirghii de conducere economică un caracter operativ și eficient.

Criterii ale eficienței economice

ESTE CLAR că în condițiile noului mecanism economico-financiar, principalele criterii de eficiență economică în agricultură sînt **producția netă și beneficiul**, pe baza cărora se constituie fondul de consum al producătorilor agricoli, dar și fondul de dezvoltare economică, precum și alte fonduri ale unităților agricole socialiste. Însă, folosirea acestor criterii nu are și nu poate avea un caracter absolut, deoarece presupune respectarea a două condiții esențiale și anume realizarea producției fizice și a celei marfă (îndeosebi livrările la fondul central de produse agricole al statului), în proporțiile și sortimentele stabilite anterior prin planul de producție și financiar. Altfel la nivelul fiecărei unități de producție, cît mai ales la nivelul consiliului unic agroindustrial ne interesează nu orice sporire a producției nete sau a beneficiului, ci aceea care are loc pe baza

sporirii producției fizice și marfă în sortimentele necesare economiei naționale, concretizate în sarcinile de plan.

Ridicarea beneficiului la rangul de criteriu central al eficienței economice în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar mărește importanța criteriului producției marfă, deoarece mărimea beneficiului care intră în repartizarea pe fonduri este condiționată de producția vîndută, nu de cea obținută.

În același timp însă, constituirea prioritară a fondului de retribuire a muncii din producția netă obținută transformă **productivitatea muncii** într-un criteriu esențial de eficiență a activității economice din cadrul consiliilor unice agroindustriale. Ca atare, problema folosirii complete și mai uniforme a forței de muncă, inclusiv prin organizarea cooperării și asocierii între unitățile (de stat și cooperatiste, agricole, industriale și de servicii) de pe raza consiliului unic agroindustrial devine o componentă principală a întregului sistem organizatoric și de conducere unitară a agriculturii.

Calculul indicatorilor

MENTINEREA autonomiei economice, în condițiile păstrării formei de proprietate la nivelul fiecărei unități de producție, determină unele **particularități**, ale metodologiei de calcul al diferiților indicatori de eficiență economică, la nivel de consiliu și unitate de producție. Astfel, în ceea ce privește **producția netă**, calcularea ei la nivel de unitate, în condițiile în care toate unitățile — indiferent de forma de proprietate — cooperează cu stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, presupune generalizarea metodei folosite pînă acum în C.A.P., respectiv excluderea din producția globală (pe lângă cheltuielile materiale proprii) a plății în natură și în bani pentru lucrările S.M.A. (deși aceasta cuprinde și echivalentul consumului de muncă al S.M.A.), deoarece, din punctul de vedere al intereselor economice a unității de producție, numai producția netă rămasă în unitate intră în procesul de repartitie. La nivel de **consiliu unic** agroindustrial devine însă posibilă calcularea producției nete reale, cu unele dificultăți (care apar chiar la ni-

velul unităților de producție). Este vorba, în primul rînd, de sistemul de prețuri folosit pentru evaluarea producției globale: în timp ce în C.A.P. se folosesc prețurile medii de realizare, în I.A.S. se folosesc prețurile de producție, iar în S.M.A. — prețurile de contractare medii pe țară, diferențiate pe soi și calitate. De aici rezultă că, la același nivel al cheltuielilor materiale, producția netă diferă (în mod arbitrar) în funcție de prețurile la care este evaluată producția globală. Aceasta arată că determinarea corectă a producției nete la nivelul consiliului unic agroindustrial nu poate fi realizată decît cu condiția **unificării prețurilor**, a utilizării unor prețuri unice în evaluarea producției globale. În al doilea rînd, numai C.A.P. și I.A.S. au o producție globală reală. Producția globală a S.M.A., reprezentată prin veniturile obținute din livrarea producției obținute ca plată pentru lucrările executate în cadrul procesului de cooperare cu C.A.P. și I.A.S., este o parte componentă a producției globale din unitățile cu care cooperează; ea nu mărește real producția globală a consiliului unic agroindustrial. De aceea, producția globală a consiliului este compusă în realitate din suma producției globale a unităților agricole de producție care cooperează cu S.M.A. În același timp, cheltuielile materiale ale consiliului se formează din cheltuielile materiale proprii ale unităților agricole care cooperează cu S.M.A. (cheltuieli pentru furaje, îngrășăminte, amortisment, inventar mărunț etc., excluzînd plata în natură și în bani pentru lucrările S.M.A.), cărora li se adaugă cheltuielile materiale ale S.M.A. (combustibil, amortisment, materii și materiale etc.). Pe această bază se poate determina mărimea reală a producției nete obținute de toate unitățile care cooperează în cadrul consiliului unic, devenind posibilă apoi și urmărirea evoluției în timp a producției nete, ca premisă pentru înfăptuirea consecvență a procesului de reproducție lărgită.

Un asemenea mod de determinare a producției nete deschide perspective noi pentru calcularea pe baze reale și folosirea ca o însemnată pirghie de conducere economică a unui principal indicator de eficiență economică — productivitatea muncii. Actualul mod de determinare a acestui indicator la nivelul unităților de producție prezintă serioase neajunsuri. În primul rînd,

baza de calcul a productivității muncii o constituie producția globală, a cărei utilizare absolută în acest scop deformează realitatea și poate duce la concluzii eronate. Fapt este că producția globală poate crește numai pe seama sporirii cheltuielilor materiale; nu rare sînt cazurile în care producția globală crește în condițiile reducerii producției nete, datorită creșterii mai rapide a cheltuielilor materiale. Aceasta înseamnă că producția globală nu poate concretiza cu fidelitate eficiența consumului de muncă vie, ci poate da chiar o indicație falsă asupra evoluției ei. De aceea, se impune generalizarea metodei de calculare a productivității muncii pe baza producției nete, ca rezultat direct al consumului de muncă vie și care reflectă în mod fidel eficiența acestui consum.

Nu mai puțină importanță prezintă și cel de-al doilea element al relației de determinare a productivității muncii — **consumul de timp de muncă**, deoarece nu poate exista un nivel real de productivitate a muncii în afara timpului de muncă consumat. Dar, actualmente, o evaluare a timpului de muncă (în ore-om) la principalele ramuri și culturi avem numai în întreprinderile agricole de stat. În cooperativele agricole de producție, consumul de muncă vie este apreciat în norme convenționale. Or, după cum o arată și denumirea, norma de muncă nu reprezintă timp de muncă, ci o cantitate de lucru, astfel că determinarea productivității muncii pe această bază este improprie și nereală. De aceea, **generalizarea sistemului de evidență a timpului de muncă consumat la fiecare ramură și cultură** este o condiție obligatorie pentru utilizarea productivității muncii, ca pirghie de promovare a noului mecanism economico-financiar în cadrul consiliilor unice agroindustriale.

În cazul S.M.A. lucrurile sînt și mai complicate: determinarea productivității muncii pe baza **volumului de lucrări** ne dă numai un indicator parțial de productivitate a muncii, iar pe baza **veniturilor obținute** — un indicator insuficient fundamentat. Folosirea producției nete determinată după metoda menționată mai sus și a consumului de timp de muncă, rezultat în urma evidenței reale în toate unitățile de producție cooperante în cadrul consiliului unic agroindustrial, reprezintă o cale mai sigură de determinare a nivelului real de productivitate a muncii. Apreciată pe această bază, evoluția productivității muncii poate fi științific corelată cu evoluția retribuiri muncii; devine posibilă urmărirea influenței productivității muncii asupra cheltuielilor de producție și, în ultimă instanță, asupra costurilor de producție din consiliul unic agroindustrial.

Determinarea costurilor de producție

PROBLEME deosebit de dificile prezintă determinarea unitară a costurilor de producție, datorită însemnatelor diferențe de calcul al cheltuielilor de producție.

În primul rînd, e vorba de cheltuielile pentru **retribuirea muncii**. Deși în toate formele de unități agricole socialiste, ele se includ la nivelul lor real, efectiv, totuși acest nivel are un conținut diferit în C.A.P. față de I.A.S. și S.M.A. În timp ce în întreprinderile agricole de stat, cheltuielile pentru retribuire sînt la nivelul socialmente necesar pentru reproducția lărgită a forței de muncă și au un caracter unic, în cooperativele agricole nivelul efectiv al acestor cheltuieli depinde de gradul de dezvoltare a fiecărei unități, ceea ce face ca mărimea lor să difere de la unitate la alta, deși cantitatea și calitatea muncii depuse poate fi aceeași. Așa se face că se poate ajunge la situația paradoxală în care costurile de producție sînt mai mici în unitățile mai slab dezvoltate și, în general, mai mici în C.A.P. decît în I.A.S., deși randamentul la hectar sau pe animal este mai mare în I.A.S. decît în C.A.P. De aceea, o primă problemă care trebuie rezolvată este cea a **caracterului unitar al retribuiri muncii**, după principiul: la muncă egală — retribuire egală. Introducerea retribuiri garantate în C.A.P. constituie în această direcție, un prim pas, a se cere completat prin extinderea diverselor forme de asociere între I.A.S. și C.A.P., în care, potrivit normelor în vigoare, retribuirea muncii se face după sistemul tarifar practicat în I.A.S.

În al doilea rînd, **plata în natură și în bani** reprezintă un important element de cheltuieli pentru unitățile agricole care cooperează cu S.M.A. Din punctul lor de vedere, această plată reprezintă o cheltuială efectivă de producție. Dar, la nivelul consiliului unic agroindustrial plata în natură nu poate fi considerată element de cheltuieli de producție, deoarece ea poate fi mai mare sau (adeseori) mai mică decît nivelul efectiv al cheltuielilor de producție suportate de către S.M.A. Din punctul de vedere al intereselor generale sociale, cheltuielile de producție (mai ales cînd cheltuielile efective ale S.M.A. sînt mai mari decît veniturile obținute ca plată în natură și în bani) trebuie să includă cheltuielile directe, în forma în care au fost efectuate. De aceea, cheltuielile de producție ale consiliului unic agroindustrial se compun din cheltuielile de producție ale unităților agricole care cooperează cu S.M.A.

— plata în natură și în bani pentru lucrările S.M.A. + cheltuielile de producție ale S.M.A.

O a treia problemă privind calcularea corectă și reală a costurilor de producție la nivelul consiliului unic agroindustrial este cea a luării în calcul a **pagubelor produse de diferite calamități**. În sistemul cooperativele agricole de producție, indiferent de mărimea pagubei produse, cheltuielile de producție — pe baza cărora se determină apoi costurile de producție — nu sînt diminuate. Despăgubirea primită de ADAS se adaugă veniturilor obținute și participă la calcularea producției nete și a beneficiului obținut de cooperativă. În întreprinderile agricole de stat, mărimea pagubei pricinuită de calamități este scăzută de la bun început din cheltuielile de producție ale unității și numai după aceea se determină costul de producție, care apare astfel artificial micșorat — pentru că factorii materiali fac parte din factorii de producție ai agriculturii, iar influența lor negativă face parte din condițiile generale de producție. De aceea, **unificarea sistemului de asigurări** și pentru întreprinderile agricole de stat (ca și pentru S.M.A.) reprezintă încă o premisă pentru calcularea corectă a costurilor de producție, ca unul din indicatorii fundamentali de eficiență economică a producției la nivelul consiliului unic agroindustrial.

Cît privește **beneficiul** — principalul indicator de eficiență economică în condițiile noului mecanism economico-financiar — se cer subliniate unele aspecte metodologice legate de sfera sa de acțiune. În condițiile în care beneficiul devine unica sursă de constituire a principalelor fonduri obștești — în primul rînd, a fondului de dezvoltare economică, problema producției marfă dobîndește o semnificație deosebită. Este clar că, la aceeași mărime a beneficiului pe unitatea de produs, volumul total al acestuia va depinde de volumul producției marfă. În același timp însă, cerințele autogestunii și autoconducerii impun determinarea beneficiului pentru toate ramurile și culturile, chiar pentru cele care nu dau marfă în afara unității, pentru că folosirea produselor lor în ramurile producătoare de marfă influențează mărimea beneficiului obținut.

Oprea PARPALĂ

La elaborarea articolului au colaborat: **Radu VOICU, Emilia PARPALĂ, Lucia GIOSAN, Daria REDEȘ, Toader MOGA, Ovidiu GROSU. Academia de Studii Economice**

Revoluția în agricultură

(Urmare din pag. 7)

a noului mecanism economico-financiar în unitățile agricole. De asemenea, măsura adoptată de curînd, potrivit căreia planul agriculturii se află în competența nemijlocită a guvernului, iar la nivelul județelor titularul planului este consiliul popular județean, de îndeplinirea acestuia fiind răspundătoare nemijlocit Direcția agricolă, ca organ al consiliului popular, se înscrie la rîndul ei ca un important factor pentru îmbunătățirea rezultatelor. Este necesar ca fiecare oraș, comună, practic

fiecare localitate să aibă un plan unitar al producției agricole, prin cumularea planurilor unităților agricole din perimetrul respectiv. În acest context cresc rolul și atribuțiile consiliilor populare, în mod deosebit în ce privește realizarea tuturor lucrărilor agricole, de la arat, semănat și pînă la recoltarea, transportul și valorificarea producției, îndeplinirea și depășirea obligațiilor față de stat. Atribuții deosebite revin în acest sens organelor agricole de specialitate din subordinea consiliilor populare; ele trebuie să acționeze energic, disciplinat, cu răspundere și exigență.

SÎNT PREMISE apte să asigure, pentru 1981, pentru întregul cincinal obținerea unor progrese marcante în agricultura noastră, corespunzător obiectivelor prevăzute, a rolului însemnat al agriculturii în îndeplinirea progresului economiei.

Exigență sporită în efectuarea controlului în economie

CEA DE A II-A Consfătuire pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii, expresie concludentă a democrației noastre socialiste — a pus în evidență rezultatele și aportul echipelor de control al oamenilor muncii în înțelegerea și respectarea legilor țării și a stabilit o serie de măsuri care să contribuie la perfecționarea activității în acest domeniu, la întărirea ordinii și disciplinei, la transpunerea în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

Sprijin activ echipelor de control

UNA DIN PROBLEMELE ESENȚIALE în acțiunea de perfecționare a controlului oamenilor muncii este aceea a găsirii căilor și metodelor de cooperare în mai mare măsură între echipele de control al oamenilor muncii cu organele specializate de inspecție și control pentru realizarea unor acțiuni cu o mare arie de cuprindere și de influențare. Avem în vedere chiar experiența unor astfel de acțiuni. La finele lunii noiembrie 1980, inspecția financiară de stat a Ministerului Finanțelor a organizat și realizat acțiuni inopinate și repetate în 35 piețe existente în Capitală, urmărindu-se în principal modul cum administrațiile de piețe își îndeplinesc îndatoririle față de producători și cumpărători sub raport organizatoric, al dotărilor necesare piețelor, al evaluării și realizării veniturilor. La acțiune au fost antrenați și unii membri ai echipelor de control al oamenilor muncii; dacă ar fi participat mai multe echipe de control ciștigul ar fi fost imens pentru participanți sub raportul cunoașterii normelor, al modului cum se organizează acțiunile de anvergură, al stabilirii răspunderilor și valorificării constatărilor etc. Teme și obiective de control care pot fi realizate în comun sînt numeroase: gospodărirea materialelor și disciplina muncii pe șantierele de construcții de locuințe și social-culturale, respectarea normelor de comerț, încasarea corectă a tarifelor în unități cinematografice,

incasarea la timp a impozitelor și taxelor de la cetățeni, respectarea normelor de calitate, a consumurilor specifice, modul de executare a serviciilor de gospodărire comunală și foarte multe altele.

Creдем însă că pentru reușita deplină a activității controlului oamenilor muncii, în condițiile extinderii competențelor sale, se impun și câteva măsuri. În primul rînd, în aceste echipe să fie aleși cetățeni, oameni ai muncii care doresc și sînt pasionați să-și aducă aportul la o asemenea activitate. În al doilea rînd, să fie pus în aplicare un program de pregătire periodică a echipelor de control, să se țină cu membrii acestora consfătuiri la care să participe specialiști pe domenii de activitate. În sfîrșit, echipele de control al oamenilor muncii să fie cit mai mult antrenate în realizarea — împreună cu inspecțiile specializate — a unor acțiuni de control care solicită un număr mare de participanți.

Aportul controlului specializat în aplicarea fermă a autogestunii

ORGANIC INTEGRATĂ în sistemul financiar, activitatea de inspecție financiară și-a sporit preocupările pentru sprijinirea unităților economice, social-culturale și a consiliilor populare în aplicarea și buna funcționare a mecanismului economico-financiar. Creșterea rentabilității, a eficienței economice generale, folosirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, constituirea și utilizarea fondurilor proprii, combaterea cu severitate a oricăror forme de risipă, îmbunătățirea activității și rezultatelor economico-financiare au reprezentat coordonate de bază ale controlului efectuat în economie.

Eforturile colectivelor, ale cadrelor de conducere din unitățile Capitalei s-au materializat în obținerea în anul 1980 a unor rezultate de prestigiu reflectate în realizarea și depășirea producției nete (103,4%), în reducerea cu

0,5 lei la 1 000 lei producție marfă a cheltuielilor totale în industria republicană, cu 3 lei la mie a celor materiale, iar beneficiile planificate au fost realizate în sectoarele industrie, construcții circulația mărfurilor și transporturi. Cu toate acestea, în anul 1980 un număr de unități nu au realizat acești indicatori, afectîndu-se atît interesele întreprinderilor respective și ale personalului muncitor, cît și interesele generale ale statului.

O atenție deosebită trebuie să se acorde modului de determinare și dimensionare a normelor de stoc și necesarului de mijloace circulante, cu atît mai mult cu cît au fost întreprinderi care și-au stabilit prin bugetul de venituri și cheltuieli nivele de stocuri materiale, de piese de schimb, de producție neterminată și chiar de produse mai mari decît în perioadele precedente, în condiții comparabile. Aceasta a avut ca efect apelul la credite bancare generatoare de dobinzi care scumpesc producția, încetinirea vitezei de rotație a fondurilor, diminuarea volumului beneficiilor.

În strînsă legătură cu dimensionarea mijloacelor circulante se află utilizarea cu mare răspundere a acestora. Trebuie combătut cu toată fermitatea fenomenul creșterii imobilizărilor, mai cu seamă în stocuri de valori materiale care nu răspund unor cerințe reale. Pe agenda de lucru a organelor colective de conducere ar trebui să se afle în mai mare măsură probleme referitoare la introducerea în circuitul economic a stocurilor supranormative, combaterea aprovizionărilor excesive, livrarea produselor stocate vreme îndelungată și încasarea producției vîndute, finisarea și livrarea comenzilor din producția neterminată, cu durata ciclurilor de fabricație și termenele de livrare depășite. Este necesar să se înțeleagă că trecerea de la cantitate la o nouă calitate se referă și la realizarea fără întreruperi și obstacole artificiale a circuitului economic, finalitatea acestuia fiind vînzarea și încasarea producției.

În aceeași ordine de idei se face simțită și nevoia întăririi disciplinei contractuale. Este cunoscut că printre primele măsuri adoptate imediat după introducerea noului mecanism economico-financiar a fost și cea referitoare la modificarea și completarea legii contractelor economice, în vederea creșterii și întăririi rolului acestor contracte. În acest domeniu trebuie să se întreprindă acțiuni, cu mult înainte de începerea anului de plan, pentru asigurarea în totalitate și pe sortimente a contractelor, lansarea comenzilor în așa fel încît desfacerea producției să fie asigurată.

În fine, una din preocupările majore de mare actualitate în această etapă pentru aparatul inspecției financiare de stat vizează modul de realizare a acțiunii de actualizare și îmbunătățire a corelării pe principii economice a prețurilor de producție și livrare în industrie, a prețurilor de deviz în construcții și a tarifelor la serviciile prestate unităților socialiste.

Emil CIOFLAN

Largă colaborare cu țările socialiste — coordonată de bază a relațiilor economice externe ale României socialiste

ROMANIA SOCIALISTĂ acordă o importanță primordială relațiilor de colaborare economică cu țările socialiste, aceste relații încadrându-se în strategia generală a partidului Comunist Român de valorificare și potențare a resurselor proprii de dezvoltare prin schimburile economice internaționale.

Schimburile economice externe și strategia dezvoltării

DEZVOLTAREA unei economii moderne este într-o măsură rescindând condiționată de participarea țării la diviziunea internațională a muncii, relațiile economice externe transformându-se dintr-un factor exogen într-un factor endogen al creșterii economice, potențând — cantitativ sau calitativ — ceilalți factori ai creșterii (forța de muncă, investițiile, progresul tehnic, resursele naturale etc.). Având în vedere importanța deosebită a schimburilor economice externe în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, partidul și statul nostru acordă o importanță strategică participării țării noastre la colaborarea economică internațională. „Partidul — se arată în Programul P.C.R. — pornește de la faptul că largirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. Aceasta constituie o necesitate obiectivă și pentru progresul economic și social al țării noastre. De aceea, partidul va acționa pentru amplificarea relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu celelalte popoare”¹⁾. Participarea activă și eficientă a României la colaborarea economică internațională constituie o coordonată fundamentală a politicii economice a partidului și statului nostru, exprimând astfel, și în acest plan, unitatea dialectică ce există între politica internă și politica externă promovate de țara noastră.

Hotărâtoare pentru a beneficia de avantajele participării la circuitul economic mondial sunt nivelul dezvoltării economice, gradul de industrializare a țării și de valorificare superioară a tuturor resurselor materiale și umane, modernizarea structurilor economice, promovarea multilaterală a progresului tehnic. Viața arată că dezvoltarea forțelor de producție condiționează necesitatea și posibilitatea încadrării favorabile a țării în diviziunea internațională a muncii. Avântul economiei naționale, diversificarea producției la un nivel tehnic ridicat constituie premisa obiectivă fundamentală a participării active și eficiente la circuitul economic mondial, la schimbul internațional de valori. La rindul ei, participarea la diviziunea internațională a muncii constituie un factor de natură să potențeze eforturile proprii, să accelereze creșterea și diversificarea economiei la un nivel ridicat de eficiență economică. „Orientarea de bază a viitorului cincinal — se arată în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R. — constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asi-

gurarea unei balanțe de plăți echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării”²⁾. Interconționarea ce există între dezvoltarea susținută a economiei naționale și încadrarea țării în diviziunea internațională a muncii exprimă, până la urmă, raportul dintre național și internațional în domeniul colaborării economice în lumea contemporană. Datele atestă că o țară, cu cât este mai dezvoltată, cu atât mai mari sunt nevoile și posibilitățile încadrării eficiente în diviziunea mondială a muncii. Experiența României confirmă această corelație. Pe măsura dezvoltării sale economice, România își extinde și diversifică schimburile economice cu alte state, fructificând avantajele participării active la colaborarea economică internațională.

Locul țărilor socialiste în structura de ansamblu a relațiilor economice externe ale României

POLITICA de largă colaborare economică internațională a României se concretizează în dezvoltarea schimburilor economice cu toate statele, indiferent de nivelul dezvoltării economice, potențialul economic, natura orânduirii sociale și zona geografică, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, colaborării și cooperării pe baza avantajului reciproc și deplinei egalități în drepturi. Realitățile existente în lumea contemporană, care atestă eterogenitatea — în sensul arătat — a economiei mondiale, a impus necesitatea ca în politica economică să se reflecte specificitatea naturii și formelor de colaborare economică cu diferite grupe de state. Lumea contemporană este formată din țări socialiste, țări capitaliste și țări care, eucărind independența politică și suveranitatea de stat, luptă pentru dobândirea independenței economice, pentru lichidarea subdezvoltării moștenite de pe urma dominației și exploatării străine, unele dintre aceste state având programe de dezvoltare și orientare socialistă. „În dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a României — se arată în Directivele adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. — un rol deosebit de important vor juca intensificarea activității de colaborare și cooperare a țării noastre cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, largirea continuă a schimburilor comerciale și cooperării în producție și în domeniul tehnico-științific, perfecționarea continuă a întregului nostru comerț exterior”³⁾. Promovind o politică de largă colaborare economică internațională, România dezvoltă schimburile economice pe baza coordonatelor stabilite de partid și de stat, care țin seama de faptul că România este o țară socialistă și, în același timp, o țară în curs de dezvoltare, că schimburile economice trebuie, în același timp, să reflecte universalitatea diviziunii internaționale a muncii.

Tabelul nr. 1
Structura comerțului exterior al României pe grupe de state
(în %)o

Grupele de state	Ponderele grupelor de țări în totalul comerțului exterior				
	1960	1965	1970	media 1976/1980	1981-1985
Țări socialiste	73,0	65,0	56,0	45	48
Țări în curs de dezvoltare	4,7	6,0	8,2	22	25
Țări capitaliste dezvoltate	22,3	29,0	35,8	33	27
Total general	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: Calculat după Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., Comunicatul privind realizarea planului în perioada 1976-1980 și Anuarul statistic al R. S. România, 1980.

¹⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică. București, 1975, p. 174.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1979, p. 49.

³⁾ Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981-1985 și orientările de perspectivă până în 1990, Ed. politică, București, 1979, p. 50.

După cum se poate observa din datele tabelului nr. 1 ponderea principală în schimburile economice externe ale României o dețin țările socialiste, ceea ce reflectă orientarea principală a țării noastre pentru dezvoltarea unor raporturi de tip nou pe care este chemat să le promoveze socialismul. Această evoluție a ponderii comerțului cu țările socialiste este, de altfel, specifică tuturor țărilor socialiste, în sensul că volumul schimburilor economice externe dintre țările socialiste a crescut permanent (vezi tabelul nr. 2). Reducerea relativă (a ponderii) a comerțului reciproc al țărilor socialiste în totalul comerțului exterior al fiecărei țări socialiste trebuie corelată cu dezvoltarea schimburilor economice cu țările în curs de dezvoltare. Într-adevăr, în ultimele două decenii, comerțul exterior al României cu țările în curs de dezvoltare a crescut într-un ritm mediu anual de peste 24 la sută, ceea ce s-a reflectat în sporirea ponderii acestor țări în comerțul nostru exterior de la 4,7 la sută în 1960 la circa 22 la sută în 1980, cu tendința de creștere în continuare. Această evoluție a fost determinată de apariția de noi state independente cu care dezvoltăm raporturi de colaborare economică, precum și de intensificarea schimburilor cu aceste state pe măsura creșterii potențialului nostru economic și a promovării politicii de industrializare și dezvoltare independentă în aceste țări în curs de dezvoltare. Reducerea ponderii țărilor socialiste în comerțul nostru exterior este însă relativă, deoarece în mod absolut comerțul cu aceste

Tabelul nr. 2

Dinamica schimburilor comerciale ale României cu țările socialiste membre C.A.E.R.

Țara	1960	1970	1979
Bulgaria	106,8	397,8	1 723,8
Cehoslovacia	758,9	1 742,2	4 072,6
R.D. Germană	634,5	1 325,3	5 657,0
Mongolia	2,7	29,9	56,5
Polonia	263,7	886,1	3 025,5
U.R.S.S.	3 284,2	6 177,7	14 529,8
Ungaria	406,7	664,4	3 058,8
Vietnam	39,7	58,8	132,9

Sursa: Anuarul statistic al R.S. România decembrie 1980
Datele sînt exprimate în milioane lei valută

state a crescut într-un ritm înalt, de aproape 10 la sută în medie pe an. Relațiile cu țările capitaliste dezvoltate au cunoscut, de asemenea, o evoluție pozitivă, ca urmare a potențialului tehnic și științific ridicat al acestor state care dețin în comerțul mondial o pondere de circa 70 la sută, peste 95 la sută pe piața financiar-valutară și circa 90 la sută din piața mondială a comerțului cu tehnologii noi⁵⁾. În același timp, trebuie să avem în vedere că prețurile în comerțul exterior reciproc între țările socialiste au o mai mare stabilitate în raport cu evoluția prețurilor și inflația în comerțul cu țările nesocialiste, ceea ce se reflectă în structura valorică a comerțului exterior pe grupe de țări. Astfel, este de remarcat că circa 3/4 din importul de combustibili și materii prime ale României, sînt importate nu din țările socialiste, ci din țările nesocialiste, produse ale căror prețuri au crescut exploziv, ceea ce și-a spus cuvîntul în structura valorică pe grupe de țări a comerțului exterior.

Factorii dinamizatori ai colaborării crescînde cu țările socialiste

DEZVOLTAREA permanentă a colaborării economice cu țările socialiste constituie o coordonată fundamentală a politicii economice externe a partidului și statului nostru. Această coordonată este de natură programatică în desfășurarea schimburilor economice cu străinătatea. „În cadrul raporturilor economice ale României — se arată în Programul partidului — relațiile economice și cooperarea în producție cu țările socialiste vor deține ponderea principală. Vom acționa consecvent pentru extinderea în continuare a specializării și cooperării în producție cu toate țările socialiste, în interesul progresului rapid al fiecăreia. al propășirii generale a socialismului⁶⁾”. Această orientare priorităară a schimburilor externe românești cu toate statele socialiste se bazează pe o serie de factori obiectivi, care se reflectă cu fidelitate în politica de colaborare economică internațională a României.

În primul rînd, avem în vedere faptul că adîncirea și dezvoltarea colaborării economice pe multiple planuri și în forme variate cu toate țările socialiste constituie un **factor deosebit de important al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări în parte**, contribuind la potențarea eforturilor proprii și valorificarea resurselor naționale în direcția dezvoltării forțelor de

producție, lărgirea accesului la cuceririle științei și tehnicii, perfecționarea bazei tehnico-materiale și în final la edificarea cu succes și în ritm rapid a socialismului și comunismului în fiecare țară socialistă.

În al doilea rînd, întărirea și dezvoltarea multilaterală a fiecărei țări socialiste în parte conduce implicit la **întărirea forței socialismului în ansamblu**, la creșterea ponderii țărilor socialiste în economia mondială, antrenînd astfel direcții noi în evoluția economiei mondiale în general, a diviziunii internaționale a muncii în special.

În al treilea rînd, colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările socialiste — bazată pe principiile noi de colaborare între state — este chemată să exprime în modul cel mai direct, concret și verificabil **instaurarea unui nou tip de relații internaționale, fără precedent în istorie**, capabile să ofere omenirii nu numai direcții ale restructurării ordinii economice interne, lipsite de exploatare și asuprire, dar și un exemplu practic de acționare pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, mai bune și mai drepte, bazată pe principiile independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajul reciproc și întraajutorării. În acest fel, colaborarea de tip nou, promovată între țările socialiste va demonstra superioritatea incontestabilă a socialismului, atît ca mod de organizare a societății, cît și ca tip de raporturi internaționale.

În al patrulea rînd, colaborarea economică cu țările socialiste este de natură să contribuie — alături de eforturile proprii — la **egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste**, prin aceasta relevîndu-se că socialismul este singura orînduire capabilă să lichideze decalajele economice și tehnologice moștenite din trecut, oferind și pe această cale un exemplu demn de urmat în vederea lichidării subdezvoltării economice în lume, asigurării progresului economic și social pe plan național și internațional.

În al cincilea rînd, relațiile economice cu țările socialiste se bucură de condiții favorabile, ca urmare a coordonării planificate a economiilor naționale, care permite **ășezarea pe baze stabile și de lungă durată a raporturilor economice îndreptate spre realizarea obiectivelor prevăzute de planurile naționale unice de dezvoltare** ale țărilor socialiste. Comunitatea de orînduire, de țeluri și aspirații fundamentale favorizează promovarea unor forme și instrumente de colaborare izvorîte din natura economiei socialiste bazate pe echitate și avantaj mutual.

În fine, **apropierea geografică dintre majoritatea țărilor socialiste creează condițiile unei largi specializări internaționale în producție și livrării reciproce a unei game largi de sortimente cu cheltuieli de transport reduse**, ceea ce contribuie și pe această cale la sporirea eficienței colaborării economice cu țările socialiste.

Toți acești factori condiționează în mod obiectiv dinamica ascendentă a colaborării economice a României cu țările socialiste și ponderea ei ridicată în totalul schimburilor economice externe ale țării noastre. Această apreciere se bazează pe corelația că, în ciuda faptului că țările socialiste ocupă o pondere în comerțul mondial de circa 10 la sută, în comerțul exterior românesc această pondere este de peste patru ori mai mare.

Diversificarea formelor de colaborare economică cu țările socialiste

FORMELE DE COLABORARE ECONOMICĂ cu țările socialiste au cunoscut o largă diversificare, corespunzător dezvoltării economice a României și a celorlalte țări socialiste, intereselor variate ale acestora aflate la niveluri diferite de dezvoltare economică, precum și cerințelor de a pune cît mai eficient în valoare schimburile economice ca factor al accelerării dezvoltării forțelor de producție din țările partenere. Evident că diversitatea formelor, instrumentelor și tehnicilor de colaborare este normală, avînd în vedere numărul mare al țărilor socialiste cu care avem relații economice tot mai ample și complexe. Astfel, printre cele mai răspîndite forme practicate de România în colaborare cu țările socialiste se înscriu: coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, elaborarea de programe speciale de colaborare pe termen lung în domenii convenite de țările interesate, Programul complex al C.A.E.R., acordurile comerciale pe termen lung (5 ani), convenții de cooperare și specializare în producție, utilizarea unui mecanism specific de formare a prețurilor și a unui sistem de decontări multilaterale, organizații economice de colaborare economică de diferite tipuri etc. Trebuie să subliniem că toate aceste forme, instrumente și tehnici de colaborare economică pot și trebuie să fie

⁵⁾ World Economic Outlook, mai 1980

⁶⁾ Programul P.C.R. de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică. București, 1975, p. 174—175

abordonate obiectivelor fundamentale ale colaborării — dezvoltarea forțelor de producție în fiecare țară și egalizarea nivelurilor de dezvoltare, principiilor noi ale relațiilor dintre statele borbere, suverane, independente, precum și naturii socialiste a rindurilor din fiecare țară, astfel ca edificarea socialismului i comunismului să se realizeze în ritm rapid și cu succes atît a folosul fiecărei națiuni, cît și al cauzei socialismului în lume.

Formele de colaborare — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să pornească de la caracterul socialist al forțelor de producție și relațiilor de producție din fiecare țară și să contribuie la generalizarea și consolidarea acestora. Ele trebuie să fie a deplină concordanță cu principiile socialiste, să ducă la înăriră proprietății socialiste, la afirmarea cu putere a dreptului iecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele ale⁴⁾.

Necesitatea intensificării schimburilor economice dintre țările socialiste

RELAȚIILE ECONOMICE cu țările socialiste pot și trebuie să ie amplificate pe mai departe, avîndu-se în vedere potențialul economic al României și al celorlalte țări socialiste tot mai lezvoltat și diversificat. Această amplificare este determinată e mai mulți factori.

În primul rînd, economia României, ca și a celorlalte țări socialiste, cunoaște o dinamică înaltă, prevăzîndu-se pentru actualul cincinal un ritm de creștere a producției naționale de circa 8—9 la sută, iar comerțul exterior va cunoaște o evoluție nai accelerată (circa 9—10 la sută în termeni reali). În aceste ondiții, pentru a spori ponderea țărilor socialiste la 48 la sută n 1985 față de 40 la sută în 1980 apare necesară o dinamică a comerțului exterior românesc cu țările socialiste superioară a dinamicii generale a comerțului nostru exterior.

În al doilea rînd, această intensificare este condiționată și de riza economică mondială care poate crea fenomene de instabilitate și perturbări înseși economiilor naționale ale țărilor socialiste, subminînd caracterul planic al dezvoltării economiei socialiste.

În al treilea rînd, criza energetică și de materii prime mondială condiționează în mod obiectiv țările socialiste să-și coordoneze eforturile în vederea punerii în valoare a resurselor naturale existente în țările socialiste în vederea satisfacerii cît nai depline și eficiente a necesarului fundamentat de țitei, căr-

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfăuririi cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale. Ed. politică, București, 1975, p. 14.

bune, minereu de fier și alte minerale, profile variate de metale, produse petrochimice etc.

În al patrulea rînd, criza valutar-financiară occidentală creează greutate importante în procurarea contra devize libere a unor mașini, utilaje și instalații complexe pe care țările socialiste sînt nevoite să le importe din occident; amplificarea colaborării economice dintre țările socialiste ar putea pune eficient în valoare potențialul important al industriei constructoare de mașini al țărilor socialiste în vederea satisfacerii prin livrări reciproce a necesarului de mașini și utilaje complexe, renunțîndu-se la importurile costisitoare de pe terțe țări.

În al cincilea rînd, obstacolele pe care le pun în mod artificial țările occidentale pentru procurarea unor tehnologii de vîrf de către țările socialiste obligă la intensificarea cooperării tehnico-stiințifice reciproce și livrarea reciprocă de tehnologii de vîrf pentru necesitățile țărilor socialiste.

În al șaselea rînd, criza agroalimentară internațională este folosită de către unele țări occidentale în scopul utilizării alimentelor ca armă de șantaj și presiune politică; multe țări socialiste ar putea intensifica dezvoltarea producției agricole atît prin eforturi proprii, cît și prin acțiuni de cooperare internațională, pentru accelerarea producției agricole și sporirea livrărilor reciproce de produse agroalimentare, care în prezent sînt în cantități mari importate din țările capitaliste.

Cele subliniate mai sus, precum și necesitatea afirmării plene a superiorității socialismului în lume în domeniul economic, constituie factori obiectivi care determină cerința intensificării schimburilor economice dintre țările socialiste, ca o cale importantă de contracarare a efectelor negative ale crizelor economice internaționale asupra economiilor țărilor socialiste. Desigur că această intensificare pe mai departe a colaborării economice dintre țările socialiste nu va însemna o izolare a acestora de piața mondială, nu va echivala cu o autarhie colectivă. Diviziunea internațională a muncii are un caracter universal, planetar, iar relațiile economice pot și trebuie dezvoltate cu toate țările, indiferent de nivelul dezvoltării, regimul social-politic, zona geografică etc. Dar o largă și accelerată extindere a comerțului și cooperării între țările socialiste în domeniile energiei, materiilor prime, metalelor, mașinilor și utilajelor complexe, tehnologiilor de vîrf etc., constituie un factor de maximă importanță pentru dezvoltarea economiilor țărilor socialiste, stabilitatea lor într-o economie mondială instabilă, pentru afirmarea socialismului în lume.

În ceea ce privește România, ea este gata să studieze și să găsească împreună cu celelalte țări socialiste noi posibilități pentru suplimentarea prevederilor referitoare la comerțul exterior și cooperarea economică cu celelalte țări socialiste, pentru valorificarea deplină a capacităților de producție în schimburile economice reciproce.

prof. dr. Constantin MOISUC

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

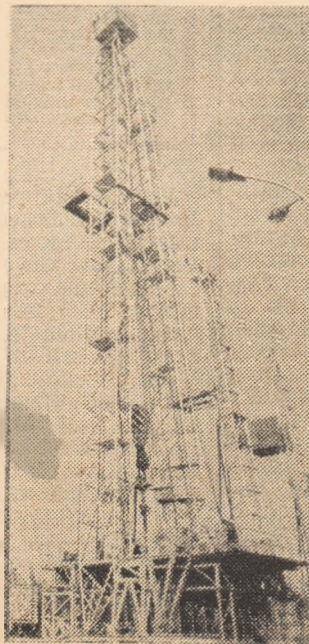
Instalație de foraj cu acționare electrică

ÎNȚEPRINDEREA de foraj petrolier „1 Mai” din Ploiești asimilează în prezent o nouă serie de instalații de performanță: instalațiile de foraj cu acționare electrică. Prima instalație de acest fel F—200EC — căreia i se vor alătura în curînd și tipurile F—100, F—125, F—320, F—400, F—500 și F—800 cu posibilități de lucru pînă la adîncimi de peste 10 000 metri — este destinată forajului pînă la 4000 metri. În execuția acestei instalații, întreprinderea utilizează pe scară largă pentru comanda electromotoarelor de mare putere aparatură electronică (diode, tiristoare etc.) de fabricație românească. Instalația electrică cuprinde convertizorul

de curent continuu/curent alternativ continuu cu redresorul comandat de tiristoare, patru electromotoare de curent continuu, tip MCF—850, în construcție antiexplozivă.

Troliul de foraj al instalației este acționat de două motoare, iar alte două acționează, independent, cite o pompă de noroi tip 3PN—1000 cu simplu efect. Instalația F—200EC este, de asemenea, dotată cu aparatură de măsură și control a principalilor parametri de foraj și cu dispozitive de mecanizare. Comanda și supravegherea întregii instalații se execută centralizat de la pupitrul de comandă al sondaorului șef.

Asemenea celorlalte instalații

din gama „F”, acest tip de instalație de foraj prezintă următoarele avantaje principale: nivel ridicat al podului sondei, care permite montarea tuturor combinațiilor de echipamente necesare prevenirii erupțiilor; capacitate mare de immagazinare, de preparare și de circulare a noroiului; multiple dispozitive auxiliare de mecanizare a operațiilor de foraj; număr redus de colete care se înscriu ca dimensiuni în gabaritul internațional pentru șosele și căi ferate; pentru montare sau demontare nu sînt necesare utilaje specifice de ridicat; nu este nevoie de fundații din beton. Comparativ cu o instalație similară Diesel-electrică, instalația de foraj F—200 EC consumă combustibil convențional pe metru forat cu 20% — 30% mai puțin și are o viteză de foraj sporită cu aproximativ 10%.

Valorificarea resturilor menajere și industriale

AFLAȚI în permanență în căutarea unor noi surse de energie, specialiștii din numeroase țări și-au îndreptat recent atenția și asupra resturilor menajere și industriale din care se pot produce abur, electricitate și gaz.

Conform unei estimări făcute de revista „Mechanix Illustrated”, dintr-un total de circa 180 milioane tone pe an de deșeuri solide, cit se înregistrează în S.U.A., aproximativ 70 la sută pot fi arse pentru a produce o energie echivalentă cu peste 225 milioane barili de petrol. Restul de 30 la sută se compune în principal din diferite metale reciclabile și sticlă, ceea ce reprezintă conservarea unei energii adiționale. Luând ca exemplu cutiile de conserve din aluminiu, se consideră că la fiecare jumătate de kilogram de aluminiu recuperat se economisesc 100 000 BTU.

Uzinele prelucrătoare de deșeuri existente deja în multe țări din lume folosesc unul din cele trei procedee de transformare a deșeurilor în energie: mecanic, termic sau biologic. În cadrul primului procedeu, deșeurile solide sînt în primul rînd măcinate, următoarea etapă o constituie o zonă magnetică unde aliajele ce conțin fier sînt recuperate. De acolo deșeurile respective sînt dirijate spre o coloană de aer care acționează ca un aspirator urias. Materia ușoară, care constituie componentul combustibil al gunoiiului, este aspirată de coloana de aer, în timp ce materia mai grea (în special sticla și aluminiul) se depune, urmînd să treacă printr-un alt proces de separare pentru a fi recuperată.

Procedeu cel mai răspîndit este cel termic, care implică arderea deșeurilor într-un crematoriu. Apa aflată în coloană

ne dispuse în jurul camerei de ardere absoarbe căldura transformîndu-se în abur. În afara procesului menționat se folosește și metoda pirolizei, prin care gunoiiul se descompune într-un gaz care, deși nu are aceeași valoare termică cu gazul natural, poate fi folosit în scopuri industriale.

Un alt mod de obținere a energiei din deșeuri implică un procedeu aflat încă în stare experimentală. El constă din utilizarea procesului de hidroliză: peste gunoiiul colectat se adaugă apă și apă menajeră, după care amestecul este încălzit timp de 20 de zile. În aceste condiții, bacteriile descompun gunoiiul eliberînd un gaz care poate fi ușor captat. În același timp, acest proces reduce volumul deșeurilor cu circa 50 la sută. O mare parte din reziduurile rămase poate fi folosită la obținerea unei energii adiționale. Procedeu este aplicat deja cu mult succes în R.P. Chineză, unde funcționează circa 7 000 000 de cuve de fermentație producătoare de metan. Ca urmare, circa 35 de milioane de cetățeni ai R. P. Chineze folosesc în prezent pentru necesitățile casnice metan produs de bacteriile care se dezvoltă pe deșeurile organice.

Toate aceste procedee demonstrează că deșeurile constituie o sursă potențială de energie de loc neglijabilă în ciuda unor dificultăți inerente, cum sînt sumele mari necesare pentru investiții, asigurarea unor cantități suficiente de deșeuri în tot cursul anului etc. Pe măsură ce costul combustibililor convenționali crește, perspectiva oferită de această nouă sursă de energie devine din ce în ce mai interesantă.

Alături de avantajele economice, aceste noi tehnologii oferă, în plus, unul

Înlocuitor al motorinei

COMBUSTIBILII LICHIZI pe bază de cărbune au fost folosiți deja de cîțiva ani încoace pentru alimentarea motoarelor Diesel. Utilizarea lor intensivă este însă frînată de prețul ridicat și de disponibilitatea combustibilului. Iată de ce firma elvețiană Sulzer și-a dirijat eforturile spre realizarea unor produse mai ieftine ce au la bază șlamul de cărbune: este vorba de un amestec compus din cărbune pulverizat, motorină și, uneori, apă.

Un studiu recent efectuat prevede punerea la punct a unui motor cu un singur cilindru (diametru 760 mm, 120 turații/minut, 1500 kw). Unul din combustibilii examinați se compune dintr-un amestec de praf de cărbune netratat (32% din greutate) și motorină. Dispozitivul de injecție a dovedit o bună adaptabilitate la combustibili cu viscozitate foarte ridicată. Din punct de vedere termodinamic, randamentul motorului a fost mulțumitor. Conținutul mare de siliciu provoacă totuși uzura inductorului, segmentilor și a cămășilor cilindrului.

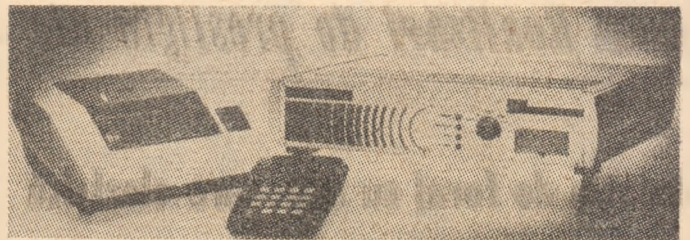
În momentul de față se pun la punct noi procedee care sînt menite să reducă conținutul de siliciu, ceea ce permite producătorilor să considere că într-un viitor apropiat acest tip de combustibil — deosebit în compoziția 50% cărbune, 20% motorină și 30% apă — ar putea deveni un înlocuitor al motorinei grele folosită actualmente la motoarele lente.

de ordin ecologic, reducînd numărul spațiilor necesare pentru depozitarea gunoaielor de proveniență menajeră și industrială.

Biromatica

PENTRU marea majoritate a specialiștilor anii '80 vor consemna progrese spectaculoase în domeniul aparatului de birou. Mobilul acestor preocupări, ce au ca bază tehnică importanțele progrese obținute în domeniul microelectronicii, îl constituie încercarea de a spori, și în acest sector, productivitatea muncii. Dacă producția a beneficiat, de-a lungul acestui secol, de un efort susținut de modernizare, productivitatea muncii de birou a rămas cu zeci de ani în urmă. Potrivit unor studii, productivitatea muncitorilor americani a progresat în perioada 1960—1980 cu 85% în industrie și numai cu 5% în activitatea de birou. Cu toate acestea, masa datelor necesare pentru a conduce o întreprindere sporește continuu. Tot mai multe sînt opiniile care converg în a considera că numai biromatica poate aduce o autentică rezolvare acestor probleme. Cu o condiție însă: implementarea aparatului moderne de birou care permite automatizarea diferitelor sarcini specifice — scrierea și efectuarea de calcule, reproducerea de documente, comunicarea și stocarea de informații etc. — să se realizeze avîndu-se în vedere complexitatea reacțiilor umane pe care acestea le pot genera.

Echipat cu un minicalculator capabil să memoreze 200 de numere a 8 cifre, acest dispozitiv efectuează apeluri telefonice în funcție de o anumită programare după cum poate reface fără încetare numărul unui corespondent a cărui linie este ocupată.

Este însă limpede că „biroul viitorului” va fi dotat cu produse simple, ușor accesibile. Elementele tehnice care le vor susține vor fi rețeaua și terminalul. Rețeaua va permite schimbul de informații. Într-o asemenea concepție, toate mijloacele de comunicare sînt compatibile între ele, fapt care va asigura eficacitatea deplină a funcționării întregului sistem. Rețeaua va trebui să asigure trei funcțiuni de bază: să unească terminalele între ele, deci oamenii între ei; să transmită aceste informații în forme diverse; să fie suplă, cu alte cuvinte structura sa să fie gîndită de asemenea manieră încît terminalele din ce în ce mai „inteligente” să poată fi, ulterior, grefate pe rețea. Terminalul va constitui elementul palpabil de care va dispune operatorul.

El permite extragerea informațiilor din rețea, modificarea acestora, stocarea lor sau expedierea către un destinatar anumit, și va trebui să dobîndească aptitudinea de a trata curbe, grafice sau chiar de a lucra în culori pentru a facilita înțelegerea. Pentru o perspectivă nu prea îndepărtată se scotează pe construcția de terminale care să reacționeze la vocea umană. De asemenea, în următorii ani, terminalul va trebui să asigure alte trei funcții importante: imprimarea, lectura și memorizarea.

În mod progresiv, mașini de seris, mașini de prelucrat texte, mașini de copiat, de imprimat, de dictat etc., etc. vor constitui un ansamblu structural și vor crea astfel o nouă ambianță a muncii de birou.

TIPIZAREA TEHNOLOGIILOR DE MANIPULARE — TRANSPORT — DEPOZITARE

ACTIUNEA de tipizare a materialelor și produselor este, în diferitele sectoare ale producției materiale, în curs de definitivare. Dar, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara din ianuarie a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, ceea ce s-a realizat trebuie considerat doar ca un prim pas, ca un început : „**Infăptuirea unei bune tipizări în toate sectoarele va duce la o puternică reducere a consumurilor materiale, la creșterea productivității, a eficienței economice.**” Examinând recent, cu prilejul vizitării expoziției de la complexul expozițional din Piața Școlii, stadiul acțiunii de tipizare a

produselor, secretarul general al partidului a dat prețioase indicații pentru urgentarea și dezvoltarea acestei acțiuni, subliniind necesitatea unificării și tipizării tehnologiilor și a proceselor de fabricație, promovării tot mai largi a modularizării.

Autorul articolului de mai jos — directorul Întreprinderii de celuloză și hirtie Palas-Constanța — oferă o deschidere conceptuală particularizată asupra unui domeniu căruia necesitatea utilizării cât mai judicioase a resurselor materiale, energetice, de muncă și a spațiilor de producție îi conferă actualitate în preocupările tehnologiilor și ale organizatorilor producției, pe linia tipizării componentelor proceselor industriale.

DEZBATUT în literatura de specialitate din țara noastră cu ani în urmă, conceptul de tipizare a produselor s-a afirmat într-un timp foarte larg al activității practice, ceea ce a dus la obținerea unor produse îmbunătățite pe baza utilizării unei game restrinse de materiale, piese și subansamble, a înlesnit adâncirea profilării și specializării întreprinderilor, a secțiilor și atelierelor de producție, raționalizarea proceselor tehnologice și creșterea eficienței economice. Tipizarea utilizată în realizarea producției fizice a contribuit la simplificarea activității de proiectare, la economisirea resurselor materiale și financiare, la creșterea productivității muncii și promovarea progresului tehnic în concepție și execuție. În toate aceste cazuri tipizarea s-a referit la **produse fizice**, măsurile adoptate diferind de la un produs la altul, în funcție de natura materiei prime, de tehnologia de fabricație utilizată etc.

În sistemul producției materiale există însă și un alt domeniu foarte vast, care se pretează la tipizare — cu posibilități largi de extindere și generalizare a unor rezolvări care și-au dovedit superioritatea față de sistemele aplicate în mod tradițional. Este vorba despre domeniul „**fluxului de materiale**” * (mișcarea materialelor) sau cel de **manipulare, transport intern, depozitare — M.T.D.** **

Necesitatea unei abordări prin prisma eficienței economice

ABORDAREA GLOBALĂ a „fluxului de materiale”, a M.T.D. se impune prin efecte pozitive în privința creșterii productivității muncii, diminuării chel-

tuielilor materiale și de transport, reducerii spațiilor de depozitare etc. Necesitatea perfecționării și tipizării în acest domeniu derivă din următoarele considerente :

— activitatea de manipulare, transport intern și depozitare — care nu creează nimic, nu adaugă nimic valorii de întrebuințare, ci dimpotrivă, o reduce, atunci când se fac manipulări și depozitari necorespunzătoare, ce provoacă degradări — mărește costul produsului respectiv și consumul de manoperă. După unele statistici, cheltuielile cu M.T.D. (care la noi nu sînt evidențiate distinct) dețin o pondere de cel puțin 30% în structura cheltuielilor materiale :

— manipularea rapidă și eficientă, reducerea duratei de stocare și a suprafeței de clădire sau de teren afectate pentru depozitare (prin depozitarea pe verticală, de pildă, în depozite înalte mecanizate) sînt factori importanți în reducerea costurilor, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, creșterea productivității muncii și a beneficiului.

Pînă în prezent, cazurile de abordare globală a problemei (în unități din industria ușoară, construcțiile de mașini, prelucrarea lemnului ș.a.) constituie încă excepții ; majoritatea întreprinderilor industriale își rezolvă problemele de M.T.D. în mod diferit, chiar dacă folosesc aceleași materii prime, au același proces tehnologic și aceleași produse finite. În mod firesc, din această cauză nu totdeauna se recurge la cele mai bune soluții posibile, nu se generalizează cele mai eficiente etc., situație care echivalează cu o risipă — involuntară, dar nu mai puțin păgubitoare.

Raportul între tehnologia de fabricație și tehnologia M.T.D.

INTRE TEHNOLOGIA procesului de fabricație și deplasarea obiectului muncii există o relație directă și reciprocă. Apar, în acest sens, două situații distincte :

● cazul cînd **fluxul procesului de fabricație influențează hotărîtor fluxul de materiale** — ca, de exemplu, în producția de masă (industria chimică, fabricarea cimentului, celulozei și hirtiei ș.a.) unde manipularea este integrată în procesul tehnologic al fabricației produsului finit. (Astfel, la fabricarea hirtiei — pînă la aducerea acesteia pe înfășurător — transportul și manipularea fibrei celulozice, a materialelor

*) Fluxul de materiale începe cu descărcarea materiilor prime din mijloacele de transport și se încheie cu încărcarea produselor finite în mijloacele de transport — de unde rezultă necesitatea ca intervențiile de raționalizare (inclusiv tipizarea) în domeniul transportului intern și manipulării din cadrul întreprinderii să fie continue prin rezolvări adecvate și la transportul între întreprinderi, realizîndu-se astfel un circuit integral. Conceptul de flux de materiale oferă factorilor de producție posibilitatea abordării globale a mișcării materialelor, fără restricții de spațiu, ceea ce facilitează posibilitatea găsirii unor soluții eficiente, subordonate optimului global și nu celui parțial

**) Manipulare : deplasarea materiilor prime, semifabricatelor și produselor finite (deci a obiectelor muncii) în raza locului de muncă sau în imediata apropiere, fără o deplasare a executantului sau cu o deplasare de numai 2-3 pași ; transport intern : activitatea prin care obiectele muncii (dar uneori și oamenii) parcurg distanța ce separă două locuri de muncă succesive, un loc de muncă și un spațiu de așteptare sau depozitare etc. ; depozitare : păstrarea, conservarea obiectelor muncii în spații special amenajate (magazii, depozite), fie în vederea folosirii ca materii prime, semifabricate, fie în vederea livrării ca produse finite sau semifabricate

de umplere, de înclieiere sau înălbire etc. se fac într-o masă de apă pompată prin conducte și apoi cu ajutorul diverselor valvuri, postavuri și flanele umede, astfel încât manipularea este integrată efectiv procesului de fabricație). În aceste situații avem, în general, tehnologii stabile, cu transport intern automatizat, care nu pun probleme deosebite în domeniul la care ne referim. Adevăratele probleme de M.T.D. apar însă la **intrările și ieșirile** din fluxul tehnologic — respectiv primirea, depozitarea și manipularea materiilor prime până la intrarea în procesul de fabricație, precum și manipularea, transportul și expedierea produsului finit. Tocmai acestea sînt operațiile cu volumul cel mai mare de muncă și din care rezultă multe pierderi și degradări.

La întreprinderea de celuloză și hirtie Palas—Constanța, de exemplu, sesizîndu-se această relație fundamentală între tehnologia de fabricație și fluxul de materiale în fabricarea hirtiei de scris și tipar și a celulozei din paie de grâu (cu procese de fabricație stabile și cu o activitate de manipulare-transport automatizată, integrată acestor procese) s-au luat, în urmă cu 5—7 ani, măsuri de îmbunătățire a M.T.D. la intrările și ieșirile din proces. S-au rezolvat astfel într-o concepție originală, generalizabilă: diverse elemente de paletizare — de exemplu: box-palete metalice pentru manipularea și depozitarea materialelor în vrac (caolină, sulfat de aluminiu); reorganizarea transportului intern și a așteptării hirtiei pe role libere în vederea finisării manuale și ambalării; expedierea produselor pe palete și în boxpalete etc.

Avînd în vedere că în cazul producției de masă tehnologiile de fabricație sînt tipizate, stabile și, în general, bine puse la punct, apare deci necesară **adoptarea unor tehnologii tipizate, pe centrale industriale sau chiar subramuri, pentru intrările și ieșirile din fluxul de fabricație**:

● cazul cînd **fluxul de manipulare-transport intern influențează fluxul procesului de fabricație** — situație crasigenerală în procesele tehnologice în care transformarea obiectului muncii are loc prin prelucrări fizico-mecanice succesive (în industria construcțiilor de mașini, a prelucrării lemnului, unele subramuri ale industriei ușoare, dar și la operații de confecții, sortare și ambalare în industriile cu producție de masă). În întreprinderile cu acest specific, fluxul de materiale, activitatea de M.T.D. ar trebui să reprezinte una din principalele probleme ale organizării și conducerii producției, în vederea creșterii eficienței economice și, ca atare, să i se acorde atenția cuvenită. Frecvența mare a condițiilor similare impune elaborarea și adoptarea unor **tehnologii tipizate de M.T.D. pe centrale industriale sau grupe de centrale**, care să determine **reducerea numărului și volumului operațiilor** de manipulare și transport, **combinarea acestora**, pe cît posibil, **cu fazele de prelucrare și cu cele de control**, diminuarea ocupării spațiilor în scopuri neproductive prin **eliminarea fazelor de**

așteptare, prin depozitarea pe verticală — facilitînd, totodată, și **tipizarea mijloacelor de M.T.D.**

Premise și condiții care se cer rezolvate

INTRODUCEREA unor astfel de tehnologii tipizate presupune rezolvarea unor probleme încă insuficient abordate și înlăturarea unor neajunsuri actuale.

● În vederea realizării unui „flux de materiale“ de la producător la consumator (inclusiv unitățile comerciale) este necesară adoptarea de **tehnologii M.T.D. „în lanț“**, corelate de la o verigă la alta. În acest fel s-ar evita situații care diminuează eficiența rezolvărilor, prin neintegrarea lor pe întregul circuit (De pildă, I.C.H. Palas-Constanța primește majoritatea materiilor prime vagonabile, în vrac — paleta constituindu-se abia în întreprindere, la descărcarea din mijloacele de transport. Sau: unitățile comerciale cu ridicata din rețeaua atît a M.C.I., cît și a CENTROCOOP refuză primirea hirtiei pentru fondul pieței pe palete, întrucît nu au în dotare mijloace de manipulare-depozitare adecvate).

● Faptul că există în prezent programe de mecanizare a operațiilor de M.T.D. în toate unitățile economice, că acestea au luat măsuri și sînt obligate să raporteze dotările cu utilaje și mecanizările realizate, nu poate însemna în nici un caz că problemele au fost **optim rezolvate** și din punctul de vedere al **eficienței**. Adevărată rezolvare constă nu numai în simpla asigurare cu utilaje, ci în primul rînd în **raționalizarea fluxului de materiale** (chiar dacă după raționalizare rezultă același necesar de utilaje); căci una este a deplasa obiectele muncii pe 250 m și alta a le deplasa pe 15 m, după re-proiectarea fluxului. Elaborarea și adoptarea tehnologiilor de M.T.D. generalizabile pe centrale, subramuri sau ramuri ale economiei naționale nu va însemna introducerea acestora în mod mecanic, la toate întreprinderile, ci numai după ce s-au luat în prealabil măsuri de studiere și perfecționare a fluxului de materiale, de reamplasare în consecință a utilajelor și a instalațiilor de prelucrare, a depozitelor etc.

● Raționalizarea fluxului de materiale și existența unor tehnologii tipizate de M.T.D. atrag după sine și **tipizarea soluțiilor de încărcare-descărcare a mijloacelor de transport, a utilajelor necesare, a depozitelor și magaziiilor**. Elaborarea unor sisteme tipizate de echipament pentru M.T.D. și asigurarea de către M.I.C.M. a producției lor în țară ar evita unele importuri care încă se mai fac, cu efort valutar și cu implicații negative în timpul exploatării, din lipsa pieselor de schimb.

● La proiectarea atît a unor investiții noi, cît și a unor produse noi este necesar să fie concepute **în același timp și tehnologiile de M.T.D.**, care în

prezent nu întotdeauna sînt incluse în documentațiile tehnologice de execuție. Proiectele tip pentru construcții industriale, specifice unor ramuri și subramuri, să aibă în vedere și **cerințele constructive rezultate din dotarea cu echipamentele prevăzute în tehnologiile tipizate** de manipulare, transport intern și depozitare.

● Este necesară elaborarea unei metodologii clare pentru **evidențierea cheltuielilor efectuate cu M.T.D.**, astfel încît întreprinderile, cunoscînd costurile reale ale manipulării și transportului intern, să poată lua și măsurile necesare pentru reducerea lor. Situația actuală, în care aceste costuri sînt înglobate în totalul costurilor de producție sau de desfacere, nu stimulează inițierea unor astfel de măsuri, care să ducă la economisirea resurselor umane și materiale.

● În rezolvarea rațională, științifică a M.T.D. este necesar să se apeleze la instrumentele oferite de studiul muncii, folosind ca metodă de investigare observarea directă alături de metoda interogativă. Este de subliniat faptul că adoptarea unor proiecte tipizate pe centrale, subramuri, ministere, cu soluții cît mai raționale, debarasate de operații inutile, ar permite ca în numeroase cazuri activitățile să devină **tehnologice**, iar personalul aferent — personal direct productiv.

Realizarea tipizării tehnologiilor de M.T.D. presupune și unele adaptări ale cadrului organizatoric. Astfel, s-ar putea avea în vedere: crearea, în cadrul institutelor de proiectare și inginerie tehnologică, a unor **compartimente distincte pentru elaborarea tehnologiilor tipizate** (pornind de la analiza critică a soluțiilor existente la diverse întreprinderi și generalizarea a tot ce este valoros), aplicabile atît în întreprinderile existente, cît și în cele viitoare; constituirea unor nuclee specializate în cadrul serviciilor de O.C.P.M. din centralele industriale și din ministerele economice, care să poarte, împreună cu institutele de proiectare și cu compartimentele de organizarea producției și a muncii din întreprinderi, **răspunderea implementării tehnologiilor** — compartimentele de investiții din întreprinderi și centrale urmînd să răspundă de asigurarea cu echipamentele de M.T.D. prescise

Ionel DUMBRAVA
Constanța

Redacția invită cititorii să-i comunice opinia lor asupra propunerilor formulate de autorul articolului de mai sus, precum și soluții concrete în domeniul M.T.D. (organizare, echipamente specifice) — aplicate sau avute în vedere în diferite institute și întreprinderi — superioare, prin eficiența tehnico-economică, rezolvărilor curente și care ar putea constitui elemente ale unor tehnologii tipizate în funcție de contribuțiile primite pe această cale, vom putea rezerva problemei un număr al suplimentului „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice“.

Conceptul general de structură economică (III)

AL DOILEA principiu: ordonarea subsistemelor după fazele proceselor economice. Este cunoscut că procesele economice pot fi considerate complete sau cu finalitate deplină numai în măsura în care acestea străbat toate verigile (producție — circulație — distribuție — consum) în cadrul cărora au fost incluse și relațiile cu mediul înconjurător. Realizarea fiecărei faze din acest lanț este necesară nu numai la nivelul economiei naționale, dar și la nivelul unei ramuri ca, de exemplu, industria, având în vedere complexitatea deosebită a acesteia, dar și necesitatea ca dezvoltarea ei să fie corelată cu structura, evoluția și cerința de a satisface consumul public și individual al populației cu bunuri de consum, industria fiind principala ramură implicată în realizarea acestui obiectiv. De asemenea, industria este adinc interesată, în calitatea ei de ramură beneficiară și de ramură producătoare, în realizarea structurii fizice a fondului de consum și a fondului de dezvoltare pentru a asigura satisfacerea cerințelor populației și dezvoltarea economică. Acest lucru apare firesc deoarece, în fond, structura producției, a fondurilor fixe, a forței de muncă și a fluxurilor de materii prime și de energie sînt hotărîte, în ultimă instanță, de structura cererii de consum a populației. Spunem „în ultimă instanță” întrucît asupra structurii producției influențează într-o proporție destul de ridicată structura cererii intermediare (a consumului productiv), precum și structura investițiilor și a exportului.

O formă simplificată de descriere a ordonării elementelor și relațiilor, după fazele proceselor economice și de schimb, este reprezentată în schema din figură, în care se prezintă trecerea din mediul exterior în cadrul sistemului, în care apar evidențiate pe de o parte — sus procesele fizice de producție și de utilizări finale, iar pe de altă parte — jos — procesele de schimb pe cele trei piețe principale — piața factorilor de producție¹⁾, piața produselor intermediare și piața produselor finale. Această schemă poate fi asemuită parțial cu tabloul de tip Leontief, în care, în cadrantul I, se cuprind matricea schimburilor de produse și servicii între subsisteme (întreprinderi sau ramuri), iar în cadrantul II — vectorul cererii finale care este considerată de obicei ca venind din exteriorul sistemului și nu din interiorul acestuia²⁾.

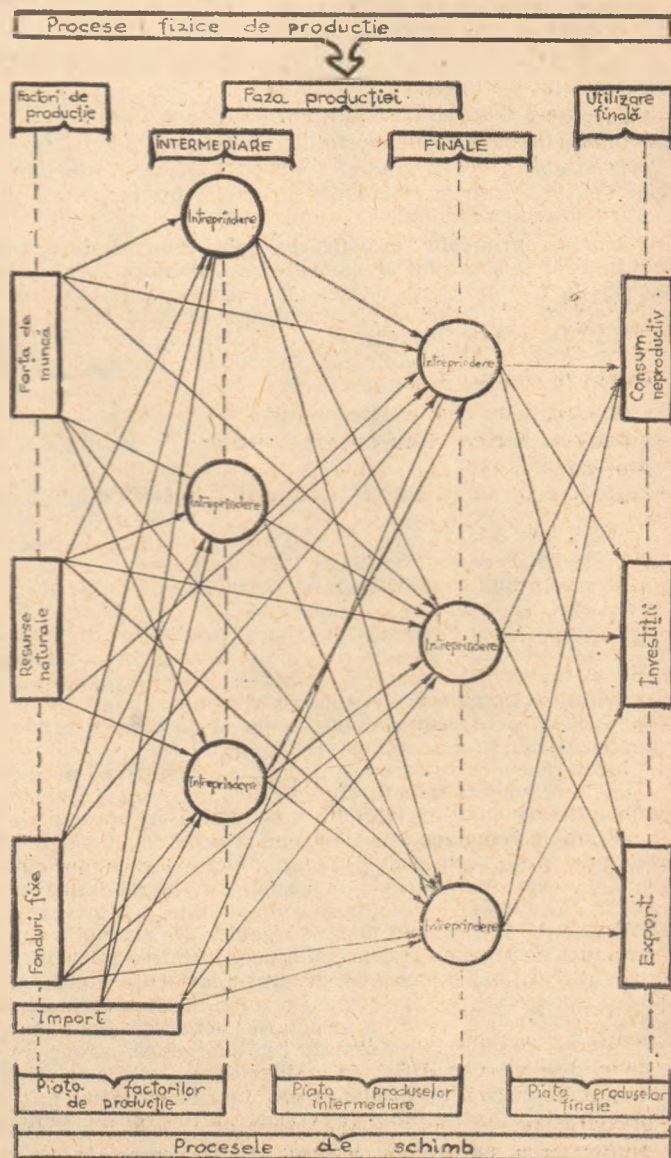
Asemenea tablouri, în care sînt evidențiate schimburile dintre subsisteme, pot fi, și există de altfel, construite și pentru consumul de muncă (cu exprimare în timp de muncă și valorică), pentru investiții, pentru fonduri fixe, precum și pentru fluxurile financiare. În cadrul acestui tablou, se pot reprezenta doar relațiile dintre producători și consumatori în cadrul schimburilor de produse și servicii, într-o formă mult simplificată. Cu toate acestea, cu asemenea tablouri, așa cum se cunoaște, se pot determina influențele pe care le pot provoca schimbările unor variabile exogene (cererea finală) sau a unor variabile endogene asupra modificării structurii sistemului în ansamblu sau a unor componente. Problema capătă noi dimensiuni științifice și practice atunci cînd la tabloul fluxurilor se alătură cel de acumulare a stocurilor, transformînd astfel modelul static în unul dinamic, și mai ales atunci cînd s-ar determina și lua în considerare matricea progresului tehnic (cu influență asupra economisirii muncii, a fondurilor și a fluxurilor de materii prime și de energie), perfecționarea profesională a forței de muncă și creșterea rolului pirghiilor economice perfecționate în cadrul mecanismului economic.

Al treilea principiu: clasificarea și ordonarea subsistemelor după influența pe care ele o exercită asupra structurii și asupra comportamentului sistemului și al elementelor sale. Acest principiu prezintă un interes aparte, date fiind pe de o parte dificultatea pe care o prezintă însăși problema, iar pe de altă parte importanța concluziilor ce pot fi trase din atare analiză. Pentru

a clasifica și ordona subsistemele după acest principiu, trebuie știut mai întîi care sînt tipurile de conexiuni și de relații dintre subsistemele unui sistem economic.

În cursul funcționării sistemului spre atingerea obiectivului dat, între subsisteme apar numeroase relații și conexiuni cu influențe diferite asupra modificării structurii altor subsisteme, ca și a sistemului de ansamblu. Din multitudinea acestor relații și conexiuni au fost desprinse următoarele categorii³⁾:

- a) conexiuni de interacțiune între subsisteme care nu implică modificarea structurii sistemelor;
- b) conexiuni de generare, considerate atunci cînd un element sau grup de elemente contribuie la apariția unor noi subsisteme în cadrul sistemului;
- c) conexiuni de funcționare, în care subsistemele îndeplinesc o anumită funcțiune și durează atîta timp cît aceasta este îndeplinită;
- d) conexiuni de transformare, în cadrul cărora subsistemele în interacțiune au drept scop comun transformarea unui subsistem;
- e) conexiuni de dezvoltare însoțind procesul de dezvoltare, a

Descrierea ordonării elementelor și relațiilor după fazele proceselor de producție și de schimb

¹⁾ În capitalism, noțiunea este valabilă și pentru forța de muncă. În socialism, noțiunea își pierde sensul pentru forța de muncă, iar pentru factorii de producție materiali, ca și pentru celelalte produse, conținutul noțiunii este diferit.

²⁾ În acest din urmă caz, ar trebui considerat că cererea de consum, deci consumatorul, constituie o variabilă endogenă a sistemului, și nu exogenă. În unele studii, în special în cele demografice, populația se ia ca variabilă endogenă.

³⁾ Vezi Judin B.G. — Problemele metodologice ale cercetării sistemelor cu autoorganizare, în Metoda cercetării sistemelor, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1974 și L. Tóvissi, E. Scarlat, Al. Tașnadi, op. cit., p. 121—122

căror realizare implică modificări esențiale în structura subsistemelor aflate în interacțiune;

f) conexiuni de conducere, care sînt combinații complexe de conexiuni de funcționare și dezvoltare.

Avînd în vedere diversitatea de conexiuni, în activitatea practică au fost definite diferite tipuri de structuri și a fost caracterizat rolul sau contribuția diferitelor ramuri la schimbarea și modernizarea structurilor economice.

În această privință, au apărut următoarele clasificări sau categorii de industrii:

— ramuri sau unități industrializante — care contribuie cu mijloacele necesare la înzestrarea tehnică a economiei;

— ramuri sau unități cu efecte de antrenare — care atrag după ele dezvoltarea complexă a economiei sau a unei unități teritoriale prin intensificarea punerii în valoare și folosirea resurselor naturale, dezvoltarea rețelei de desfacere, a căilor de comunicație și a transporturilor, dezvoltarea edilitară, științifică și culturală;

— ramuri purtătoare și propulsoare de progres tehnic în economie, cum sînt de exemplu cele electronice, mijloace de automatizare ș.a.;

— ramuri cu conexiuni circulare, cînd acestea își livrează reciproc produse. Odată cu dezvoltarea economiei are loc amplificarea livrărilor reciproce între un număr tot mai mare de ramuri, ajungîndu-se astfel la așa-numita structură multicirculară;

— ramuri structurate ierarhic cărora le corespund fluxuri univoce de produse și servicii de la unele ramuri la alte ramuri.

Al patrulea principiu: clasificarea și ordonarea subsistemelor după principala destinație a obiectelor. Dacă ne referim la industrie, de exemplu, putem clasifica ramurile sau produsele după următoarele grupe principale:

— bunuri de consum care trebuie să corespundă ca nomenclator cerințelor și gusturilor populației;

— producție destinată consumului productiv sau intermediar (materii prime, energie);

— producție destinată investițiilor (mijloace fixe);

— producție destinată exportului.

Această clasificare și studiul acestei clasificări are o importanță aparte pentru orientarea structurii producției ca și a structurii întregii economii.

Al cincilea principiu: clasificarea subsistemelor după consumul de resurse și gradul de valorificare a acestora. Acest principiu capătă o importanță deosebită, mai ales odată cu accentuarea caracterului deficitar al unor resurse și în special al celor energetice. De aceea, în structurarea producției și a ramurilor trebuie ținut seama de clasificarea și ordonarea produselor și ramurilor în funcție de următoarele caracteristici:

— produse și ramuri energointensive sau neenergointensive;

— produse și ramuri cu un consum mare de resurse deficitare sau nedeficitare;

— produse și ramuri cu consum mare de muncă de înaltă calificare sau de joasă calificare;

— produse și ramuri care necesită un volum mare de fonduri de producție și un consum redus de forță de muncă;

— resurse primare (neprelucrate) și produse cu un grad înalt de prelucrare.

Clasificarea și ordonarea ramurilor și produselor după principiul consumului de resurse și a gradului de valorificare a acestora au o importanță deosebită, mai ales în condițiile cînd, în țara noastră, se impune perfecționarea structurii industriei după cerința economisirii resurselor energetice și de materii prime și a valorificării lor superioare.

În legătură cu clasificarea și ordonarea ramurilor, produsele și a altor elemente structurale, se ridică numeroase probleme metodologice de care însă nu ne vom ocupa în acest articol. Ceea ce trebuie remarcat este faptul că această clasificare și ordonare, care în fapt este o simplificare a lucrurilor, se face cu un scop gnoseologic. Așa cum s-a mai subliniat, în realitate, fenomenele și procesele sînt de o mare complexitate și într-o strînsă interdependență, într-o condiționare organică. De exemplu, structura producției nu poate fi concepută decît printr-o prezență intimă a structurii tehnologice, a structurii forței de muncă și a structurii energetice. De asemenea, o anumită structură tehnologică s-a creat cu o anumită structură energetică. Schimbarea unor anumite structuri, de exemplu cea energetică, atrage după sine, în mod necesar, modificarea în diferite proporții a celorlalte structuri, tehnologică, de producție etc. Iată de ce apare atît de importantă analiză concretă a structurilor, a tuturor elementelor

componente, a schimbării și transformării lor, pentru luarea în considerare a întregii complexități în actele de decizie care vizează structurile economice.

Transformarea sau dinamica structurilor

S-AU arătat mai sus unele caracteristici privind componența unui sistem, precum și ordonarea elementelor după diferite principii abstrase din realitățile vieții economico-sociale. Structura nu este însă un simplu inventar de elemente și de relații componente ordonate calitativ cu anumite funcții în sistem. În realitate ea este o constelație pulsatorie⁵⁾ cu funcțiuni și obiective ce fac cu puțință producerea, transformarea și dezvoltarea întregului sistem.

Subliniind caracteristica dinamică a structurii, Jean Piaget o definește ca fiind un sistem de transformări care, în calitatea sa de sistem, comportă existența unor legi (în opoziție cu proprietățile elementelor acestui sistem) și care se conservă sau se dezvoltă prin însuși jocul transformărilor sale, fără ca acestea să ducă la depășirea granițelor sistemului respectiv sau să apeleze la elemente exterioare⁶⁾. Deci structura este o entitate în transformare sau un proces de trecere în timp de la o stare la alta.

Miscarea de la o stare la alta a acestei multitudini de elemente, variația lor în timp, se datorează unor procese sau forțe interne ale sistemului, care derivă dintr-o anumită posibilitate și capacitate a sistemului de a genera această forță. Această capacitate se manifestă pe trei planuri: a) transformarea permanentă a obiectivului principal al sistemului rezultat din jocul ansamblului de interese, exprimat prin dorința și necesitatea de a satisface în mod optim cerințele materiale și spirituale ale oamenilor, obiectiv care evoluează în timp după anumite legi. Este o sinteză a unui sistem coerent de interese și de nevoi individuale ce se satisfac prin intermediul relațiilor cu alți indivizi, iar interesele, care exprimă nevoile sale, se interferează permanent cu variate interese ale altor oameni cu anumite roluri și statute în societate; b) dezvoltarea inegală a elementelor și relațiilor interne ale sistemului, desfășurarea luptei dintre acestea, precum și stimularea lor reciprocă. Acestea sînt asociate de M. Drăgănescu forțelor interne sociale care derivă din capacitatea structurală a sistemului de autogenerare energetică. Energiei stocate în sistem i se opune o rezistență, o inerție, precum și un sistem de restricții din partea mediului înconjurător; c) totodată, elementele și relațiile sistemului sînt într-un proces de adaptare la noile condiții impuse de mediul lor de existență. T. Parsons arată că oamenii se adaptează condițiilor în care ei locuiesc și adaptează mijloacele lor, scopurilor finale, așa încît, să abordeze în maniera cea mai eficientă realizarea acestor scopuri.

După o anumită perioadă de timp, modificarea elementelor, schimbarea ordonării lor și a relațiilor dintre ele provoacă treptat schimbarea unor anumite segmente mai mari de structuri, iar cu timpul, a structurii de ansamblu. Aceasta este o trecere la o nouă structură sau la un stadiu calitativ nou. Dar problema principală constă nu numai în a cunoaște evoluția sistemului și a elementelor componente, a comportamentelor acestora în trecut, dar și în a prevedea evoluția viitoare a acestora, corespunzînd cerinței fundamentale, numită de T. Parsons de a avea orientare și viziune normativă asupra proceselor economice. Structurile și substructurile sînt supuse influenței factorilor cauzali și temporali, schimbării în timp, în ritmuri diferite, a unor elemente și a urmărilor acestor schimbări pentru întregul sistem.

În interpretarea structurală, previziunea trebuie să surprindă comportamentul și efectele de schimbare ale sistemului în timp, transpuse pe următoarele axe principale:

— **orizontal** — caracterizînd stările succesive în timp ale sistemului și ale elementelor sale luate separat, nu în interdependențele și influențarea lor reciprocă;

— **transversal** — caracterizînd relațiile și influențele reciproce în timp, dintre straturile structurii sistemului, ca de exemplu: producție — forță de muncă — tehnologie — energie — relații sociale în procesul de producție — organizare — conducere;

— **vertical** — caracterizînd interdependențele și corelațiile dintre factori, corelațiile și influențele lor reciproce în cadrul ansamblului, legăturile dintre fazele și stările succesive cu efectele lor în dinamică văzute în perspectiva piramidală a ordonării și funcționării sistemului și a elementelor sale componente;

— **interfață** — reprezentînd legăturile și influențările reciproce dintre cupluri de sisteme de același tip sau de tipuri diferite, însă neapărat cu același grad de agregare.

Printr-o asemenea abordare multiaxială, predicția poate lua în considerare evoluția cantitativă și calitativă, relațiile din-

Aurel IANCU

(Continuare în pag. 24)

Factorul uman — element esențial în optica dezvoltării întreprinderii

RAPORTUL dintre latura tehnică și cea umană, cele două componente de bază ce alcătuiesc sistemul întreprinderii industriale, a cunoscut de-a lungul timpului schimbări substanțiale determinate atât de natura relațiilor de producție — și, corespunzător, de finalitatea socială a activității — cât și de acumulările apărute în cadrul fiecărui subsistem considerat. Dacă în aceste condiții în fazele incipiente ale dezvoltării industriale problemele prinse în obiectivul cercetărilor erau indeobște întâlnite pe coordonatele adevărului omului la exigențele mașinii, ale unelei în general, pe măsura accentuării complexității organismului întreprinderii, această optică este abandonată în favoarea unei viziuni mai cuprinzătoare, ce conferă factorului uman (capacităților sale creative, determinărilor sale psihosociale) un rol tot mai însemnat în îmbunătățirea activității economice.

Ce elemente caracterizează în actuala etapă de evoluție a întreprinderii industriale, din economia noastră socialistă, raportul dintre sistemul tehnic și cel uman? Acestei întrebări, cu semnificații atât în plan teoretic cât și practic, urmărește să-i găsească un răspuns cât mai nuanțat volumul „Dezvoltarea umană a întreprinderii” publicat de curând la Editura Academiei*).

Ideea de bază a lucrării este aceea că în proiectarea modelului de întreprindere industrială eficientă factorul uman, privit ca o colectivitate bine determinată, cu trăsături distincte, influențează tot mai mult activitatea generală a întreprinderii. Asimilarea operativă a tehnologiilor moderne și, adesea, chiar crearea acestora, se subliniază în volum, este condiționată de un anumit nivel de cultură tehnică. Valorificarea deplină a cadrului generos de participare a oamenilor muncii la conducerea activității întreprinderii, transpunerea în practică a unor măsuri de perfecționare a activității economice — cum ar fi, de exemplu, implementarea noului mecanism economico-financiar — este intim legată de o anumită concepție participativă, proprie colectivului de muncă industriale etc.

În ansamblul variabilelor ce caracterizează, sub aspect psihosocial, colectivitatea industrială o importanță aparte se acordă „satisfacției în muncă”. Acest concept care înglobează, alături de înțelesurile uzuale, cum ar fi cel de recompensă materială în scopul stimulării creativității și al obținerii unor rezultate deosebite, și o serie de determinante noi — între acestea evaluarea capacității personale și nivelul de autorealizare, asumarea responsabilității, conștiința utilității sociale, satisfacția desfășurării unei activități interesante etc. etc., — este considerat de autorii lucrării drept un criteriu fundamental de perfecționare economico-socială a întreprinderii industriale socialiste moderne. Într-adevăr, satisfacția în muncă influențează nemijlocit calitatea activității prestate; dar ea poate constitui, totodată, o măsură a transunerii în practică a idealului comunist al muncii, determinând însăși adaptarea mai mult a activității la cerințele omului.

Elementele la care ne-am referit reprezintă scheletul teoretic al problemei. Partea cea mai substanțială a volumului este consacrată, însă, prezentării și comentării rezultatelor unei investigații concrete în cursul căreia autorii au căutat să pună în evidență care sînt elementele semnificative ce caracterizează starea actuală a sistemului social al întreprinderii românești. Cercetarea a cuprins mai multe întreprinderi din ramura industriei chimice. Cît privește instrumentul de investigație s-a optat pentru utilizarea unui chestionar complex, considerat îndeajuns de nuanțat pentru a oferi imaginea autentică a așa-numitei „diagnoze a colectivității umane a întreprinderii”.

În mod concret, chestionarul a urmărit patru categorii de indicatori agregați: stilul de muncă al colectivului, stilul de conducere al șefului direct, climatul organizațional, satisfacția muncii. La rîndul său, fiecare dintre indicatorii amintiți a fost divizat într-o serie de indici, care, în cadrul chestionarului au dobîndit forma unor întrebări. Pentru a permite utilizarea aparatului

statistico-matematic și a conferi în acest mod rezultatelor cercetării deopotrivă o exprimare mai riguroasă și un temel pentru comparații între diversele unități industriale ce compun eșantionul, răspunsul la întrebări a fost conceput să se încadreze într-o scală ce cuprinde valori numerice. Această manieră de lucru a permis reprezentarea grafică a diagnozei sistemului socio-uman specific fiecărei întreprinderi.

Autorii au căutat să surprindă, cu precădere, modul în care grupurile umane din întreprinderi își reprezintă sistemul amintit, măsura în care sînt conștientizate problemele cele mai importante ale unității economice în care activează. Totodată, în paginile lucrării sînt evidențiate cu limpezime elementele ce pot caracteriza un anumit climat psihosocial — mentalitatea tehnică, nivelul cultural, tendința spre participare proprie colectivelor analizate. Corelarea a numeroase variabile cuprinse în chestionare — cum ar fi elementele socio-profesionale (vîrstă, sex, vechime în unitate, în profesie, nivel de instrucție etc.), mediul de proveniență a personalului muncitor — cu indicatorii ai gradului de participare la viața democratică a întreprinderii, cu indicatorii ai nivelului de aspirație individuală și colectivă a permis desprinderea unor concluzii interesante atât din punct de vedere teoretic cât și practic. S-a reliefat astfel corelația strînsă ce există între nivelul de instrucție și propensiunea spre exercitarea drepturilor democratice în cadrul organizației întreprinderii: modificările structurale ce au loc în cadrul relațiilor de grup și pe filiera raporturilor de conducere pe măsura sporirii dimensiunii creative a sarcinilor de muncă; necesitatea de a se lua în calcul, în procesul de perfecționare a democrației muncitorești, o serie de variabile de natură psihosocială și culturală, de gîndire colectivă, care pot, în ultimă instanță, determina însăși eficiența acțiunii etc.

În investigațiile întreprinse autorii au acordat o atenție deosebită impactului indicatorului „satisfacție în muncă” asupra climatului general de muncă. În acest cadru indicatorul amintit este privit deopotrivă prin calitatea sa de pirghie economică cît și prin aceea de dimensiune a unui scop important al activității unităților industriale în socialism. S-a confirmat astfel, o dată mai mult, concluzia că satisfacția în muncă, acest deosebit de important element al structurii psihosociale și individuale, are un caracter evolutiv extrem de dinamic, fiind influențată considerabil pe coordonatele sale calitative de ridicarea nivelului general de cultură și civilizație al populației. Surprinderea, prin prelucrarea datelor furnizate de cercetarea empirică, a unor mutații în ierarhia indicilor ce exprimă satisfacția în muncă — alături de aspectul esențial al recompensei materiale înscriindu-se cel al autorealizării prin muncă, ca și posibilitatea de promovare socială — i-au îndrituit pe autori să considere că în perspectivă, această componentă a sistemului socio-uman al întreprinderii va dobîndi o tot mai mare însemnătate.

Considerăm că este util să evidențiem și o serie de alte idei prezentate în volum care, chiar dacă nu îmbracă forma riguroasă a ipotezei și nu sînt proiectate în lumina analizei științifice de detaliu constituite, neîndoios, interesante obiecte de reflecție: cum va evolua grupul uman la nivelul întreprinderii industriale în condițiile schimbărilor, adesea radicale, pe care le aduce tehnica modernă; în ce direcție vor evolua raporturile dintre întreprinderea industrială — concepută ca un mediu educativ și cultural fundamental — și societatea globală; cît de mult și prin ce mijloace pot fi adaptate structurile organizaționale și de conducere la dimensiunile psihosociale și culturale specifice populației industriale din țara noastră.

Seria observațiilor interesante, a concluziilor pertinente relevate în lucrare — o apariție de real interes în peisajul literaturii socio-economice românești — nu este, de bună seamă, epuizată prin succinta enumerare prezentată anterior. Apreciem însă că judecățile avansate ar fi dobîndit o mai mare claritate, și-ar fi sporit contribuția la rezolvarea unor probleme practice ale întreprinderilor studiate, dacă pe parcursul celor peste 300 de pagini cît în năunchează volumul optica metodologică (de verificare a calității instrumentelor utilizate) și cea propriu-zis de investigație (deci acea optică prin care se urmărește testarea anumitor ipoteze) ar fi fost departajate mai riguros. Pe de altă parte, considerăm că în abordarea unei probleme atât de complexe se impunea folosirea unui registru mai bogat de metode de cercetare, alături de extinderea și diversificarea corespunzătoare a eșantionului de întreprinderi cercetate. O astfel de procedură putea conferi rezultatelor investigației o amplificare a gradului de fundamentare științifică, ar fi întărit finalitatea practică a demersului, susținînd, totodată, mai bine concluziile generale ale lucrării.

Cristian POPESCU

*) Colectiv de autori format din S. Chelcea, I. Mărgineanu, Șt. Ștefănescu, C. Zamfir, M. Zlate, „Dezvoltarea umană a întreprinderii”, Editura Academiei, 1980.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

SE ȘTIE că efectele nocive pe termen lung ale avantajului relativ au fost dezvăluite și explicate în mod științific, pentru prima dată în istoria economiei politice, de către Marx atunci când a examinat urmările deosebirilor de potențial economic (mai ales deosebirile în nivelul productivității medii a muncii naționale) și de structură economică a țărilor (țări industrializate, țări agrare), inclusiv deosebirile în nivelul salariilor naționale. Marx a pus atunci baze temeinice analizei științifice a particularităților acțiunii legii valorii pe piața mondială și a schimbului neechivalent dintre țări inegal dezvoltate. În legătură cu primul aspect, K. Marx scria, în vol. I al „Capitalului”, că: „Comparată cu munca mai puțin intensivă, munca națională mai intensivă produce în aceeași durată de timp mai multă valoare, care se exprimă în bani mai mulți. Și mai mult este modificată însă legea valorii în aplicațiunea ei internațională prin faptul că pe piața mondială munca națională mai productivă este considerată, de asemenea, și ca fiind mai intensivă, ori de câte ori națiunea mai productivă nu este silită de concurență să scadă prețul de vânzare al mărfii sale la valoarea ei”. În legătură cu ultimul aspect, K. Marx scria, în vol. III al „Capitalului”, că: „țara mai avansată își vinde mărfurile peste valoarea lor, deși mai ieftin decât țările concurente. În măsura în care munca din țara mai avansată este valorificată aici ca o muncă de greutate specifică superioară, se urcă și rata profitului, deoarece munca, deși nu este plătită ca una de calitate superioară, este vindută ca atare. Același raport poate exista față de țara spre care se exportă și față de țara din care se importă mărfuri, și anume că aceasta furnizează în natură mai multă muncă materializată decât primește și că obține, cu toate acestea, mărfurile la un preț

Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (IV)

mai ieftin decât ar putea produce ea însăși... Țara mai favorizată primește mai multă muncă în schimbul unei cantități mai mici de muncă, cu toate că această diferență, acest plus, ca în genere în orice schimb dintre muncă și capital, este băgată în buzunar de o anumită clasă”.

Practica socială a confirmat viziunea marxistă despre cauzele, caracterul și rezultatele dezvoltării economiei mondiale pe baze capitaliste, respectiv goana burgheziei după profit, dezvoltarea anarhică și inegală, polarizarea lumii într-o minoritate de țări suprad dezvoltate, cu preocupări expansioniste crescînde, și majoritatea țărilor lumii subdezvoltate. Participanții la controversele teoretice din perioada postbelică referitoare la economia mondială, imperialism, subdezvoltare, schimbul inegal, corporațiile internaționale etc., s-au referit și s-au sprijinit, într-o măsură mai mare sau mai mică, în mod expres sau implicit, pe instrumentarul analitic marxist pentru cercetarea relațiilor economice internaționale, confirmînd multiplele lui valențe cognitive. Este adevărat că nu toți cei care au recurs la acest instrumentar

analitic l-au înțeles în mod corect pînă la capăt.

Eficiența acestui instrumentar analitic s-a manifestat și înainte de epoca noastră acolo unde au existat economiști care l-au folosit fără prejudecăți, consecvent. Se știe, de pildă, că bazîndu-se tocmai pe teoria clasică (burgheză și marxistă) a valorii-muncă și pe raportarea avantajului relativ la productivitatea națională a muncii, economistul neoliberat din România interbelică, Mihail Manoilescu a demonstrat în mod convingător inconsistența pretențiilor de universalitate a principiului avantajului relativ. El a arătat că sfera reală de aplicare a acestui principiu este extrem de îngustă, se limitează numai la cazurile în care avantajul relativ rezultă din compararea costurilor de producție a unor mărfuri create în ramuri de producție cu o productivitate a muncii superioară mediei naționale. Pentru determinarea corectă a avantajelor reale din comerțul internațional, Manoilescu propunea să se facă o delimitare între avantajul individual, respectiv comercial (posibilitatea obținerii de profit) și avantajul național sau real (intrinsec), care presupune economisire de muncă socială (națională). După aceeași apreciere, determinarea modului în care este folosită munca națională se putea face pornind de la sfera hotărîtoare a activității economice, producția și productivitatea medie a muncii naționale, întrucît datele pe care le oferea sfera comerțului (nivelul și dinamica prețurilor) puteau fi înșelătoare, luarea în considerare numai a acestora riscînd la concludii înșelătoare pe termen lung.

INTR-O EPOCA de profunde prefaceri revoluționare, pe plan tehnic, social și național, la scară locală și mondială, cum este epoca noastră, într-o etapă istorică în care popoarele lumii, forțele înaintate ale omenirii militează pentru profunde înnoiri pe toate planurile vieții

FIȘE

● Recenta apariție în EDITURA „CERES” a volumului „Analiza activității economice a stațiilor pentru mecanizarea agriculturii” pune la dispo-

ziția cadrelor economice și de conducere din agricultură un îndreptar în acțiunea de perfecționare a activității S.M.A., într-o etapă în care rolul acestora în agricultura românească sporește considerabil. Autorii – P. Samochiș și I. Lazăr – abordează laturile fundamentale ale activității economice a stațiilor pentru mecanizarea agriculturii, prin prisma implicațiilor specifice ale locului acestora în sistemul unităților economice din agricultura noastră. Sînt prezentate astfel metodologia analizei îndeplinirii planului de producție atît propriu, cît și prin prisma integrării S.M.A.-urilor în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, metodologia analizei factorilor legați de asigurarea și utilizarea forței de muncă, a mijloacelor și obiectivelor muncii, analiza cheltuielilor de producție, a veniturilor, ren-

tabilității precum și a situației financiare. Aplicarea metodologiei de analiză a diferitelor aspecte ale activității stațiilor pentru mecanizarea agriculturii la numeroase exemple concrete sporește utilitatea practică a lucrării.

Stimularea industriilor antipoluante

● Unul din numeroasele studii înmăruncheate în ANUARUL editat de Facultatea de științe economice din Skopje (titlul articolului „Dezvoltarea economică și relațiile ecologice”) se oprește asupra intercondiționărilor ce iau naștere între dezvoltarea economică și impactul ecologic. Semnatarul articolului, profesorul Nickola Kljusev, argumentează necesitatea ca dimensiunea ecologică – pentru a trece din sfera consideratiilor umaniste în cea a

practicii – să dobîndească exprimări corespunzătoare, să fie integrată în sistemul de indicatori specifiici economiei socialiste. Aceasta ar permite imbinarea criteriilor imediate și de perspectivă în evaluarea comparativă a costurilor și efectelor economico-sociale pozitive pe care le vădesc acțiunile de protecție a mediului. Astfel, costurile relativ ridicate pe care le implică, pe termen scurt, promovarea unor măsuri ecologice stricte ar putea fi compensate, în viitor, prin prevenirea unor cheltuieli necesitate de îmbunătățirea calității mediului natural. Totodată, opinează N.K. o astfel de orientare ar stimula dezvoltarea pe plan național a unui segment tehnologic de mare perspectivă cunoscut sub denumirea de „industrii antipoluante” precum și modelarea unor structuri ale economiei cît mai eficiente.

CODUL DE CONDUITĂ PENTRU SOCIETĂȚILE TRANȘNAȚIONALE (II)

1. tratament just și echitabil

PARTEA codului de conduită referitoare la tratamentul societăților transnaționale are în vedere trei secțiuni (textul nu e încă definitivat de grup, aflându-se în stadiul de formulări: președintelui).

Prima secțiune se referă la **tratatamentul general rezervat societăților transnaționale** în țările în care acestea activează, stabilind următoarele reguli:

— țările în care societățile transnaționale își desfășoară activitatea decid asupra rolului pe care acestea pot fi chemate să-l joace în dezvoltarea economică și socială, Codul neaducând atingere dreptului pe care-l au aceste țări de a reglementa influența sau intrarea societăților transnaționale și mai ales de a exercita ori limita prezența străină în anumite sectoare;

— în vederea instaurării de relații reciproce avantajoase, țările în care societățile transnaționale își desfășoară activitatea trebuie să acorde acestora un tratament just și echitabil, în conformitate cu legile, regulamentele și practicile lor administrative, precum și cu obligațiile contractuale asumate;

— în măsura în care este compatibil cu menținerea ordinii publice și a protecției securității naționale, societățile transnaționale trebuie să beneficieze, cu respectarea legilor, regulamentelor și practicilor administrative naționale, de un tratament egal celui acordat întreprinderilor naționale, în cazurile în care operațiunile lor sunt compatibile cu cele ale întreprinderilor naționale;

— în afara cazurilor când își exercită activitatea în cadrul unor acorduri de cooperare interguvernamentală la care participă țările în care ele operează, societățile transnaționale nu trebuie să fie folosite de guverne pentru a atinge obiective de politică externă;

— acțiunea unui guvern față de alte țări în numele societăților sale transnaționale este supusă normelor internaționale general acceptate în ceea ce privește reprezentarea și protecția diplomatică precum și prezentarea de reclamații juridice internaționale și nu trebuie să ia forma de măsuri coercitive de natură economică sau politică.

Cea de a doua secțiune se referă la **naționalizarea și indemnizarea**. În exercitarea suveranității lor, statele au dreptul, pentru motive de interes public să naționalizeze bunurile care se găsesc pe teritoriul lor. Tratatamentul just și echitabil aplicat societăților transnaționale de către țările în care își desfășoară activitatea cuprinde plata unei juste indemnizații în caz de naționalizare sau altă formă de deposedare, în urma unei proceduri regulate, în conformitate cu legile, regulamentele și practicile administrative naționale, fără discriminare între întreprinderile care se găsesc în situații comparabile și ținând seama în modul venit de obligațiile internaționale și angajamentele contractuale la care statele au subscris în mod liber.

În secțiunea a treia, consacrată **jurisdicției**, se prevede că activitățile societăților transnaționale sunt supuse jurisdicției țării în care își desfășoară activitatea. Diferențele între un stat și o societate transnațională, care nu sunt reglementate pe cale negociabilă de către părți, sunt de resortul tribunalelor și altor autorități competente ale acestui stat, cu excepția diferendelor pe care statul a acceptat în prealabil să le reglementeze pe cale arbitrală sau altă metodă de reglementare a diferendelor. Valabilitatea clauzei relative la dreptul aplicabil, precum și clauzele de alegere a forului pentru reglementarea diferendelor va fi determinată de legislația națională a țării interesate.

Tezele referitoare la **cooperarea interguvernamentală și aplicarea Codului de conduită** urmează, de asemenea să fie definitivate, aflându-se în stadiul de formulări ale președintelui.

Se stipulează prevederea de principiu, potrivit căreia guvernele au căutat de acord că cooperarea interguvernamentală la nivel bilateral, regional și multilateral este indispensabilă pentru atingerea obiectivelor Codului.

În scopul de a sprijini și încuraja aplicarea Codului la nivel internațional, guvernele vor face cunoscut și vor difuza Codul și poartele referitoare la Cod, întocmite de Comisia societăților

transnaționale, prin declarații oficiale și orice alte mijloace, astfel încât părțile interesate să aibă cunoștință de acestea; vor urmări aplicarea Codului pe teritoriile lor și vor adopta măsuri administrative și instituționale apropiate pentru a urmări aplicarea Codului; vor face dări de seamă la Comisie despre acțiunile întreprinse la eșalon național în scopul promovării Codului și a experienței câpătate în aplicarea lui; vor ține, în modul convenit, seama de Cod atunci când vor adopta, aplica și revizui legile, regulamentele și practicile administrative referitoare la aplicarea Codului în vederea respectării dispozițiilor sale și se vor abține de la orice acțiune contrară obiectivelor Codului.

Ca acțiune la nivel internațional, se prevede că, în scopul creșterii eficienței Codului, a asigurării aplicării lui unitare și a reducerii dificultăților referitoare la aplicarea lui, guvernele trebuie să coopereze la nivel bilateral, regional și multilateral, după caz, să facă schimb de informații relative la aplicarea Codului, să întreprindă consultări asupra chestiunilor specifice de aplicare a Codului, să ia, în modul convenit, în considerare dispozițiile pertinente ale Codului cu ocazia negocierii de acorduri bilaterale sau multilaterale referitoare la chestiunile care interesează Codul, să promoveze aplicarea Codului în cadrul aranjamentelor regionale.

Mecanismele instituționale ale Națiunilor Unite pentru aplicarea Codului la nivel internațional, vor fi **Comisia pentru societățile transnaționale**, care va avea posibilitatea să creeze organele subsidiare și să recurgă la procedurile specifice pe care le va considera necesare pentru îndeplinirea efectivă a funcțiilor sale și **Centrul Națiunilor Unite pentru societățile transnaționale** care va îndeplini funcția de secretariat al Comisiei. Sunt menționate, totodată, funcțiile Comisiei (discută chestiunile și examinează aplicarea Codului, furnizează clarificări în legătură cu dispozițiile Codului ținând seama de situațiile efective care se ivesc, recomandă revizuirea Codului în lumina experienței rezultate din aplicarea lui și evoluția situației, raportează Consiliului Economic și Social al O.N.U. asupra rezultatelor discuțiilor și revizuirilor periodice la care a procedat, îndeplinește funcția de organism internațional central pentru toate chestiunile privind Codul) și ale Centrului O.N.U. pentru societățile transnaționale (stringe și analizează informațiile privind promovarea și aplicarea Codului, fondându-se pe rapoartele prezentate Comisiei, întreprinde studii și anchete privind problemele de fond referitoare la Cod ș.a.).

Acțiunea națională rămâne însă fundamentală, neexistând nici o îndoială asupra faptului că, până la urmă, efectul unui Cod va depinde în mare parte de modalitățile și aria aplicării sale de către autoritățile naționale; numai guvernele naționale pot purta răspunderea pentru elaborarea politicilor precise în vederea stabilirii unor măsuri determinate la un moment dat. Nici politica generală și nici măsurile individuale nu pot fi decise pe plan internațional. Rolul Codului va fi mai ales să furnizeze statelor un cadru favorabil urmării politicii lor și exercitării puterii de decizie. În același timp, adoptarea Codului presupune că statele care-l adoptă acceptă principiile pe care le conține și se angajează să le aplice. Incidența eventuală a Codului asupra dreptului intern va depinde, desigur, de sistemul juridic și politic al fiecărei țări. Tribunalele pot să-l utilizeze când interpretează sensul legilor și regulamentelor interne sau când statuează asupra întinderii anumitor angajamente internaționale; autoritățile îl pot consulta pentru a evita actele care contravin dispozițiilor sale, sau pentru a pune în aplicare principiile sale.

Probleme care își așteaptă încă rezolvarea

DEȘI O BUNĂ PARTE din textul Codului a fost redactată, subsistă în continuare dificultăți greu de depășit.

În primul rând, chiar în secțiunile redactate ale Codului, există texte paralele în paranteză sau părți din articole care nu au putut fi convenite (problema renegocierii contractelor; obligația societăților transnaționale de a nu interveni în treburile interne; recunoașterea suveranității depline și permanente asupra resurselor și bogățiilor naturale; exercitarea protecției diplomatice ș.a.); acestea nu constituie pur și simplu divergențe pe soluții de speță ci vizează înseși principiile, concepția

politică și filozofia reprezentanților unor sisteme social-politice diferite.

În al doilea rând, modul de abordare într-o serie de probleme ținând de concepția care ar trebui să fie pusă la baza Codului este complet diferit, dacă nu diametral opus. Astfel, în ceea ce privește :

— **scopul elaborării Codului.** Țările în curs de dezvoltare urmăresc să-și asigure un control complet asupra societăților transnaționale care-și desfășoară activitatea pe teritoriul lor, în vreme ce țările dezvoltate caută să obțină garanții pentru exportul lor de capital și un tratament adecvat care să le pună la adăpost de instabilitatea politică sau măsurile excesive luate față de investițiile străine; ele se pronunță pentru un Cod care să creeze nu numai obligații pentru societățile transnaționale, ci și avantaje;

— **destinatarii Codului.** Țările în curs de dezvoltare și țările socialiste susțin că acest Cod trebuie să se aplice numai societăților transnaționale, nu și statelor. Societățile transnaționale nu trebuie să fie tratate pe picior de egalitate cu statele, ele nefiind subiecte de drept internațional. Reprezentanții țărilor dezvoltate insistă ca acest Cod să se aplice atît societăților transnaționale, cît și statelor și să cuprindă soluții care să garanteze nu numai respectarea suveranității statelor în care își desfășoară activitatea societățile transnaționale, ci și garantarea investițiilor exportate;

— **regimul aplicat societăților transnaționale.** Reprezentanții țărilor dezvoltate încearcă să obțină pentru societățile transnaționale un statut care să le scoată întru-cîtva de sub jurisdicția statului primitor, dar să le asigure, în același timp, un tratament nediscriminatoriu (regim național). Reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare, dimpotrivă, consideră că societatea transnațională, ca subiect de drept intern, este supusă jurisdicției și controlului local. Însă nu se poate bucura de un regim identic cu întreprinderile locale (mai ales cu cele socialiste), nu poate fi pur și simplu asimilată cu acestea;

— **natura juridică a Codului.** Una din marile probleme care a rămas de negociat este definirea caracterului juridic al Codului; se pune problema dacă acest Cod trebuie să aibă un caracter obligatoriu sau nu, adică să rămână voluntar, fără nici o sancțiune juridică. Țările dezvoltate pledează în favoarea unui Cod voluntar, cu instituirea totuși a unui mecanism menit să vegheze la aplicarea lui și reglementarea eventualelor diferende. Țările în curs de dezvoltare se pronunță pentru un Cod care să aibă un caracter obligatoriu (convenție), considerînd că un astfel de instrument este suficient pentru a face Codul eficace.

Pe temelia principiilor dreptului internațional

ÎN OPINIA țării noastre, ideea de bază a Codului de conduită este aceea că reglementarea justă a condițiilor în care companiile străine își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate prezintă o importanță deosebită, impunîndu-se asigurarea controlului național, atît în ceea ce privește exploatarea diferitelor resurse naturale cît și participarea la beneficii. Co-

dul de conduită trebuie să promoveze conceptul și căile practice de realizare a noii ordini economice internaționale, elălarea lui înscriindu-se în procesul de edificare a aceste Codul trebuie să contribuie la extinderea și adîncirea colaborării între toate statele lumii, indiferent de orînduirea social-politică, nivelul de dezvoltare ori zona geografică.

Temelia Codului trebuie să o constituie principiile dreptului internațional, în special cele care privesc respectul deplin necondiționat al suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, dezvoltarea unei largi colaborări internaționale pe baze echitabile, reciproc avantajoase, iar printre ideile de referință să figureze, de asemenea, rezoluțiile O.N.U. cu relevanță în materie; activitatea societăților transnaționale să fie reorientată și reorientată astfel încît aceasta să contribuie la consolidarea independenței economice și politice a țărilor în curs de dezvoltare și să fie compatibilă cu scopurile economice și obiectivele de dezvoltare a țărilor gazdă.

Societățile transnaționale trebuie să se bucure de un tratament just, echitabil și nediscriminatoriu și să nu fie îndrăgite a pretinde un tratament mai favorabil decît cel rezervat întreprinderilor naționale. Codul de conduită este chemat să se înscrie în procesul de perfecționare a principiilor și normelor menite să reglementeze raporturile internaționale, să constituie un instrument de definire și reglementare unitară a obligațiilor societăților și a tratamentului ce trebuie să li s-a acorde, un instrument eficace de punere în aplicare a unui nou sistem de relații internaționale. Recunoașterea valorii morale-politice a Codului trebuie să se facă printr-o rezoluție sau declarație a Adunării generale a O.N.U., iar într-o etapă următoare să se încheie o convenție multilaterală care să-i conferiți forță juridică obligatorie. De asemenea, este necesar ca definiția ce se va da societății transnaționale să aibă o sferă de acțiune mai restrînsă, limitîndu-se la monopolurile internaționale, și identifice și să rețină criteriile obiective și precise care să asigure ca acest Cod să-și atingă scopul.

La cea de-a VI-a sesiune a Comisiei societăților transnaționale, desfășurată la Ciudad de Mexico între 23 iunie și 4 iulie 1980¹⁾, un număr important de delegații și-au exprimat dezamăgirea în legătură cu încetineala cu care se elaborează Codul de conduită. Drept urmare, într-una din rezoluțiile adoptate la sesiune, s-a insistat asupra urgenței rezolvării acestor probleme; subliniind că elaborarea Codului de conduită ar marca un pas în direcția instaurării noii ordini economice internaționale, s-a hotărît să se acorde prioritatea necesară în cheierii elaborării și adoptării Codului²⁾. În acest sens, s-a stabilit ca proiectul de Cod de conduită să fie terminat înainte de cea de-a VII-a sesiune a Comisiei societăților transnaționale care se va desfășura în acest an.

dr. Ion M. ANGHE

¹⁾ Rapport de la Commission des sociétés transnationales sur sa sixième session (E/1980/40, 15 august 1980), p. 17 și urm.

²⁾ „Consideră că Codul de conduită care, dintre toate lucrările Comisiei, are prioritatea cea mai mare, va reprezenta un aport substanțial la realizarea obiectivelor noii strategii internaționale a dezvoltării și noii ordini economice internaționale”.

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 2)

mare necesarul de oale de turnare nu a mai putut fi satisfăcut. Pe de altă parte, din cauză că posibilitatea de a elabora oțelul s-a diminuat din lipsa de oale, s-au ivit probleme cu producția de fontă, al cărui volum depășea capacitatea de preluare a oțelărilor. Se cere menționat faptul că, din această pricină, în cursul anului trecut o bună parte din timp furnalele nu au funcționat în ritm normal. Iată de ce apare necesar ca la acești furnizori să sporească substanțial responsabilitatea și disciplina, atît pentru asigurarea cantităților, termenelor, cît și a sortimentelor fabricate.

Tot atît de adevărat este însă și faptul că și combinatul la rîndul său va trebui să acționeze mai energic pentru cunoașterea din vreme a necesarului de materii prime și materiale pe sortotipodimensiuni și pentru înaintarea lui din timp la furnizori, în așa fel încît aceștia să aibă la dispoziție, înainte de începerea anului de plan, intervalul de timp necesar pentru pregătirea corespunzătoare a fabricației. Acționînd în acest fel va fi posibil, totodată, să se evite în mai mare măsură decît în prezent modificările pe care combinatul le efectuează uneori în cadrul necesarului de materii prime, chiar pe parcursul anului de plan, ceea ce poate provoca dificultăți în producția furnizorului. De asemenea, pentru desfășurarea ritmică a aprovizionării, sarcini însemnate revin combinatului și organelor

de transport în organizarea intrării ritmice în producție a materialelor livrate de către furnizori. Este vorba de perfecționarea programării intrării trenurilor cu minereu, dar și cu celelalte materiale în incinta combinatului în mod corelat cu cerințele producției.

Pentru creșterea producției de metal realizată pe fiecare utilaj, specialiștii au atras atenția și asupra **necesității de realizare a unei mai riguroase corelări între cotele alocate prin repartii la anumite materii prime și materiale și nivelul planificat al consumului la aceste materiale.** Printre altele, este vorba de gazul metan la care s-au primit prin repartii atît în anul trecut cît și în 1981 cote sub necesarul tehnologic prevăzut în studiile de fundamentare, precum și sub nivelul consumurilor specifice planificate, ceea ce a creat și creează încă probleme în asigurarea nivelului planificat al consumului, precum și în realizarea costurilor de producție prevăzute. Este adevărat că în cadrul combinatului se cer depuse continuu eforturi susținute de reducere permanentă a necesarului și deci a consumului, prin eforturi creative și organizaționale sporite, pe întreg parcursul anului de plan. Tot atît de necesar apare însă ca factorii responsabili să acorde mai multă atenție corelării repartițiilor cu consumurile planificate, iar acolo unde se apreciază posibilă diminuarea consumurilor existente să se prezinte unităților combinatului calculele de fundamentare a acestor prevederi în așa fel încît, împreună cu specialiștii din producție, să se identifice toate sursele de sporire a volumului producției realizate din aceeași materie primă.

Industria hirtiei și cartonului în 1990

AUTORII unui studiu de prognoză asupra dezvoltării producției mondiale de hirtie și carton, elaborat de o firmă din S.U.A., opinează că în anul 1990 aceasta va depăși 263 mil. tone, față de 154,2 mil. tone în medie pe anii 1976-1978, ceea ce presupune un ritm mediu anual de creștere de 4,2%. Dintre materiile prime de bază folosite de această ramură, se apreciază că utilizarea semifabricatelor din fibre lemnoase va spori în medie cu 4% pe an, cea a altor semifabricate din fibre — doar cu 3%, în timp ce utilizarea maculaturii se va mări, în medie pe an, cu 4,8%.

Se apreciază că, dintre diferitele regiuni ale lumii, cel mai important deficit de materii prime și semifabricate pentru industria hirtiei și cartonului va fi înregistrat în zona Pieței comune vest-europene, țările respective importând deja anual peste 7 mil. tone de semifabricate din fibre lemnoase. Întrucât țările Pieței comune dispun de resurse forestiere insuficiente pentru a face față nevoilor crescînde ale industriei hirtiei și cartonului, iar utilizarea maculaturii a atins deja un nivel relativ ridicat, este de așteptat — con-

sideră specialiștii — ca importul menționat să crească în continuare pînă la 10 mil. tone în 1990, cînd va satisface 53% din necesarul de materiale fibroase al acestei industrii.

Produce chimice

INSTITUTUL american de prognoză „Predictor” apreciază pentru anii '80, în țările nesocialiste o creștere de aproape patru ori a volumului de produse chimice destinate fabricării de materiale plastice. Potrivit prognozei, cea

apreciată la 24 mil. t în 1985 și 35 mil. t în 1990, pentru Europa occidentală cifrele fiind de respectiv 7 și 9,5 mil. t față de 4 mil. t în 1980. La policlorură de vinil prognozele situează producția țărilor nesocialiste la 31,3 mil. t în 1990, ceea ce reprezintă o triplare față de nivelul actual.

Pe zone, se așteaptă o reducere a ponderii Pieței Comune (la 29% în 1990 față de 36% în 1980) în producția totală de chimicale a țărilor nesocialiste, existînd în schimb, perspectiva creșterii acestei producții în

Producția de materiale plastice a țărilor nesocialiste (în mii de tone)

	1975	1985 ¹⁾	1990 ¹⁾
Total	40 704	117 475	166 245
Țările C.E.E.	15 654	35 580	48 460
R. F. Germania	5 920	12 790	16 520
Franta	2 515	6 375	9 080
Italia	2 580	5 870	7 290
Marea Britanie	2 054	4 535	6 230
Olanda	1 631	3 250	4 195
Țările A.E.L.S.	817	2 350	3 540
Alte țări	2 409	7 045	10 420
Spania	835	2 315	3 430
Suedia	549	1 315	1 820
Austria	383	955	1 400
America de Nord	13 636	32 200	44 200
S.U.A.	12 816	29 820	40 765
Canada	820	2 380	3 435
Asia	7 066	17 820	24 890
America Latină	1 230	4 580	7 620
Brazilia	620	1 785	2 725
Mexic	306	1 300	2 240
Argentina	150	650	1 105

1) Prognoze

mai susținută creștere se va înregistra la producția de polipropilenă, care va însuma în 1990, peste 16,5 mil. tone, din care 4,9 mil. t în S.U.A. și 4 mil. t în Europa occidentală. Producția mondială de polietilenă cu densitate joasă este

țările latino-americane. ilit în volum cit și ca pondere (de la 2% în prezent), aceasta inclusiv se fondul preocupărilor țărilor industrializate de a deplasa cit mai mult industriile energofage către țările în curs de dezvoltare.

Programe de dezvoltare

Uruguay: perspective industriale

IN VEDEREA stimulării creării de noi obiective industriale, introducerii unor tehnologii avansate, intensificării cercetărilor în domeniul tehnologic, extinderii și diversificării exporturilor, în Uruguay a fost adoptată, în anul 1971, Legea dezvoltării industriale. Comitetul cu adoptarea Legii dezvoltării industriale, destinată în principal stimulării și dirijării investițiilor interne către acest sector, a fost adoptată și o nouă lege a investițiilor străine, în vederea atragerii investitorilor externi spre industria autohtonă. Ca urmare, într-un singur an (1979) au fost aprobate 139 proiecte industriale în valoare totală de 122 milioane dolari, care în final vor crea circa 7 500 noi locuri de muncă în special în industria energetică, chimică și petrochimică, industria textilă și a pielăriei, alimentară. Industria energetică are cele mai bune perspective de dezvoltare ca urmare a existenței pe teritoriul țării a unor mari cursuri de apă. Construirea și intrarea în funcțiune a hidrocentralelor Salta Grande, Palma, Paso Centurion și Talavera, în cooperare cu Argentina și Brazilia va asigura consumul intern de energie electrică și disponibilități și pentru export.

Deoarece balanța energetică a țării este continuu deficiente vor fi continuate prospecțiunile destinate descoperirii de zăcăminte de țitei și va fi inițiată o acțiune de cooperare cu Bolivia, care prevede construirea unei conducte de aducțiune a gazului natural din Bolivia în Uruguay. Odată cu construirea acestei conducte, se va putea trece la construirea unor complexe pentru producerea de îngrășăminte chimice, produse sodice, acizi etc. O mare dezvoltare va avea în viitor producția de articole din cauciuc.

Ca urmare a descoperirii zăcămintelor de minereu de fier de la Arroyo Valentines este proiectată construirea primului complex siderurgic din Uruguay. Într-o primă fază producția acestei uzine va asigura consumul intern, urmînd ca ulterior pe măsura majorării producției să rămîna disponibilități și pentru export.

Industria textilă și a pielăriei are perspective favorabile de dezvoltare pe baza bogatelor surse de materii prime de care dispune (lînă, bumbac, piei), preconișzindu-se intrarea în funcțiune a unor filaturi, fabrici de tricotaaje, fabrici de confecții etc.

Existența unei producții agroalimentare tradițional dezvoltate a creat posibilitatea dezvoltării unei puternice industrii alimentare. În cadrul acesteia industria cîrnii este cea mai avansată, cuprinzînd întreaga filieră — de la abatoare la fabrici de conserve.

Elena ANGELESCU

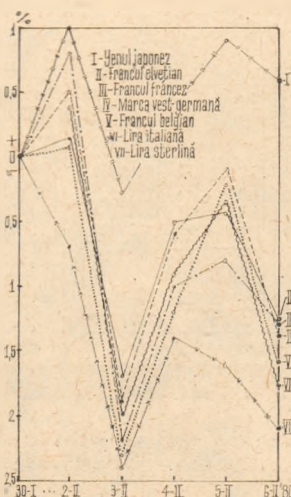
EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 2-6.II.1981 a fost caracterizată prin ample și contradictorii mișcări ale dolarului S.U.A. pe piețele valutare, pe o tendință generală de întărire a monedei americane comparativ cu perioada corespunzătoare precedentă.

Generalizarea scăderii dobînzii preferențiale „prime rate”, reducerea nivelului dobînzilor la depozitele în eurodolari, ca și scăderea masei monetare în circulație cu un volum destul de important au determinat scăderea temporară a cursului dolarului față de restul valurilor occidentale.

În perspectiva unei apropiate reduceri a nivelului dobînzilor de bază, și în condițiile unei rate ridicate a șomajului în Marea Britanie în ultima lună, lira sterlină a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cursul său de 2.335 dolari/1 liră din 6.II.1981 fiind cu peste 2% sub cel de referință de 2.3845 dolari/1 liră.

Lira italiană, continuă să se situeze aproape de nivelul minim de intervenție în cadrul sistemului vest-european, iar cotația sa de la închiderea săptămîinii de 1.020 lire/1 dolar reprezenta o depreciere a acesteia față de dolar de 1,8%, comparativ cu nivelul din 30.I.1981 de 1.002 lire/1 dolar. Francul belgian era tranzacționat la sfîrșitul perioadei analizate la 34,40 franci/1 dolar, respectiv cu 1,6% sub cotația din 30.I.1981 de 33,95 franci/1 dolar. Deteriorarea situației balanței de plăți a R.F.G. a creat noi presiuni „à la baisse” asupra mărcii vest-germane care era cotată pe 3.II. la un nivel minim de 2.1650 mărci/1 dolar. Intervențiile destul de susținute ale Bundesbank pe piață, cifrate la peste 1 miliard de mărci în această săptămîină, precum și asigurările date de autoritățile monetare vest-germane legat de exclu-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2-6.II, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30.I. a.c.

derea posibilității devalorizării mărcii în cadrul sistemului monetar vest-european, au contribuit la o redresare spre sfîrșitul săptămîinii a cursului mărcii, nivelul de 2.1450 mărci/1 dolar fiind totuși cu 1,4% sub cel de referință de 2.1150 mărci/1 dolar.

Nivele apropiate de depreciere față de dolar au înregistrat în acest interval francul francez și francul elvețian — cca. 1,3% — care se situau la închiderea din 6.II.1981 la 4,93 franci/1 dolar (4.8650 franci francezi/1 dolar pe 30.I.1981) și respectiv 1,94 franci/1 dolar (1.9150 franci elvețieni/1 dolar pe 30.I.1981). Yenul japonez continuă să beneficieze de perspectivele favorabile ale economiei nipone (în luna ianuarie a.c. rezervele valutare ale Japoniei crescînd cu 1,27 miliarde dolari, la 25,5 miliarde dolari), înregistrînd în ansamblul săptămîinii o repiere față de dolar de 0,6% — 204 yeni/1 dolar la închiderea din 6.II.1981, comparativ cu 205,29 yeni/1 dolar pe 30.I.1981.

Nivelul dobînzilor la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni se situau la închiderea din 6.II.1981 la 17% la eurodolari (nivel similar celui din 30.I.1981), 9,75% la euromărcile vest-germane (creștere cu 0,375%) și 6,625% la eurofrancii elvețieni (creștere cu 0,4375%).

Prețul aurului la Londra o evoluat în acest interval în jurul a 500 dolari/uncia, al doilea fixing din ziua de 6.II.1981 fiind de 500,50 dolari/uncia (cu 6 dolari sub cel corespunzător din 30.I.1981).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R. P. UNGARĂ

PE CALEA MODERNIZĂRII STRUCTURII PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

UNUL DINTRE cei mai de seamă factori ai ridicării eficienței este modernizarea economiei naționale, în special cea a structurii industriale. În acest scop în anul 1977 C.C. al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar a adoptat o hotărâre în care erau enunțate cele mai importante orientări și metode pentru înfăptuirea acestei modernizări.

Primul an — 1978 — a fost consacrat promovării acestei concepții noi și comparării structurii nomenclaturii produselor existente cu cea din țările cu un nivel de dezvoltare similar sau mai ridicat. Un considerabil număr de mari întreprinderi au efectuat asemenea confruntări, rezultatele obținute fiind folosite ulterior pentru restructurarea producției care constituie un proces îndelungat, a cărui realizare este favorizată de noul mecanism al prețurilor introdus în 1980.

Prima fază a schimbărilor

EXPERIENȚA internațională referitoare la restructurarea producției evidențiază că, în cursul deceniului al șaptelea, înnoirea tehnică — respectiv procesul de inovare — s-a caracterizat în țările industrializate prin rolul crescând al ramurilor mai exigente în privința cercetării și a dezvoltării. La aceasta se adaugă o viguroasă specializare în domeniul fabricării bunurilor de echipament, creșterea ponderii produselor automatizate, de celor de calitate mai înaltă și care ridică noi exigențe, sporirea vânzării de mașini și instalații electronice, precum și în domeniul fabricării bunurilor de consum durabile, iar în industria chimică — majorarea ponderii produselor cu valoare superioară și care înglobează mai multă muncă omenească. Aceste tendințe se fac simțite și în cursul schimbărilor intervenite în Ungaria.

În construcțiile de mașini creșterea producției tehnicii de teletransmisie și a celei a vidului a depășit ritmul mediu pe ramură, marea majoritate a produselor respective, introduse în producție pe baza unor licențe ungare și străine, prezentând un nivel înalt de elaborare: o parte însemnată a acestor produse sînt competitive pe plan internațional și corespund în același timp exigențelor sporite ale consumatorilor interni. În 1979 creșterea producției industriei de instrumente a depășit de asemenea media pe ramură, dar în cursul anului trecut activitatea din această subramură s-a încetinit. Dacă în 1975 industria de instrumente și cea de tehnică de teletransmisie, dispunând de 28,8% din efectivul total de forță de muncă ocupat în industria constructoare de mașini și de 22,2% din volumul mij-

loacelor sale fixe, au furnizat (în prețuri comparabile) 22,8% din producția totală a acestei ramuri, în 1979 datele corespunzătoare pentru cele două sectoare, considerate drept dinamice și pe plan internațional, au fost de 31,2%, 24,5% și — respectiv — 26,3%.

Este un fapt îndeobște cunoscut că industria chimică a realizat timp de un deceniu o creștere a producției superioară mediei pe industrie, numărîndu-se de asemenea printre ramurile industriale de vîrf. În 1979 producția sa a înregistrat însă un ritm mai moderat decît în anii precedenți, avînd loc totodată modificări sensibile în structura nomenclaturii produselor sale. Anul trecut, în primele trei trimestre, producția pe ansamblul industriei chimice a rămas la nivelul din 1979, dar industria farmaceutică și-a mărit producția cu 3,5%. Volumul producției de materiale sintetice a crescut considerabil de la un an la altul; în 1979 industria chimică ungară a produs 294 mii tone de materiale sintetice, respectiv cu 38,1% mai mult decît în 1978, iar în primele opt luni din 1980 producția sa a sporit cu încă 10,2%.

În industria ușoară restructurarea producției a fost eficientă în acele subramuri care au fost capabile să se adapteze cu suplețe la exigențele modei în schimbare rapidă, cum este cazul industriei mătăsii. Introducînd în ultimii ani o serie întreagă de produse noi, moderne și competitive, prin combinarea corespunzătoare a diferitelor materii prime, industria mătăsii și-a putut mări producția în primele trei trimestre ale anului 1980 cu peste 10%, iar producția de țesături de mătase, realizate pornind de la materii prime sintetice, a sporit — în raport cu anul precedent — cu aproape 18%.

În concordanță cu tendința pe plan internațional, produsele agricole se vînd — atît pe piața ungară, cit și în străinătate — cu predilecție sub forma articolelor prelucrate. La ora actuală ponderea produselor alimentare prelucrate de industrie reprezintă 8,3% din producția industriei ungare de stat. În cadrul industriei alimentare, activitatea industriei morăritului se restrînge, în timp ce industria de prelucrare a laptelui și a cărnii, industria conservelor și cea a berii cunosc o extindere a activității.

Tendințe noi în restructurarea producției

SCHIMBĂRI în structura producției se înregistrează desigur, și în alte ramuri ale industriei prelucrătoare, care manifestă mai multă suplețe în adaptarea la noile exigențe. O serie întreagă de exemple pot să ilustreze începutul

reinnoirii și în aceste ramuri. Producția de foi de aluminiu, de pildă, care reprezintă unul din produsele esențiale ale industriei aluminiului, a crescut cu peste 50% în 1979, tendința menținîndu-se și în cursul anului trecut.

În cadrul construcțiilor de mașini a încetat fabricarea unei întregi serii de produse nerentabile și, totodată, s-au extins producția și ponderea unui anumit număr de articole moderne, ca strunguri automate și semiautomate, strunguri cu comandă numerică ș.a. O anumită restructurare a avut loc nu numai în grupa mașinilor-unele sau a elevatorilor, ci și în cadrul producției unui mare număr de bunuri de consum durabile. Astfel, printre frigiderile casnice de o cerere crescîndă se bucură cele de mare capacitate, fabricate pe bază de licență, ceea ce a determinat creșterea producției de frigider cu 9% în primele opt luni din 1980, comparativ cu nivelul atins în anul precedent. Tot mai căutate sînt, de asemenea, televizoarele în culori, încît producția lor a sporit în perioada ianuarie-august 1980 cu 88%, în raport cu 1979. Creșterea producției de elemente și instalații de informatică, a celei de tehnică de comandă a depășit de asemenea ritmul mediu pe ramură.

Elaborarea produselor noi, moderne necesită deseori modernizarea tehnologiei de producție, lucru indispensabil cînd este vorba de produse destinate exportului, respectiv de produse care trebuie să susțină examenul competitivității pe plan internațional și în cazul cărora reducerea costurilor de producție, realizarea unor prețuri mai favorabile nu se pot obține decît prin introducerea unor tehnici moderne. Un alt aspect important constă în faptul că noile produse trebuie să consume mai puțină energie, stimulînd astfel pe consumatori să-și înlocuiască aparatele și instalațiile demodate cu articole moderne. Un exemplu ilustrativ îl oferă noua gamă de televizoare în alb-negru, care pot fi clasate printre aparatele cu un consum redus de energie.

Se cuvine să menționăm, în final, un aspect fără îndoială de primă importanță: schimbările produse în domeniul forței de muncă. În prima jumătate a deceniului al optulea era folosit un efectiv foarte ridicat de muncitori auxiliari (manuali); în luna septembrie 1976 ponderea muncitorilor auxiliari în efectivul total al muncitorilor din industria socialistă se ridica încă la 14,1%. Pînă în septembrie 1979 această pondere s-a redus la 11,5%, în timp ce ponderea muncitorilor calificați s-a majorat de la 46,7% la 50,1%. Asemenea modificări au avut loc în aproape toate ramurile industriei. În construcțiile de mașini, de pildă, ponderea lucrătorilor manuali era de 10% în septembrie 1976 și de numai 7,8% în septembrie 1979. Utilizarea eficientă a forței de muncă presupune mobilizarea în continuare a unor rezerve apreciabile, dat fiind că în 1980 productivitatea muncii în industrie n-a crescut decît într-o măsură redusă.

În domeniul restructurării producției asistăm deci la o dezvoltare favorabilă a procesului, inclusiv sub aspectul utilizării materiilor prime, a energiei și a forței de muncă. În condițiile actuale inițiativele, activitatea exemplară a întreprinderilor pot să amplifice și mai mult progresele realizate.

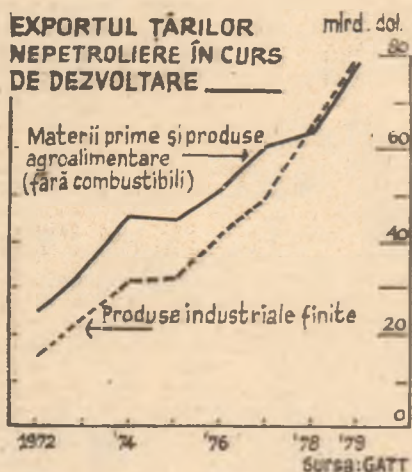
NYITRAI Ferencs

președinta Oficiului central de statistică
Budapesta

Restructurari in comerțul lumii a treia

PENTRU prima dată exporturile de produse industriale finite ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, totalizând 78,9 miliarde de dolari, au depășit în anul 1979 exporturile lor de materii prime, inclusiv exporturile de produse agricole, relevă ultimul raport anual al G.A.T.T. referitor la comerțul internațional, dat publicității la Geneva. Tendința de creștere mai rapidă a exporturilor de pro-

duce industriale ale țărilor în curs de dezvoltare a început imediat după declanșarea crizei petroliere din 1973—1974: în perioada care a trecut de atunci, ritmul creșterii exportului de produse industriale a fost de circa două ori mai rapid decât în cazul materiilor prime. Dacă inițial această tendință era valabilă în primul rînd pentru o serie de țări și teritorii din Extremul Orient, în ultimii cîțiva ani se înregistrează o sporire a ponderii Americii Latine în exportul de produse manufacturate ale lumii a treia. Printre țările cu rezultate deosebite în această direcție, se numără Brazilia, Venezuela, Peru și altele.

Cehoslovacia: îmbunătățirea structurii industriei

INTRUCÎT structura complexului industrial național al Cehoslovaciei s-a constituit în condițiile existenței unor resurse suficiente de energie relativ ieftină și de materii prime, la mijlocul deceniului trecut această structură era caracterizată prin ponderea relativ ridicată — în comparație cu alte țări dezvoltate din punct de

vedere economic — a ramurilor producătoare de energie și combustibili (industria combustibililor participă cu 7,9% la volumul total al producției industriale), precum și a metalurgiei, industriei textile, de pielărie, de geamuri ș.a. Pe de altă parte, ponderea construcțiilor de mașini se situează sub nivelul dintr-o serie de țări socialiste europene, iar cea a industriei de prelucrare a lemnului (inclusiv poligrafia) — sub nivelul înregistrat în alte țări industrializate.

Apreciind ca pozitivă dezvoltarea mai rapidă înregistrată de industria prelucrătoare, revista *Hospodarske noviny* arată recent, că sporirea importanței ramurilor industriei grele are loc, în ultima perioadă, în condițiile creșterii ponderii construcțiilor de mașini și ale reducerii ponderii altor ramuri care constituie baza tehnico-materială a economiei, cum sînt metalurgia, chimia, industria celulozei și hîrtiei sau producția de materiale de construcții. Apare necesar să se efectueze în continuare modificări structurale în industria cehoslovacă, menite să determine nu numai optimizarea ponderii metalurgiei, ci și reducerea consumurilor specifice de metal în ramurile care-l utilizează.

Semiautomatizarea pregătirii fabricației

INTRUCÎT în construcțiile de mașini durata operațiilor de prelucrare a diferitelor piese se reduce treptat, datorită introducerii de utilaje tot mai productive, iar durata totală a prelucrării unei serii de piese scade, deseori, și ea sub efectul micșorării seriilor (ca urmare a diversificării cererii), sporește importanța duratei elaborării fiecărui proces tehnologic de executare a pieselor. Se apreciază că elaborarea procesului tehnologic reprezintă circa 40% din timpul necesar pregătirii lansării în fabricație a unui produs nou. În condițiile în care competitivitatea depinde, într-o măsură crescîndă, de rapiditatea reacției la cerințele clienților, într-o serie de țări dezvoltate au fost întreprinse încercări de creare a unor sisteme automatizate de pregătire a fabricației, în vederea scurtării duratei de elaborare a proceselor tehnologice corespunzătoare și ridicării calității acestora.

Încercînd să sintetizeze experiența dobîndită în acest domeniu, publicația *Travail et méthode* opinează că, mai multe șanse de reușită au sistemele specializate, semiautomatizate, în cadrul cărora operațiile cu conținut creator (alegerea modului de prelu-

crare, a utilajului corespunzător, a procesului tehnologic) rămîne în sarcina specialistului, în timp ce operațiile de rutină (diferitele calcule, selectarea datelor necesare ș.a.) sînt încredințate calculatoarelor electronice, care — în acest caz — pot fi și de gabarit redus.

R.F.G. — barometrul falimentelor

NUMĂRUL falimentelor de întreprinderi, înregistrate anul trecut în R.F.G., a fost cu 6% superior celui din 1979, ridicîndu-se la 8740 — anunța recent institutul pentru informare economică Schimmelpfeng din Frankfurt; în ceea ce privește totalul creanțelor întreprinderilor declarate în stare de faliment, aceasta a crescut puternic — cu peste 50%, atîngînd cifra de 6.6 miliarde mărci, iar numărul locurilor de muncă dispărute nu a fost încă contabilizat (după estimății oficiale, numărul șomerilor din economia vest-germană a sporit cu un sfert de milion în intervalul decembrie 1979—decembrie 1980).

Intrucît anterior „crizei” petrolului numărul anual al falimentelor înregistrate în R.F.G. se situa sub 4000, experții în materie fac o legătură nemijlocită între creșterea spectaculoasă a prețurilor la petrol (începînd din 1979) și sporirea numărului de falimente. Ținîndu-se seama de această evoluție, dar și de perspectivele stagnării economiei R.F.G. în 1981, previziunile privind dinamica falimentelor în anul în curs indică o accelerare, cu atît mai mult, cu cît în acest domeniu au loc deseori reacții în lanț.

Humus din deșeuri lemnoase

UN PROCEDEU de transformare a rumegușului în humus a fost pus la punct recent la laboratoarele Nutri-Humus din São Paulo, relatează revista britanică *Nature*. Procedeu presupune folosirea unor materii prime vegetale (rumeguș, păstăi de plante sau materie lemnoasă de la trestia de zahăr), care sînt împrăștiate pe cîmp în cantități de 10—20 tone/hectar împreună cu doi saci a 60 kg de humus pur și ouă de viermi, acestora adăugîndu-se ulterior niște aditivi, cum sînt bacteria *Rizobium japonicum*, fixatori de azot și antifungicide. Se afirmă că noua metodă permite producerea îngrășămîntului organic în 60 de zile, față de cei aproximativ 4 ani necesari în cazul neintervenției omului. La nivel industrial planul prevede folosirea rumegușului și a surcelelor provenite din industria de prelucrare a lemnului. Înainte de utilizare, lemnul este supus unui proces de hidroliză cu 0,3 la sută acid sulfuric.

Noul îngrășămînt, al cărui preț de desfacere reprezintă o zecime din cel al îngrășămîntelor chimice pe piața braziliană, urmează să fie exportat în cîteva țări din Orientul Mijlociu.

GLOSAR

Biogaz [I]

ÎN MAJORITATEA țărilor lumii, ca urmare a crizei energiei, se manifestă tot mai mult tendința de a se valorifica energia biologică, regenerabilă, care poate contribui, parțial, la rezolvarea crizei amintite.

Biogazul (metanul biologic) cu putere calorifică mare (1 300—1 450 kJ/m³) rezultă prin acțiunea bacteriilor metanogene, printr-o fermentație (digestie) anaerobă dirijată, asupra unui substrat organic constituit din deșeuri vegetale agricole (paie, cocieni de porumb, bete de soia, frunze etc.), dejecții de la fermele de animale și grajduri, nămoluri și gunoaiere orășenești (mineru urban) cit și din unele industrii chimice (diverse ape uzate) și alimentare (abatoare, distilerii, amidon, drojzii etc.). Bacteriile transformă într-o primă etapă moleculele complexe din deșeuri în molecule mai simple care, într-o a doua etapă, se descompun în metan (55—75%) și dioxid de carbon (25—45%).

Utilizarea deșeurilor cu conținut organic ca sursă de energie este extrem de veche. Preocupări de dată mai recentă au fost consemnate după cel de-al doilea război mondial în R.F. Germania, unde s-a inițiat o acțiune pe scară largă pentru prelucrarea gunoaielor și a subproduselor agricole în vederea obținerii de biogaz și îngrășăminte agricole (bioîngrășăminte). Utilizarea acestor îngrășăminte, după sterilizare, este avansată deoarece se obțin sporuri vegetale mai mari decât în cazul utilizării îngrășămintelor naturale (de exemplu a bălegarului) ca atare.

În prezent, există două tipuri de reciclare energetică a deșeurilor vegetale — metanizarea continuă și metanizarea discontinuă. Metanizarea continuă se aplică tuturor deșeurilor în stare fluidă sau fluidizată, în vreme ce cea discontinuă se aplică deșeurilor solide. Lignocelulozice (paie, cocieni, frunze etc.), indiferent de conținutul în substanță uscată al acestora și fără necesitatea unei tratări prealabile. Prin utilizarea acestei din urmă metode, în șase săptămâni de fermentare se pot obține 70—75 m³ gaz brut pe tonă de bălegar, respectiv echivalentul a 45 l combustibil de uz menajer. Pentru asigurarea a 80 m³ gaz brut, care poate asigura în timpul sezonului rece (circa 200 zile pe an) încălzitul unei locuințe de 150 m², apa caldă menajeră, iluminatul și gătitul ar fi suficiente 1—1,2 tone de bălegar zilnic. Cantitate ce rezultă de la 25 vite mari sau circa 500 porci.

Instalațiile mari de biogaz, al căror cost se ridică la circa 5 milioane de dolari, pot acționa centrale electrice, iar prin comprimarea gazului s-ar putea alimenta motoarele mașinilor agricole sau complexe industriale. Astfel, în Portugalia a fost pusă recent în funcțiune o centrală electrică cu o putere de 30 kW și se află în construcție încă două centrale amplasate pe lângă ferme de porci și vite.

Corneliu-Anton COCIAȘU

O industrie: creșterea păsărilor

Rodica Burbea, Buftea — Ca în multe alte țări ale lumii, și în S.U.A. consumul de carne de pui, trație avantajelor sale economice, a crescut rapid în ultimele decenii, atingând în prezent la circa 19,2 kg pe locuitor anual. Creșterea păsărilor de curte a devenit o veritabilă industrie, cu o cifră de afaceri de 13 miliarde de dolari pe an, ocupând aproape 200.000 de persoane. Circa jumătate din activitățile respective sunt legate de creșterea, prelucrarea și desfacerea de broileri. Termen aplicat găinilor în vîrstă de 8 săptămîni. Sporirea mai rapidă a consumului de carne de pui în comparație cu celelalte sortimente a fost puternic stimulată în S.U.A. în ultimele decenii de reducerea costurilor de producție (cu circa 50%) și de diminuarea cu 93%

a cantității de muncă necesară pentru a aduce o pasăre la greutatea considerată optimă (1,8 kg). Atribuirea unui caracter sistematic creșterii pasărilor, grație sistemului de contracte încheiate de firme de aprovizionare și desfacere cu micii producători, a adus uniformitatea de dimensiuni și calitate asociată de obicei cu producția de masă.

Popularitatea consumului de carne de pui este ilustrată între altele de răspindirea pe care au căpătat-o în S.U.A. (dar și în alte țări dezvoltate) o serie de rețele de desfacere. Nu întimplător unul din cele mai tipice elemente ale autostrăzilor americane sînt reclamele pentru Kentucky Fried Chicken — 4 250 de bufete expres din această rețea numai în S.U.A. Rețeaua respectivă are la origine un mic bufet expres înființat pe marginea unei șosele din Kentucky în 1929 de un anume Harold Sanders, pe baza unei formule proprii de pregătire a puiilor fripiți, cu 11 condimente. Sanders, numit „colonel onorific” în 1935 pentru inventivitatea sa, a în-

ceput să-și cedeze formula în 1936, punînd astfel bazele marii rețele de rotiserii amintite. În anul 1964 el și-a vîndut toate drepturile asupra formulei sale, rămîind însă controlorul de calitate și „omul de marcă” al rețelei. Acest pionier al bufetelor expres a încetat din viață recent, la vîrstă de 90 de ani.

Agricultura în R.P.D. Coreeană

Mirel Rădulescu, București — R.P.D. Coreeană dispune de o suprafață agricolă foarte restrînsă, din care 1,4 milioane hectare teren arabil. 88% din teritoriul țării fiind acoperit de munți. Creșterea rapidă și sistematică a producției de cereale a țării (de la 2,8 milioane tone în 1956 la 7 milioane în 1974, peste 8 milioane în 1976 și 9 milioane t în 1979) se explică nu atît prin extinderea suprafețelor cultivate, cit prin creșterea randamentelor la hectar, grație unui vast program de lucrări de hidroameliorații (lungimea rețelei canalelor de irigații depășește 40 000 km), precum și de mecanizare și chimizare a agriculturii. Pentru anul 1984, care marchează sfîrșitul celui de-al doilea plan septenal, se prevede ca nivelul de înzestrare al agriculturii să ajungă la 10 tractoare la 100 ha (față de 6 tractoare în prezent, la cîmpie) și de peste 200 kg de îngrășăminte chimice la hectar (față de 150 kg în prezent), astfel încît să fie atins obiectivul unei producții cerealiere de 10 milioane tone.

Turnul Eiffel

Toma Timbus, Ploiești — Turnul Eiffel, monumentul devenit un fel de simbol al capitalei Franței, închis la 1 ianuarie a.c pentru renovare, a fost inaugurat la 31 martie 1889, cu ocazia expoziției marcînd aniversarea centenarului revoluției franceze. Construcția arhitectului Gustave Eiffel nu a intrunit de la început adeziunea parizienilor, printre criticii săi numărîndu-se nu numai locuitorii din cartier, ci și o serie de personalități literare și artistice care au trimis un memoriu autorităților municipale. Printre semnătarii memoriului se numărau Alexandre Dumas fiul, Guy de Maupassant, Charles Gounod (care ulterior avea să-și retracteze criticile formulate) și alții. Printre cei 7 000 vizitatori ai turnului în ziua inaugurării, s-a

aflat și inventatorul Thomas Edison. Contractul pe 20 de ani încheiat de Eiffel cu municipalitatea pariziană expirînd în 1909, turnul urma să fie demolat. A fost salvat de generalul Gustave Ferrie, unul din pionierii telegra-

fiei fără fir, care a prevăzut utilitatea turnului în acest domeniu. În timpul primului război mondial turnul a servit dealtfel ca stație de radio, de numele său fiind legată captarea mesajului care a dus la arestarea și executarea lui Mata Hari pentru spionaj. După război, prin stația de radio de pe turn s-au emis primele buletine de știri. Turnul mai este celebru și pentru restaurantul stil 1900 de la primul nivel. Cu ocazia renovării vechiul ascensor hidraulic al turnului va fi înlocuit cu unul electric.

Combaterea fumatului

Ion Dan, Vaslui — Potrivit experților Organizației Mondiale a Sănătății, frecvența pe care au căpătat-o în țările dezvoltate o serie de maladii cum ar fi cancerul pulmonar, tromboza coronariană, bronșita cronică sau emfizemul pulmonar trebuie pusă în strînsă legătură cu fumatul. Deși cantitatea de tutun fumată în țările dezvoltate a început să scadă lent după 1975, numărul fumătorilor rămîne încă deosebit de mare. În plus, fumatul este în ofensivă în țările în curs de dezvoltare, chiar dacă ponderea fumătorilor este apreciată ca reprezentînd încă numai 40 la sută din cea înregistrată în țările dezvoltate. Din acest motiv experții O.M.S. afirmă că „fumatul este pe plan mondial probabil cea mai importantă cauză de morbiditate care ar putea fi evitată”. Impiedicarea răspîndirii fumatului în țările în curs de dezvoltare, confruntate și așa cu destule maladii și cu o asistență medicală precară, nu este însă o problemă simplă. Taxele

din vinzarea tutunului sînt o sursă destul de importantă de venituri bugetare ale statului, cultura tutunului, relativ nepretențioasă față de sol și climă, este o sursă de venituri pentru micii producători, cu atît mai mult cu cît presupune un consum mare de muncă. Primele cinci mari companii producătoare de tutun și țigarete, care controlează 75 la sută din piața nesocialistă, confruntate cu diminuarea fie și lentă a cererii de tutun în țările dezvoltate, se orientează crescînd spre țările în curs de dezvoltare, inclusiv prin intermediul unei masive publicități (jumătate din reclama făcută în 1977 în Malaezia a fost efectuată de companiile din industria tutunului).

Între timp, companiile producătoare desfășoară și un important efort de cercetare în direcția reducerii celei mai dăunătoare dintre substanțele eliberate prin arderea tutunului și anume gudronul. În S.U.A. țigăretele cu un conținut de gudron de pină la 15 mg reprezintă acum jumătate din vînzări, față de numai 2 la sută cu șase ani în urmă. În Anglia conținutul mediu de gudron per țigară a ajuns la 17 mg, față de peste 30 mg la începutul anilor '60. Nu întimplător sectorul pieței țigaretelor cu conținut redus de gudron este actualmente terenul celei mai aprige concurențe între firmele producătoare. În aceste condiții, subliniază experții O.M.S., chiar și adoptarea unor țigarete mai puțin nocive, înainte de a abandona total fumatul ar reprezenta un pas înainte spre prevenirea îmbolnăvirilor și a cheltuielilor societății legate de acestea, menținerea capacității de muncă și prelungirea însăși a duratei vieții.

Supliment

Mircea Pădurean, Baia Mare — Ținînd seama de sugestiile mai multor cititori, consultațiile în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul superior economic sînt în prezent publicate în corpul revistei și nu în supliment, așa cum desigur ați observat. În ce privește dificultățile pe care le întîmpinați în procurarea revistei noastre prin chioșcurile de difuzarea presei, nu vă putem sugera decît o singură soluție: abonamentul. Redacția nu dispune de exemplare din numerele pe care nu vi le-ați putut procura. Abonamente se primesc pînă în ziua de 15 a lunii anterioare perioadei pentru care doriți să vă abonați.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 13 februarie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (I) **Vasile Boescu, Bogdan Pădure** 1
- Adunări generale ale oamenilor muncii. Participare colectivă la rezolvarea problemelor producției (**Dan Condrea**) 3
- Soluții pentru creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase (**Petre Cioclu**) 4
- Revoluția în agricultură — element hotărâtor pentru progresul economico-social al țării (**Alexandru Ignat**) 6
- Componente economice în perfecționarea organizării și conducerii agriculturii (**Oprea Parpală**) 8
- Exigență sporită în efectuarea controlului în economie (**Emil Cioflan**) 10
- Larga colaborare cu țările socialiste — coordonată de bază a relațiilor economice externe ale României socialiste (**Constantin Moisuc**) 11

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

- Valorificarea resturilor menajere și industriale ● Biromatica 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Tipizarea tehnologiilor de manipulare-transport-depozitare (**Ionel Dumbravă**) 15

TEORII ● IDEI

- Conceptul general de structură economică (III) (**Aurel Iancu**) 17
- Factorul uman — element esențial în optica dezvoltării întreprinderii (**Cristian Popescu**) 19
- Școli ● curente ● economiști. Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (IV) (**Sultana Sută-Selejan**) 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Fondurile întreprinderii socialiste. Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice (**Marin Mehedințu**) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Documentar. Codul de conduită pentru societățile transnaționale (II) (**Ion M. Anghel**) 25
- Forumul dezvoltării 27
- Tendințe-conjuncturi 28
- R. P. Ungară. Pe calea modernizării structurii producției industriale (**Nyitrai Ferencé**) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

- The revolution in agriculture — a decisive element for the economic and social progress of our country (**Alexandru Ignat**) 6
- Economic elements for an improved management in agriculture (**Oprea Parpală**) 8
- Broad collaboration with the socialist countries — a basic coordinate of the foreign economic relations of the socialist Romania (**Constantin Moisuc**) 11
- The general concept of economic structure (III) (**Aurel Iancu**) 17
- Schools ● trends ● economists. Limits of the principle of the relative advantage in the international trade (IV) (**Sultana Sută-Selejan**) 20
- The code of conduct for the transnational companies (II) (**Ion M. Anghel**) 25
- Hungarian People's Republic. On the road of modernizing the structure of the industrial production (**Nyitrai Ferencé**) 29

DANS LE NUMERO

- La révolution dans l'agriculture — un facteur décisif du progrès économique et social du pays (**Alexandru Ignat**) 6
- Éléments économiques dans le perfectionnement de l'organisation et de la direction de l'agriculture (**Oprea Parpală**) 8
- La collaboration économique large avec les pays socialistes — une coordonnée fondamentale des relations économiques extérieures de la Roumanie socialiste (**Constantin Moisuc**) 11
- Le concept général de structure économique (III) (**Aurel Iancu**) 17
- Ecoles-courants-économistes. Limites du principe de l'avantage relatif dans le commerce international (IV) (**Sultana Sută — Selejan**) 20
- Le code de conduite sur les sociétés transnationales (II) (**Ion M. Anghel**) 25
- La R.P. Hongroise. Sur la voie de la modernisation structurelle de la production industrielle (**Nyitrai Ferencé**) 29

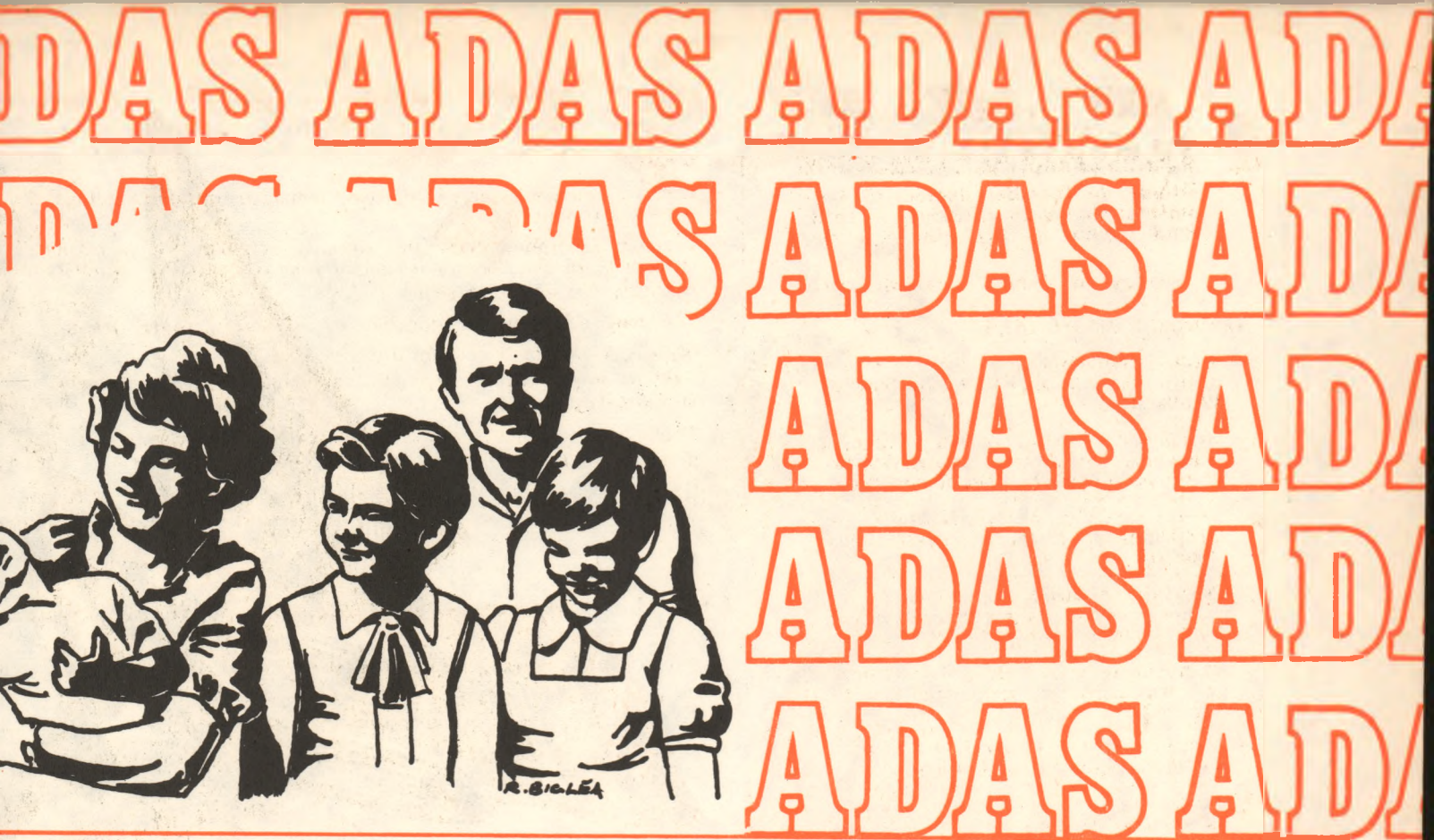
ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Революция в сельском хозяйстве — решающий фактор социально-экономического прогресса страны (**Александр Игнат**).... 6
- Экономические составные совершенствования организации и руководства сельским хозяйством (**Опреа Парпала**) 8
- Широкое сотрудничество с социалистическими странами — основная координата внешнеэкономических отношений социалистической Румынии (**Константин Моисук**) 11
- Общий концепт экономической структуры (III) (**Аурел Янку**)... 17
- Школы ● течения ● экономисты. Пределы принципа относительной выгоды в международной торговле (IV) (**Султана Сута-Сележан**) 20
- Кодекс поведения для транснациональных обществ (II) (**Ион М. Ангел**) 25
- Венгерская Н. Р. — По пути структурной модернизации промышленной продукции (**Ныитрай Ференце**) 29

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viață constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte trei variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestațiilor A.D.A.S.

● **Asigurarea familială mixtă de viață** dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

● **Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente** este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● **Asigurarea mixtă de viață cu o indemnizație pentru urmași** garantează urmașilor înscrisi în poliță primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, A.D.A.S. plătește: jumătate din suma prevăzută în poliță, la decesul asiguratului; o indemnizație anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm:

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferențiate, în funcție de vîrstă persoanei ce se asigură, de durata poliței de asigurare și de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate și în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare,

acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la trageră 1000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primește de la A.D.A.S. întreaga sumă asigurată înscrisă în poliță, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parțială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliță și pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plățile ulterioare făcîndu-se de A.D.A.S. independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plătește prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliței.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliță referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum și de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimțămînt scris”, prin imputernicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît și pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități A.D.A.S.

MĂRȚIȘOR '81

De 1 și 8 martie, dăruieți celor dragi mărțișoarele preferate.

Magazinele comerțului de stat din București și din întreaga țară vă oferă posibilitatea să alegeți — încă de pe acum — surprizele ce le veți oferi de Mărțișor :

- balonseide și pardesie executate conform ultimelor tendințe ale modei ;
- rochii, bluze, fuste și jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ;
- pulovere și jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase ;
- pantofi comozi, cizme de diferite înălțimi, cu virtutul alungit și tocul subțire ;
- baticuri, eșarfe, pălării, căciulițe, mănuși, fulare ;
- poșete, geți, cordoane etc.

Alegeți din timp darurile ce le veți oferi de 1 și 8 MARTIE

